STRIPSCHRIFT

nr. 71 november 1974 verschijnt maandelijks prijs f. 2,25/bfr. 35

LAMBIL & CAUVIN

DERDE DEEL
MARTEN TOONDER STORY
DE SCHOONSCHIJNERS

Stripantiquariaat en Uitgeverij

PANDA

Frederikstraat 151, 's-Gravenhage

Geopend van 12 tot 6 uur,
's zaterdags van 10 tot 6 uur

Telefoon (070) 46 16 37

Buiten het stripantiquariaat - waar u alle mogelijke en onmogelijke antiquarische, oude en uiteraard ook nieuwe strips kunt vinden - is PANDA nu gestart met een reeks bibliografieën, catalogussen en indexen om het gevoelige leven van een striplezer, -liefhebber en -verzamelaar te verhelderen. Deze reeks is geopend door de volledig herziene en uitgebreide tweede druk van Henk R. Mondria's BOMMELBIBLIOGRAFIE.

★ ★ ★

Het lijkt ONGELOFELIJK, maar het is echt waar!
De tweede druk van de BOMMELBIBLIOGRAFIE is in één maand UITVERKOCHT!!

Medio november hopen wij de derde druk uit te brengen. Deze werd wederom aangevuld en bijgewerkt, foutjes werden gecorrigeerd, voor een flink aantal illustraties en onsterfelijke uitspraken werden mooiere en betere gevonden. En als extra werd de strip 'HEER BOMMEL VIERT OOK FEEST' uit 1948 opgenomen.

Het geheel is rijkelijk versierd met zo'n 200 illustraties, telt 280 bladzijden, verschijnt in het 'reuzenpocket'formaat en kost slechts *f* 14,-.

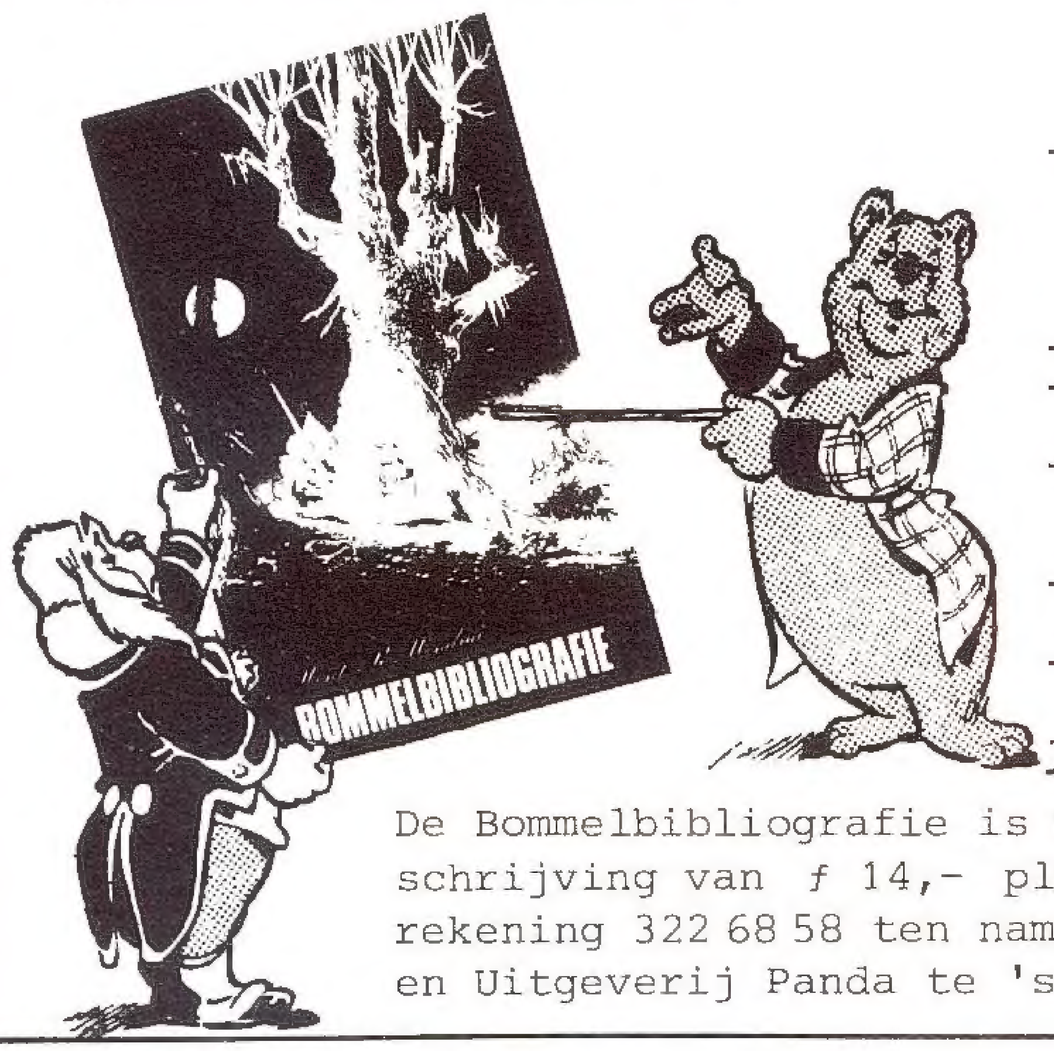

DE BOMMELBIBLIOGRAFIE BEVAT:

- Een volledige bibliografie van Tom Poes en Heer Bommel. Tevens catalogus met fotootjes van alle legale en illegale, binnen- en buitenlandse boekuitgaven.
- Drie komplete - niet eerder in boekvorm verschenen - Bommelverhalen: - De maanraket, - Dieper leven, - De superconcentratie.
- Zeven zgn. gelegenheidsstrips.
- Een levensbeschrijving van Marten Toonder.
- Beschouwingen over de ontwikkeling van het stripverhaal Tom Poes en Heer Bommel.
- Wetenschappelijk onderzoek over de Bommelstrip.
- Iets over de rage van het strip-verzamelen.
- Uitgebreide literatuuroverzichten.

De Bommelbibliografie is verkrijgbaar door overschrijving van *f* 14,- plus *f* 2,- porto op postrekening 322 68 58 ten name van Stripantiquariaat en Uitgeverij Panda te 's-Gravenhage.

ABONNEMENT STRIPSCHRIFT

Abonnementen op Stripschrift die in de loop van dit abonnementsjaar worden opgegeven kunnen slechts voor een even aantal maanden worden afgesloten. U kunt dan van het (jaar)abonnementsgeld ƒ 22,50 voor iedere twee maanden ƒ 3,75 aftrekken. Abonnementen dienen opgegeven te worden via giro 209948 tnv Stripschrift, postbus 1167, Rijswijk zh.

STRIPSCHRIFT IS VERKRIJGBAAR:
via een abonnement (jan t/m dec) à ƒ 22,50; giro 209948 tnv Stripschrift, uitg. van Kommiks BV i. o., postbus 1167, Rijswijk zh;
via een lidmaatschap/abonnement van Het Stripschap à ƒ 30,-; giro 1513000 tnv de Penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam;
in de losse verkoop à ƒ 2,25.

DISTRIBUTEUR pour la France: Falatoff.

REDAKTIE: Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Martin Wassington.
Dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk zh, (070) 94 12 91.
NIEUWSREDAKTIE: Kees de Bree, Martin Wassington.
Kinkerstraat 59'''', Amsterdam, t. a. v. Kees de Bree, (020) 16 98 33.

VORMGEVING: Sandra Griffioen

VASTE MEDEWERKERS: Hans van den Boom, Waldo van Dreven, Reinolt Duerings, Evert Geradts, Wim van Helden, Nico Noordermeer.
AAN DIT NUMMER WERKTEN VERDER MEE: Jhr. Drs. J. C. Strick van Linschoten, Christian Freitag, Berlijn, Piet Koopman, Hans Matla.

NOVEMBER 1974 - NR 71

STRIPSCHRIFT
uitgegeven door Kommiks BV i. o. voor
HET STRIPSCHAP
Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.
Uitgeverij Kommiks BV i. o., Dr. Junghuhnstraat 33, postbus 1167, Rijswijk zh;
NIEUW TELEFOONNUMMER: 070-941291

INHOUD:

Koppig als Hollewijn	4
Op de Bres	9
Ruiladvertenties	9
Lambil en Cauvin	10
Overzicht van de in zwart/wit verschenen albums van Tintin	15
Bestuursmededelingen	15
Stripschapkalender	16
Der Wahre Jacob	18
Derde deel herdruk 'De Schoonschijners'	20
Postriptum	28
Nieuws	29

The third part of the 'Marten Toonder Story' is published in this issue with an article about 'Koning Hollewijn' and the third part of the reprint 'De Schoonschijners'. Furthermore there is an interview with Lambil and Cauvin.

Dans ce numero vous trouverez la troisième partie du dossier 'Marten Toonder'. Aussi la troisième partie d'une vieille bande de Marten Toonder a été repris.
Lambil et Cauvin sont les sujet d'un entrevue.

KOPPIG ALS HOLLEWIJN

door Jhr. Drs. C. J. STRICK VAN LINSCHOTEN

Als het aan Dreutel gelegen had, hadden we van Hollewijn helemaal geen weet gehad. We kennen allemaal diens gedachtengang, dat de koning niets hoort te doen, dan kan hij immers ook geen verkeerde dingen doen, waarvan de verantwoordelijkheid op het hoofd van de eerste minister neerkomt. Gelukkig voor ons is Hollewijn niet alleen de koning, maar ook nog een mens met menselijke eigenschappen, waaronder de neiging om zich schrap te zetten zodra hij bespeurt als een voorwerp behandeld te worden. Uiteraard is er voortdurend de mogelijkheid van konflikt tussen Hollewijn en Dreutel en daaruit worden dan ook de avonturen geboren, die Toonder met vaardige teken- en schrijfpen voor ons aan de vergetelheid heeft ontrukt. Niemand kan het de verantwoordelijkheid dragende eerste minister euvel duiden, dat hij de 'onverantwoordelijke' koning zo weinig mogelijk vrijheid van handelen wil laten - ten slotte heeft Toonder hier de vinger gelegd op DE zwakke plek van de konstitutionele monarchie -, maar anderzijds spreekt Hollewijn in zijn menselijke weigering om stukken ongelezen te tekenen ons bijzonder aan.

Hollewijn en Wiebel in de hofauto

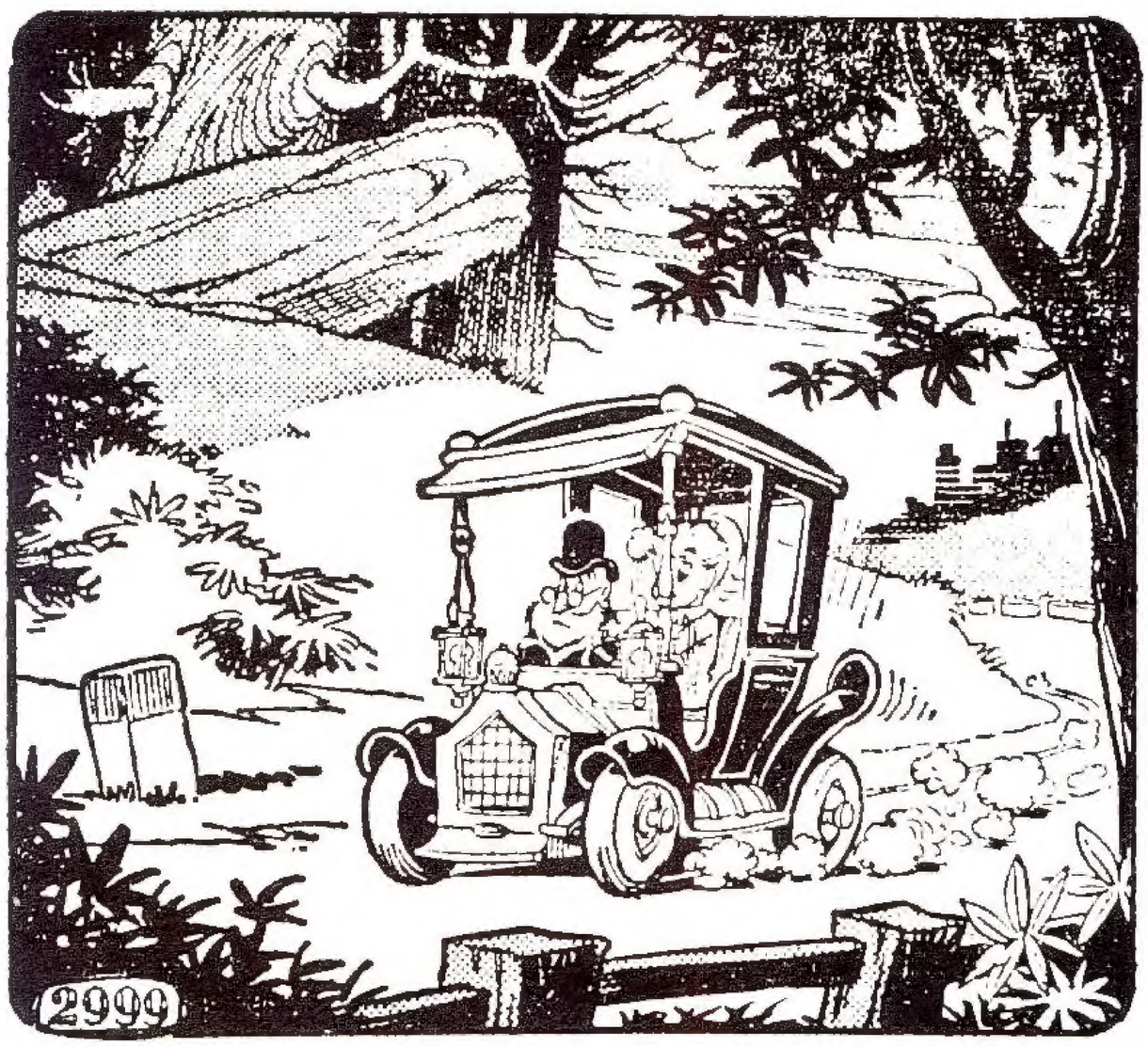

En wat is dat nu, om welke karaktertrekken gaat het nu bij Hollewijn, kortom, hoe is Hollewijn? Laten wij allereerst eens nagaan wat hij zelf desgevraagd over deze kwestie te berde zou brengen. Waarschijnlijk ongeveer het volgende: 'Aangaande het karakter zijn velerlei standpunten in omloop, terwijl het toch duidelijk is dat er een onveranderlijke kern mee wordt bedoeld. Vermits het oog nu wordt gericht op MIJN karakter, vraag ik mij ernstig af of het karakter van de koning dan wel van de mens Hollewijn gemeend wordt. Het komt mij voor dat beide vragen mij gelijkelijk in verlegenheid brengen'. En met die woorden zou hij zich bekommerd hebben teruggetrokken.
Het is duidelijk dat we zo niet verder komen. Wij zouden ons vervolgens tot de wetenschap kunnen wenden met de vraag naar het wezen van het menselijk karakter om dan tot Hollewijn terug te keren. Echter, ook daar ontmoeten we niet een duidelijk en eenduidig antwoord. Vanaf de Grieken aan wie we het woord karakter ontlenen - het betekent datgene wat ingegrift is - tot op de dag van vandaag zijn er talrijke pogingen gedaan om kernachtige defi-

Koudewater in de kou, Koning Hollewijn voor het haardvuur, verzorgd door zijn bediende Plichtpleger

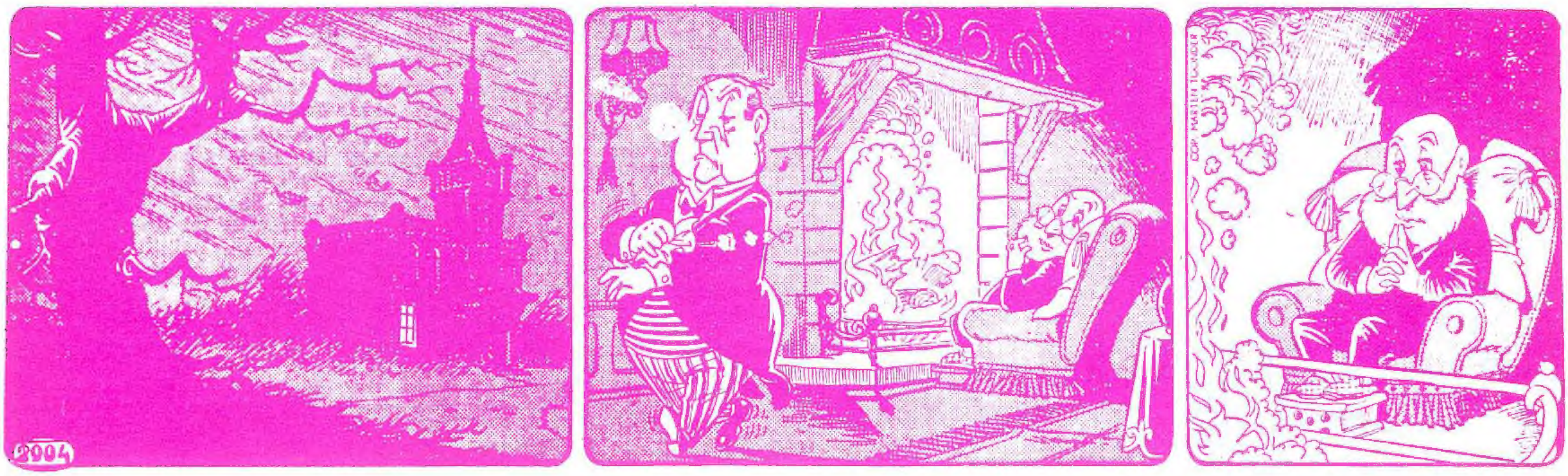

nities onder woorden te brengen, die steeds in meerdere of mindere mate tevens lichamelijke aspekten in rekening brachten. Onder Amerikaanse invloed is men in de jongste tijd (weer) geneigd om karakter in direkt verband te brengen met handelen, kortom, men huldigt weer een dergelijke opvatting als is terug te vinden in de zegswijze: aan zijn daden kent men de mens.
Het is merkwaardig (of misschien ook niet) dat deze oude wijsheid van Hollewijn afkomstig zou kunnen zijn.
Overigens leren we Hollewijn beter kennen in zijn aktieve ogenblikken dan op die momenten waarop hij zijn wijsheden ten beste geeft.
Tot het laatste is hij op ieder uur van de dag en de nacht bereid, altijd weet hij wel met een beschouwelijke overweging de zaken in een overzichtelijk perspektief te trekken en vaak menen wij dan een wijsheid te horen, maar even vaak blijken wij met een kunstig woordenspel als verpakking van een banaliteit te worden afgescheept. Het is dan ook in zijn avonturen en met name in zijn diplomatieke reizen waartoe Dreutel hem al dan niet taktvol weet te bewegen, dat wij de kans krijgen om ons een idee te vormen omtrent Hollewijn's karakter.

Wat wij steeds weer kunnen opmerken zodra Hollewijn deelneemt aan het 'wentelende leven' en wat derhalve karakteristiek mag heten is de onmiskenbare en naieve oprechtheid waarmee hij mensen en voorvallen tegemoettreedt. Ook als men hem het vuur na aan de schenen legt zoals in de geschiedenis, die de lezer honderd afleveringen lang, nl. van 1230 tot 1340, in spanning houdt, blijft Hollewijn minzaam bereid om op elke bejegening, hoe onheus zij ook mag lijken, te reageren vanuit het beginsel ' 's lands wijs, 's lands eer'. Andere voorbeelden vinden wij in de Korstheuvel-verhalen (641-751, 1948-2018, 2509-2574, 4066-4138, 4307-4373) waarin vooral meerdere generaties van de familie Rubarber helder uit de verf komen.
In een akuut lastig parket zal Hollewijn zich ten hoogste laten verleiden tot een geen weerstand bieden tegen de snel uitgevoerde plannetjes van Wiebel Wip. Het is dezelfde Wiebel, die Hollewijn behoedt voor zijn neiging om in een verbalisme, een op de spits gedreven woordgebruik, te vervallen en via vele logisch aaneengeregen woorden plotseling het verband met de realiteit te verliezen. Dat zijn de schaarse ogenblikken waarop Hollewijn met de mond vol tanden staat. 'Wat doe je weer knoertig!', heeft Wiebel Wip hem dan toegevoegd. Als wij ons realiseren dat Wiebel Wip eigenlijk de enige van al Hollewijn's tegenspelers is, die nooit in een debat met hem het onderspit delft en die vaak dwars door zijn fraaie argumenten heensnijdt eenvoudig door met haar slanke benen stevig op de grond te blijven staan, dan beseffen wij ineens hoe uitzonderlijk eigenzinnig en in feite koppig Hollewijn eigenlijk is. De toch niet op zijn mondje gevallen politikus Dreutel krijgt gewoonlijk geen voet aan de grond in het steekspel dat hij wel eens met

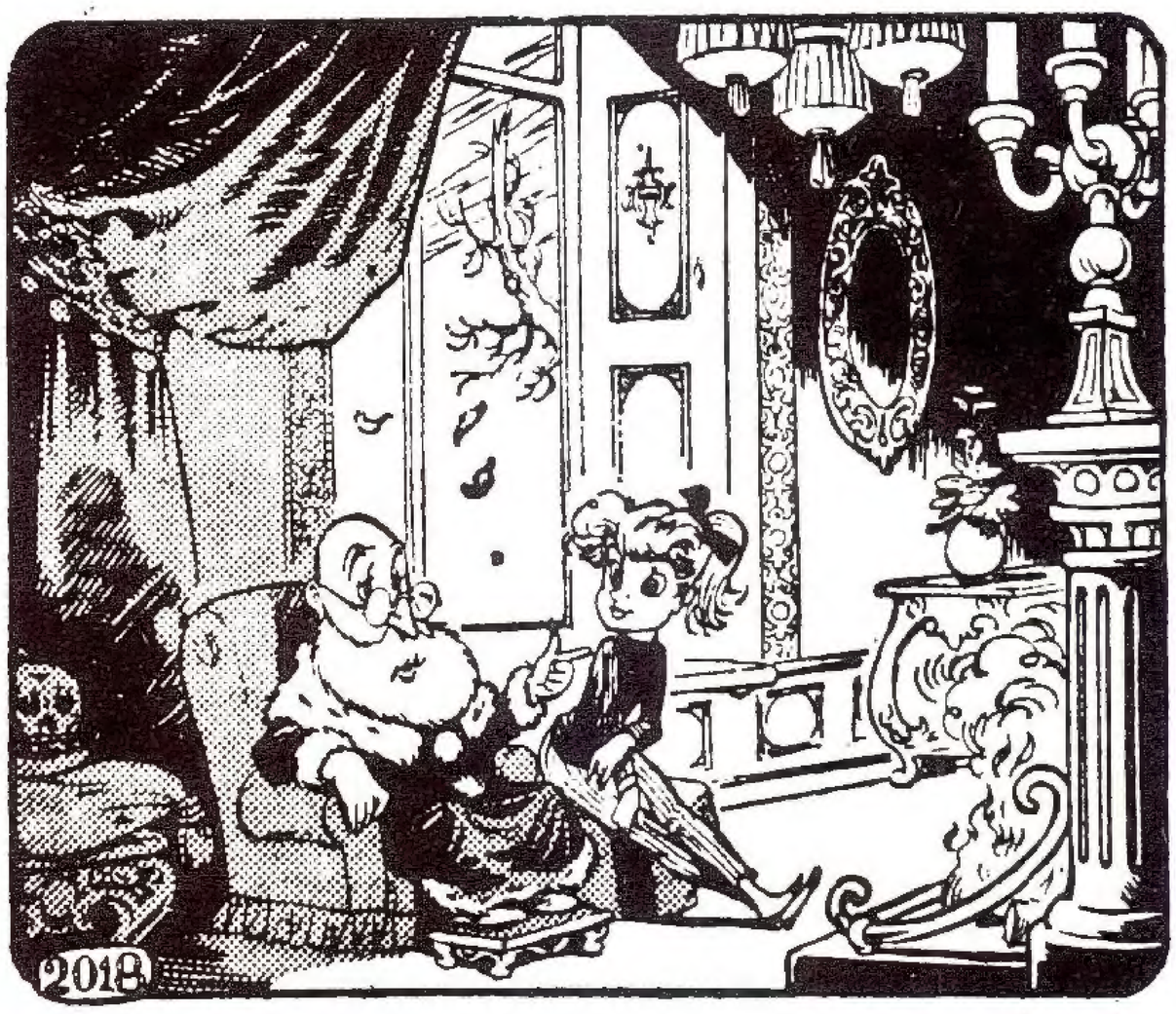

Rechts en onder: Hollewijn maakt op aandringen van eerste minister Dreutel heel wat diplomatieke reizen.

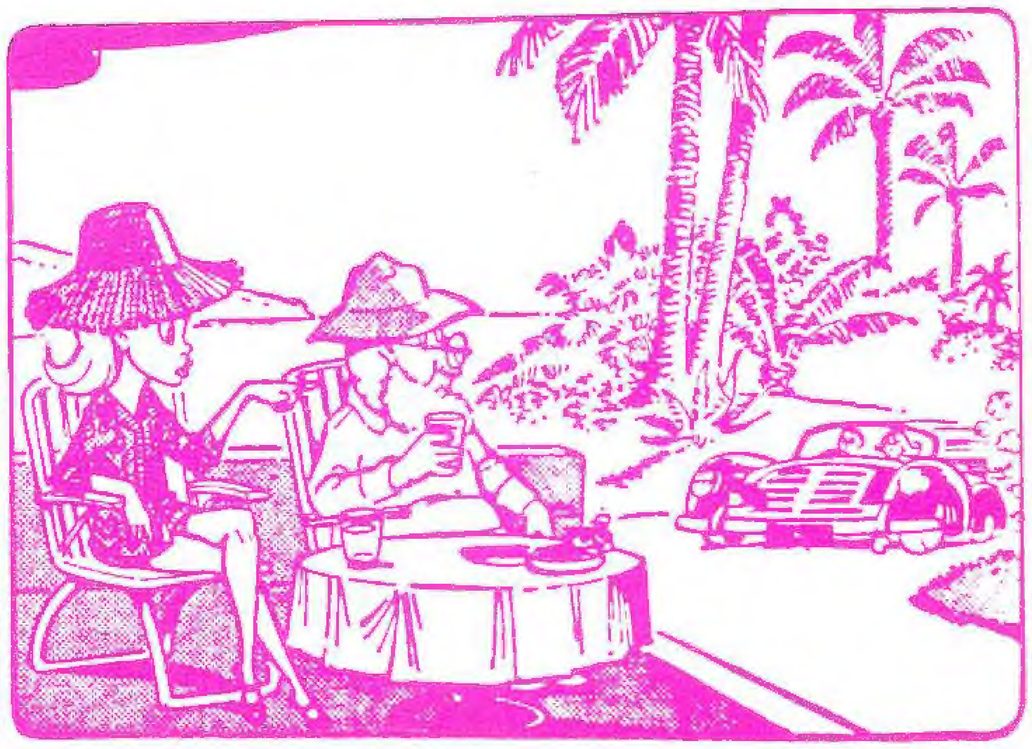

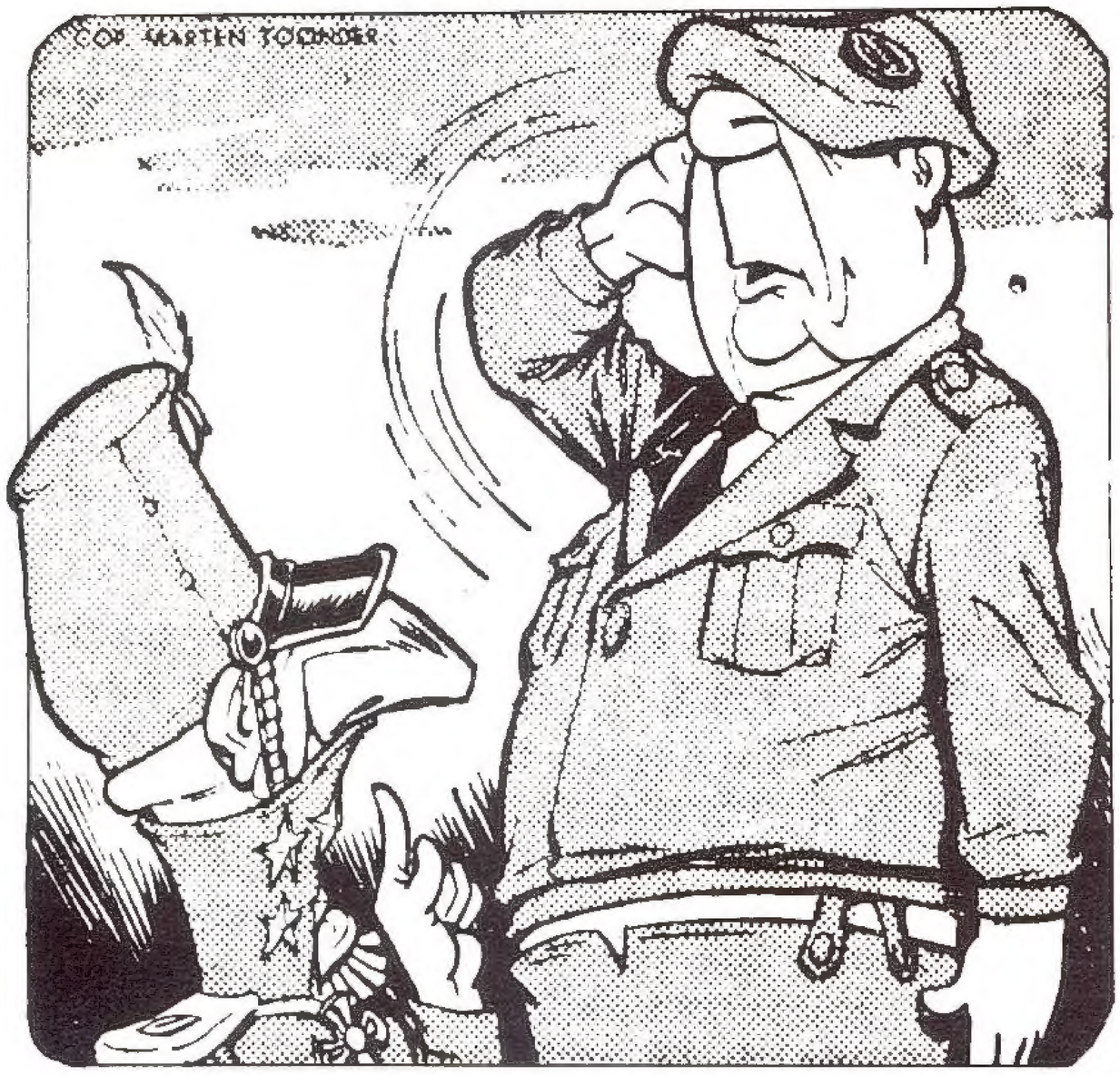

Geheel onder: Het gebied Korstheuvel en enkele van de inwoners: opoe Rubarber, grootvader Rubarber (de oudste van de stam) en de jonge Pieper (jongste van de stam). Onder links: Koning Hollewijn in gesprek met eerste minister Dreutel en industrieel Daalder. Onder rechts: de regeringsambtenaren: Generaal Hoetentoeter, de heer Balkenbreier, ambtenaar van Volkshuisvesting; de heer van Defensie en de heer Damstraal van Economische Zaken. Boven: Generaal Hoetentoeter en zijn manschap.

Hollewijn moet voeren. Figuren als Rubarber of Nolle Steg hebben te weinig raakvlak met Hollewijn's wereld om als gespreks-partners voor vol te worden aangezien en hetzelfde geldt voor professor Kern-draayer. Nee, Hollewijn is een koppig mens wiens haan altijd koning moet kraaien. Is hij in de loop der jaren wijzer geworden?

Wijzer in de betekenis van verstandiger, toleranter, met meer begrip voor anderen? Ik geloof dat dit niet bevestigd kan worden. Vanaf het ogenblik dat wij Hollewijn voor het eerst ontmoetten ter gelegenheid van de uitholling van de rijksappel en de aanstelling van Wiebeltje tot sekretaresse tot aan het moment, zeventien en een half jaar later, waarop Hollewijn niet al te vastbesloten afscheid van ons heeft genomen lijkt hij weinig veranderd te zijn. Maar hebben wij daar ooit over geklaagd? Als het u vergaan is, zoals mij, waarde lezer, dan hebt u zich wel eens afgevraagd wat Toonder eigenlijk wil met zijn stripverhalen en dan in het bijzonder met zijn belangrijkste twee scheppingen, koning Hollewijn en heer Bommel. Het lijkt me toch redelijk om aan te nemen dat iemand niet enkele tientallen jaren vervolgverhalen schrijft

zonder daartoe op de een of andere wijze gemotiveerd te zijn, dus zonder daartoe iets als een innerlijke noodzaak te voelen. Toonder zelf heeft zich precies 25 jaar geleden over zijn bedoelingen uitgelaten door te spreken van zijn verlangen om eens een boek te schrijven over 'De mens in al zijn vormen' Twintig jaar nadien, dus 5 jaar geleden, heeft hij dit nader toegelicht aan de hand van het begrip kommunikatie. Wat hem eigenlijk boeit en intrigeert blijkt te zijn het tekort aan kommunikatie tussen mensen, het tussenmenselijk onbegrip, het langs elkaar heenpraten en het langs elkaar heenleven. Hij meent dat hij, door deze wankommunikatie tot uitgangspunt te nemen, op alle menselijke en tussenmenselijke problemen terechtkomt. Kijken we de Toonder-produkten hierop aan, dan lijkt

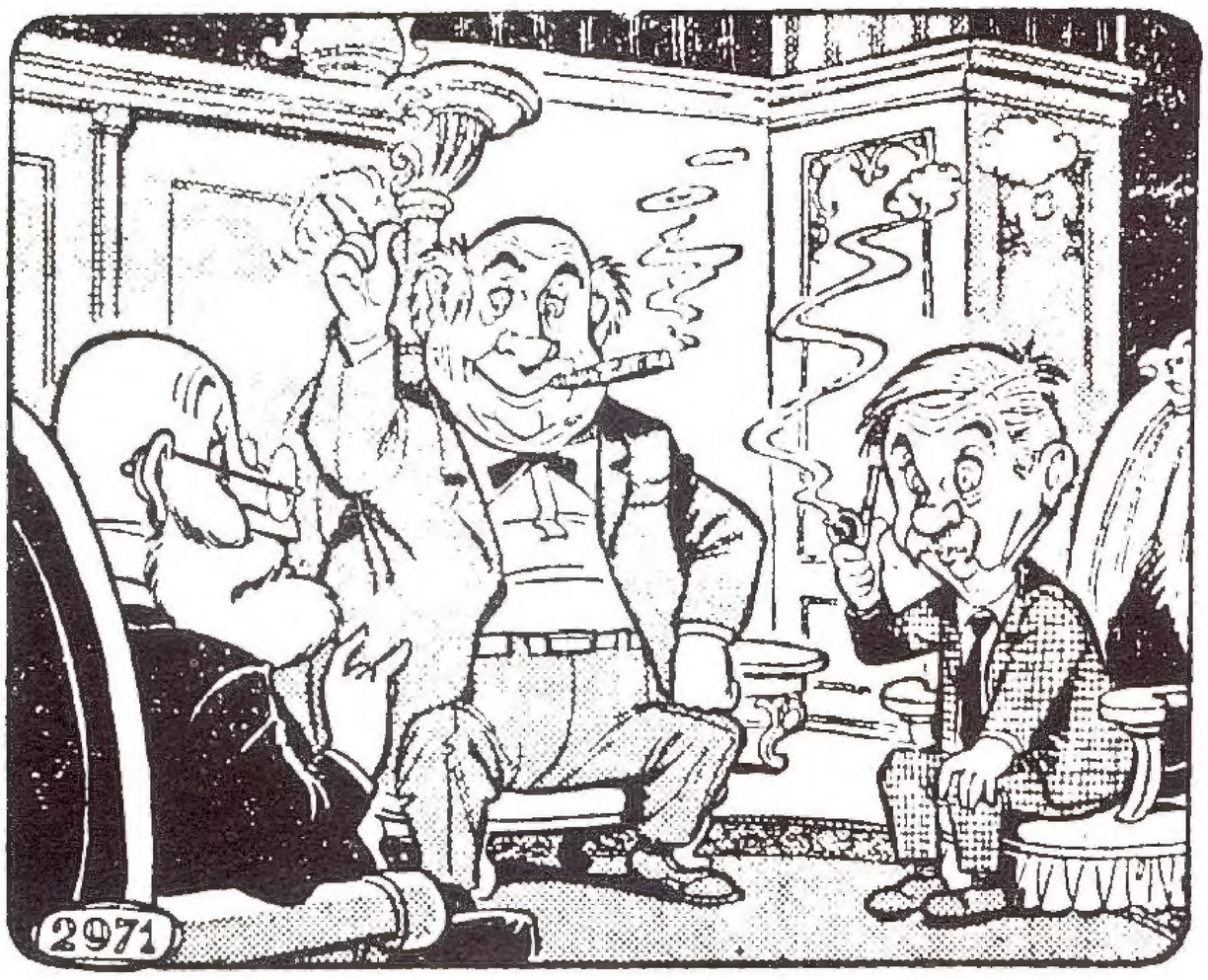

dit inderdaad zo te zijn. In alle relaties tussen figuren als Bommel en Joost, Hollewijn en Wiebel Wip, Panda en Jollipop, Kappie en de maat wordt voortdurend het besloten-zijn van ieder in zijn eigen wereldje, om niet te zeggen het opgesloten-zijn van elk in zijn eigen kringetje, in het licht gesteld. De kleur en de sterkte van de belichting variëren, het thema blijft gelijk ook al wordt het op vele uiteenlopende wijzen gepresenteerd.
Het is trouwens een thema van alle tijden dat Toonder op zijn manier en vele anderen op weer andere wijzen hebben uitgebeeld. Sartre bedoelt met zijn onderscheiding van het en-soi en pour-soi niets anders dan wat Heer Bommel ons met zijn telkens weerkerend 'als je begrijpt wat ik bedoel' onder de neus wrijft, nl. de twijfel of er uit het ene kleine individuele kringetje wel iets kan doordringen tot het andere.
En in Milne's onsterfelijke 'Winnie-the-Pooh' is het Eeyore die in zijn begroeting 'Goeden morgen. Als het een goede morgen is. Wat ik betwijfel'. doet uitkomen dat hij het al heeft opgegeven om te verwachten dat er van de kommunikatie iets terechtkomt. En waarmee worstelt de Steppenwolf van Hermann Hesse, waarover schrijft Kierkegaard en herkent u de kommunikatieproblemen van de landmeter in Kafka's Prozess?
Wij zien het, Marten Toonder bevindt zich in goed gezelschap. Het moge sommigen voorkomen alsof hij het moderne tijdsprobleem van de vervreemding aan het belichten is, anderen weten wel beter en zien reeds dat hij van alle tijden is.
'Laten we geen doekjes winden om de als een kaartenhuis instortende tand des tijds' zou Toonder zelf wellicht willen opmerken, maar, zo zou ik willen tegenwerpen, mij gedekt wetend door ongeveer een miljoen stripofielen en stripofilosofen, mij direkt tot de Meester zelf richtend: 'Stoot Balthasar van Natteveen terug in de naamloosheid der velen en laat Hollewijn terugkeren op zijn troon!'

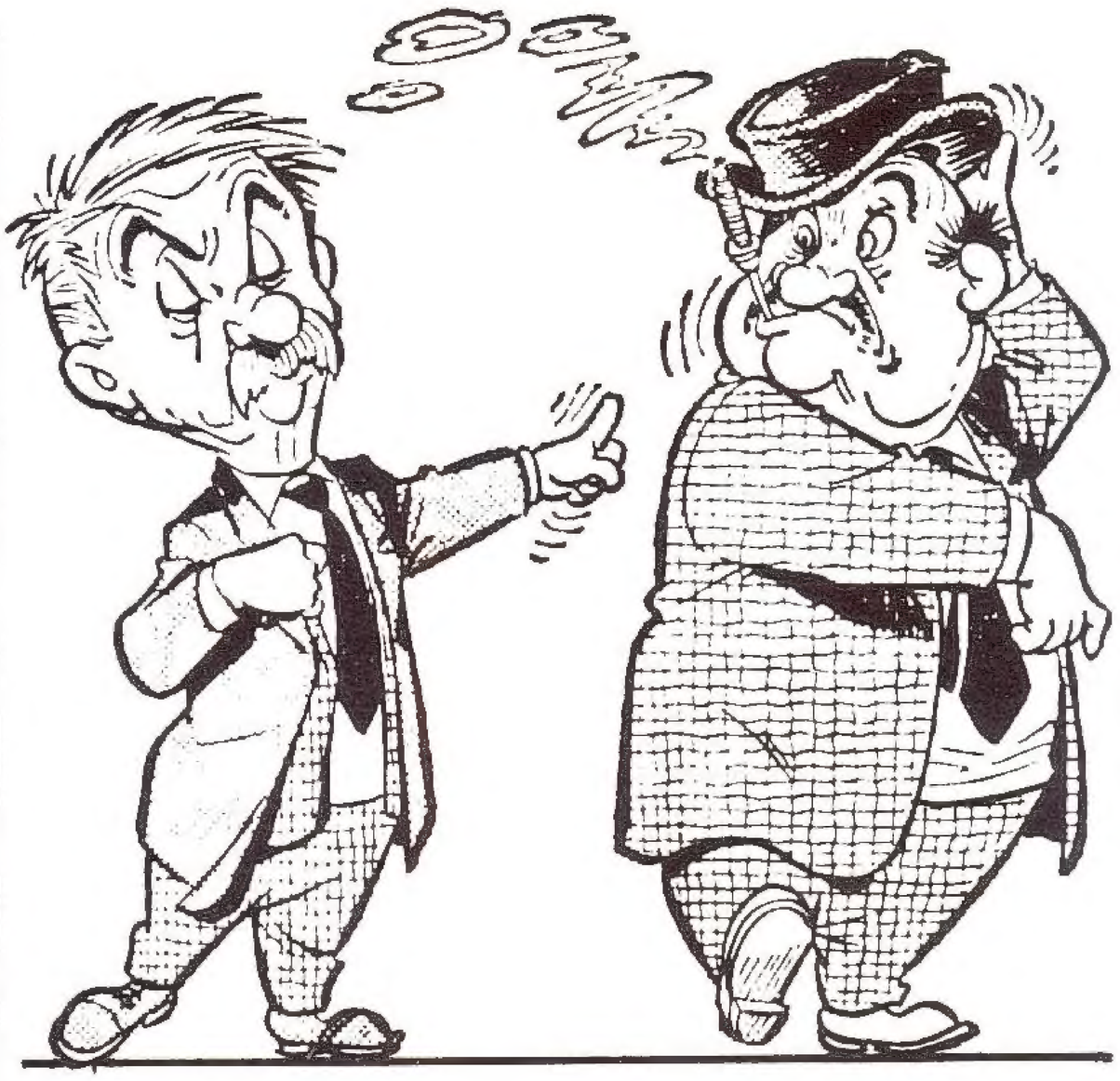

Boven: Eerste Minister Dreutel en Detective Euvel; onder: de schrijver van dit artikel onderzoekt het zieleleven van Koning Hollewijn.

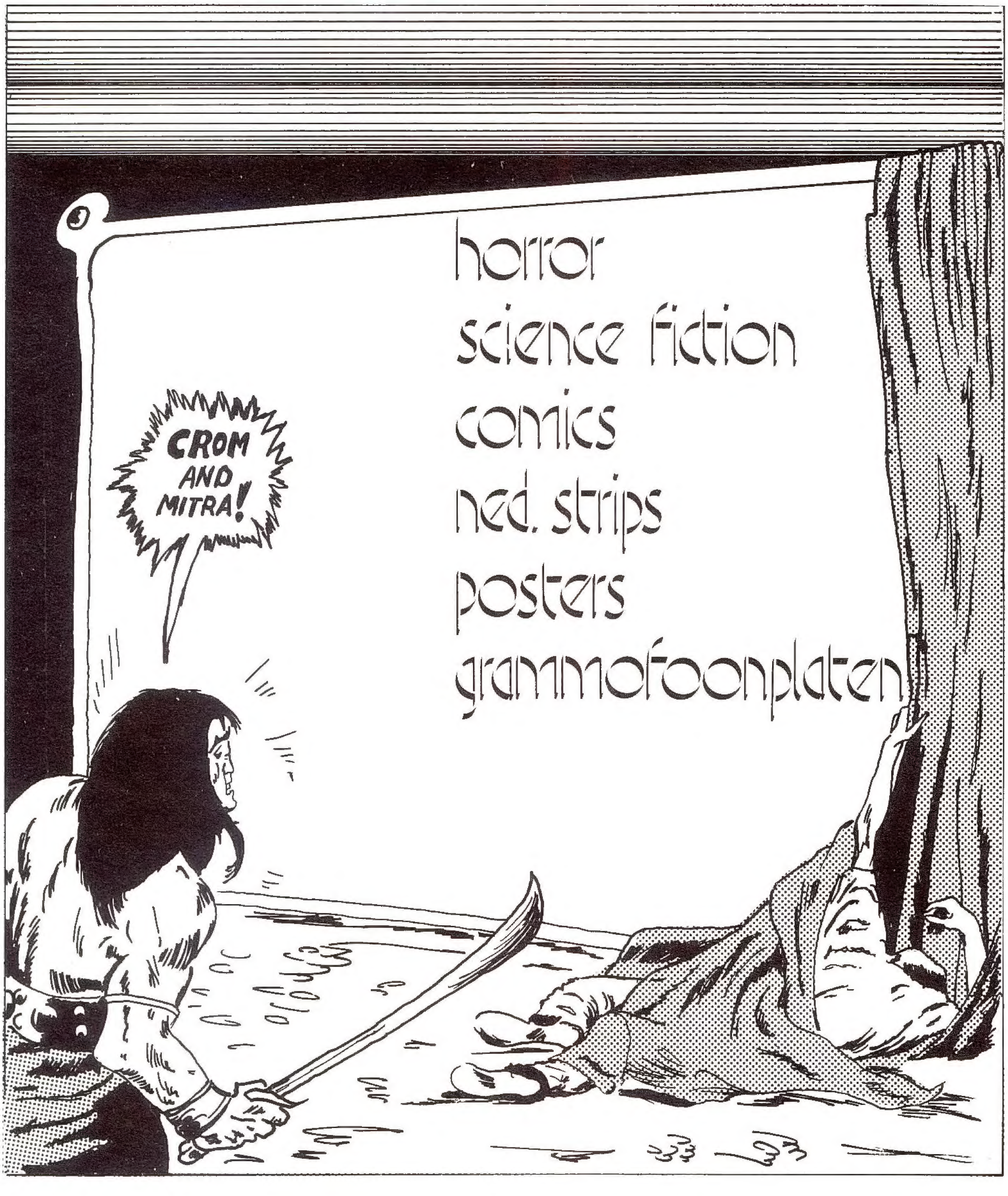

DRAIS lusthofstraat 74 rotterdam

tel:010-118947

OP DE BRES

'En dan komt er voor het eerst kritiek op Nederland. Raes ziet een kwalijke ontwikkeling in de populariteit van het stripverhaal. "In Nederland was men daar nooit aan verslingerd, bij ons wel. Het Belgische volkskind kende maar één vorm van lezen en dat was het stripverhaal. Wat mij bijzonder ergert is, dat het in Nederland nu juist de snobistische trendsetters zijn, die het stripverhaal ook onder de jeugd stimuleren. Ik ben bang dat Nederland als dat zo voortgaat in een stadium van onderontwikkeling komt waar wij zo mee hebben gewor-steld." Het heeft Raes verbaasd dat Kuifje, in België een verouderd begrip, in Nederland een toverwoord is geworden, en hij ziet daar de gevaren van in. "Het is de morele verplichting van het onderwijs dat het taalgebied verdedigd wordt. Citaat van Hugo Raes in de VARA-gids van 19 nov. 1974.

Ja, wat moet je met zo'n uitspraak? Is dit de keerzijde van de Vlaamse humor: de bittere ernst? De schrijver-leraar Hugo Raes in de rol van de moralist, de verdediger van onze volksgezondheid? Raes legt de vinger op Nederlands wonde plek: de populariteit van het stripverhaal is een rottende plek in ons lichaam. Als we zijn raad ter harte nemen, kunnen we nog met lancet en brandstift van het onderwijs deze plek uitsnijden, uitbranden.
Wie overdrijft er nu, zult u vragen? Raes of ik? Allebei natuurlijk. Maar Raes is begonnen. Met zijn zwartgallige en ongenuanceerde uitspraken draait hij de klok terug naar 1948. Toen ordonneerde de minister dat het lezen en verspreiden van beeldromans op scholen moest worden tegengegaan. En de ministeriële argumenten van toen zijn blijkbaar nu nog steeds geldend. Ik noem ze daarom nog maar eens.

1) beeldromans zijn over 't algemeen van een sensationeel karakter, zonder enige andere waarde.
2) een stripverhaal bevordert de leesluiheid.
Nog een zijsprongetje naar het verleden. In 1967, het Stripschrift was pas opgericht, schreef Hans Redeker in Het Algemeen Handelsblad over de Roy Lichtenstein-tentoonstelling het volgende:
'Uitgaan van de comic strip, zoals Lichtenstein doet, is uitgaan van de meest algemene, onpersoonlijke en banale vorm waarin de massamens van vandaag bevrediging vindt voor de elementaire behoeften zoals aan sex, geweld, agressie en liefde die hij in zijn eigen bestaan mist. Als archetypen van het moderne leven vormen ze een gegeven, beeldend van aard, op banale ballonteksten na, waarin de menselijke taal tot clichés en kreten is gereduceerd."

En:
"omdat 't tot het wezen van de strip behoort, volstrekt duidelijk te zijn, niets te raden te geven, geen enkele ruimte voor achtergedachten, "diepere bedoelingen", voor gedachten zonder meer. In de strip verliest de mens zich van het lastige en bedreigende denken, gaat hij als een dier in de pure actie op."
Daar loopt Raes dus, hand in hand met Redeker van 1967 en de minister van 1948, onrustig wandelend te midden van het noodweer van ons wisselvallig stripklimaat. Nou, daar gaan we dan maar weer. Eerst wat beweringen van René Goscinny de scenarioschrijver van oa Astérix:
"Maar wat mijn hart verscheurt, dat is dat er eer hoop miezerige blaadjes zijn die heel slecht van verhaal en van tekening zijn. Men beoordeelt de strip naar die troep, en dat is onrechtvaardig. Dan wordt er beweerd dat de strip een wapen is om het volk dom te houden, en dat is natuurlijk idioot. Punt één, de kinderen die strips lezen, lezen ook andere dingen, en punt twee, degenen die niets lezen, lezen ook geen strips. Journalisten die over strip een artikel willen schrijven beginnen altijd weer over geweld, over sadisme. Ze verwijten ons anderen op gewelddadige ideeën te brengen, maar dan vergeten ze eventjes de tv, de film en de kranten."
Dit zei Goscinny in 1968.
Als Raes' ongenoegen voortkomt uit het bestaan van die 'miezerige blaadjes', die er nu natuurlijk ook nog zijn, dan miskent hij dat er in de afgelopen 6 jaren steeds betere en waardevollere stripverhalen zijn gemaakt.
En als Raes' ongenoegen nu eens een uiting is van zijn gedachte dat er steeds meer stripverhalen in plaats van 'echte' boeken worden gelezen?
Als dit al gebeurt, wat zegt dit dan nog van de beide genres?
En een waardeoordeel op grond van een vergelijking tussen beide genres is helemaal misplaatst. We weten nu inmiddels toch ook dat radio en tv twee aparte media zijn, ieder met zijn eigen mogelijkheden en tekortkomingen? Daarover hoeven we in 1974 toch niet meer te diskussiëren? En een slecht boek is toch even slecht als een slecht stripverhaal?
Ja maar, die taalverarming en die leesluiheid dan? Heeft u ooit over 'hoorluiheid' bij het medium radio gehoord? Of over 'luisterverarming'? Integendeel, de makers van radioprogramma's gaan zich vooral na de intrede van de tv steeds beter realiseren welke specifieke mogelijkheden dit medium hen biedt. Taalverarming bij strips? Taalverrijking komt ook voor, 'als je begrijpt wat ik bedoel'.
Er zijn tijden geweest dat er boeken verbrand werden door mensen die daar gevaren in zagen. Er zijn tijden geweest dat stripverhalen verketterd werden. En wie denkt dat zoiets in 1974 niet meer kan voorkomen, weet nu beter. De VARA-gids van 19 november herinnert ons daar twee keer aan.

'We beginnen met strips. Daar zijn we nog al tegen. Maar verbieden vinden we óók zo'n rot woord. En er zijn best wel aardige strips. Uitsluitend strips lezen zorgt echter voor ontstellende taalarmoede. Maar tussen andere boeken door strips lezen, zou de jeugd daar nou echt zoveel schade van ondervinden?'
Wat voor huichelachtige tolerantie is dit? 'We beginnen met strips. Daar zijn we nog al tegen.'
Waarom beginnen ze er dan mee vraag je je af. Omdat ze weten dat kinderen er van houden. Ze lokken de kinderen met een snoepje en als het in de mond zit, zeggen ze 't is slecht voor je gebit. Van je beste vrienden moet je het maar hebben.

door PIET KOOPMAN

Geraadpleegd:
'Strip voor strip' Kees Kousemaker en Maria Willems
'Stripschrift' nr. 0 en nr. 2.

Iedere lezer van Stripschrift kan adverteren in de 'Ruilrubriek'. Maksimaal 40 woorden per advertentie voor *f* 4,- (Stripschap-leden *f* 2,75 Tekst opgeven op achterkant van girokaart waarmee betaling wordt verricht.
Giro 3086024 tnv Kommiks BV dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk

RUILRUBRIEK

AANGEBODEN:
Robbedoes verz. nrs. : 2, 23, 3? 40, 41 en diverse anderen.
Jaargangen Pep, Sjors.
Tom Poes 'veilig verkeer'spelbord.
GEVRAAGD:
Godfried van Bouillon, Red Ryder, Stanley, Don Bosco (zw/w), Karamel & Romulus, en ander interessant Dupuis materiaal.
Dirk Jan Booy, Bosweg 20, Noordwijk aan Zee, 01719-2519.

AANGEBODEN:
Originele uitgave Avonturen van Mijnheer Prikkebeen ca. 1900, prima staat.
GEVRAAGD:
Vooroorlogse breedspoortreinen Märklin of Bing.
Mulder, 2e Schuytstraat 206, Den Haag, 070-601923.

AANGEBODEN:
Puk & Poppedijn, Valiant (revue), Bruintje Beer, Panda, Sjors, Wipperoen, 50 microboekjes, Appie Happie, Ducks uit: 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1963.
GEVRAAGD:
Panda, Bommel, Tom Poes Weekblad, Favorietenreeks, Dupuis, Rob: 1,2,3,7,9,12, 13,14,17,18,19,20,21,28,29, 31,32,36,37,40,49.
Arman & Ilva: 2,3,4,5,6.
Erics, Kuifje, Huons: 1,2,3,5.
Robbedoesalbums.
Jesse van Muylwijk, Groningen 050-260392.

GEVRAAGD:
Amerikaanse 'comic books' van 40er, begin 50er jaren.
Robert Bekkering, Cliffordstraat 24 II, Amsterdam, 020-129563.

GEVRAAGD:
De 'Dagblad Bommels' nr. 7227 7376, 7382, 7667, 7761, 7594
Liefst uit De Tijd eventueel uit NRC. (Fotokopieën zijn ook welkom).
C. Meekel, Thamerweg 41, Uithoorn.

AANGEBODEN:
Donald Duck verzameling: losse nrs. van 1952 tot en met 1962. Ook enkele komplete jaargangen.
G. P van Zoonen, Davidsstraat 53B, Rotterdam, 010-256326.

LAMBIL & CAUVIN

COWBOYS EN KOOKABURRA'S

door HANS VAN DEN BOOM

Het is eigenlijk nogal eigenaardig gegaan met Willy Lambil. Al sinds ik mij kan herinneren staat zijn 'Sandy' in Robbedoes; een stripverhaal dat zeker kwaliteit heeft, maar nooit ergens door is opgevallen. Toch moet Sandy een tamelijk konstante groep aanhangers gehad hebben, anders zou hij het nooit zo lang in Robbedoes uitgehouden hebben: nu al meer dan 15 jaar!
Eind mei 1972 krijgt Lambil het verzoek de strip 'De Blauwbloezen' over te nemen van de kort daarvoor overleden Louis Salvérius. Hoewel Lambil nog nooit in een dergelijke humoristische stijl gewerkt heeft zegt hij het toch te willen proberen. En blijkbaar met sukses, want 'De Blauwbloezen' blijft permanent hoog skoren in de opiniepeilingen. Dit is een mooi resultaat voor tekenaar en scenarist, want het is eerder regel dan uitzondering dat de populariteit van een strip achteruit gaat na een wisseling van tekenaar. Kijk maar eens naar Michel Tanguy sinds Jijé het van Uderzo overnam, naar Zig et Puce na de wisseling St. Ogan/Greg of in eigen land naar de Argonautjes.
Lambil is zowel tekenaar als scenarist. Hij voelt zich echter in de eerste plaats tekenaar. Zijn produktie tot nu toe bestaat uit 27 verhalen met Sandy en Hoppy, 7 korte verhalen met als personnages Hobby en Koala en 13 gags van twee pagina's over het leven van tekenaar Lampil.
Hoewel Lambil en Cauvin volhouden dat 'Lampil' niets met de werkelijkheid te maken heeft komen bepaalde afleveringen toch wel aardig overeen met wat Willy Lambil af en toe meemaakt. Het is nu eenmaal zo dat bepaalde tekenaars

Sandy en Hoppy

enorm 'aan de weg timmeren' (met als toppunt wel Franquin) terwijl andere veel minder bekend zijn en niet of nauwelijks in de publiciteit komen. Bij Willy Lambil was dit laatste duidelijk het geval, en ten onrechte.
Gelukkig heeft het sukses van de Blauwbloezen de laatste tijd tot gevolg dat de lezers zich ook beginnen te interesseren voor het andere werk van 'die' tekenaar. En misschien zal Sandy zo dan toch nog eens de bekendheid krijgen die de strip verdient.

SANDY
De aparte sfeer van de Sandyverhalen wordt m. i. voornamelijk bepaald door de typisch Australische achtergronden. In zijn strip laat Lambil ons veel van Australië zien: De dichte wouden van Queensland, de 'scrub' in het kale binnenland, het Grote Barrière rif, Ayers Rock, Tasmanië enz. Maar de dierenwereld komt zo mogelijk nog beter aan bod. Lambil stuurt hier ook doelbewust op aan. Al in het tweede verhaal laat hij Sandy kennismaken met de Engelse cineast Michael Forster. Samen met hem maakt de (overigens nauwelijks ouder wordende) jongen in de volgende verhalen talrijke dierenfilms. Zo komen we alles te weten over koala's, kangoeroe's, wombats, kookaburra's (soort ijsvogels), vliegende eekhoorns en nog vele andere Australische diersoorten.

CAUVIN
Raoul Cauvin is al vrij lang aan Robbedoes verbonden. Aanvankelijk had hij voornamelijk te maken met de verzorging van het tijdschrift, maar na enige tijd begon hij daarbij nog scenario's te schrijven. Cauvin doet momenteel de teksten van Cara en Calebas, Sammy en Jack Attaway, De dolende ruimtevaarders, Minnolt en natuurlijk de Blauwbloezen. Hij is nu alweer aan het 8ste vervolgverhaal bezig. Voor Lambil is dit verhaal het 3de.

INTERVIEW LAMBIL EN CAUVIN
---U tekent nu sedert twee jaar de Blauwbloezen. Was het moeilijk om van die serie het tekenwerk over te nemen?
Lambil: Ja, dat was zeker moeilijk. Ik was nogal geschokt toen ik hoorde dat Salvérius overleden was, en twee dagen later vroegen ze mij of ik in staat was cowboys en dergelijke in humoristische stijl te tekenen. Dat wist ik niet, ik had het nog nooit gedaan. Het enige niet-realistische werk dat ik ooit had gedaan bestond uit een paar verhalen van Hobby en Koala. Ik heb toen wat schetsen gemaakt om te laten zien, en ook heb ik een bladzijde die voor de helft nog door Salvérius getekend was afgemaakt. De direktie ging akkoord en ik kreeg de opdracht het verhaal 'Vogelvrij' te voltooien. Dat heb ik gedaan, maar zó, dat ik eigenlijk Salvérius natekende. Pas in het volgende verhaal heb ik mij van zijn werk losgemaakt en heb ik meer mijn eigen stijl laten gelden. Ik geloof dat het beter is. Je kunt nu eenmaal niet altijd maar doorgaan met het imiteren van iemand anders. Ik geloof dat het nu wel redelijk gaat, maar dat kun je eigenlijk beter aan mijn scenarist vragen. Hij is immers de schepper van de hoofdfiguren.
---Waarom heeft men er speciaal u voor uitgekozen?

Arme, arme, arme stakker van een Lampil!

Cauvin: Een poosje voor de dood van Salvérius had Willy mij gevraagd of ik eens iets voor hem zou willen schrijven. Toen Salvé overleed dacht ik direkt aan Willy als mogelijke opvolger. Ik beschouw hem als een uitstekend tekenaar, wat men er ook van zegt.
Lambil: Och....
Cauvin: Volgens mij heeft hij de pech gehad dat er nooit albums uitgebracht zijn met zijn werk. Pas de laatste tijd is hij wat meer op de voorgrond gekomen, oa met zijn serie 'Lampil'.
---Toch heeft Sandy ook altijd nogal wat liefhebbers gehad.
Lambil: Sandy heb ik ook altijd een leuke strip gevonden om te doen, maar nu is het financieel veel minder aantrekkelijk geworden dan de Blauwbloezen. Al was het alleen al door het feit dat er van de Blauwbloezen telkens albums uitgegeven worden.
---Heeft u een bepaalde voorliefde voor Australië, dat u Sandy daar gesitueerd heeft?
Lambil: Nee, ik ben er zelfs nooit geweest. Toen ik begon voor Robbedoes te werken, in 1959, heb ik Australië gekozen omdat dat land nog niet of nauwelijks in stripverhalen voorkwam. De held was een jongeman, zoals alle hoofdfiguren in die tijd, en ik heb hem als metgezel een kangoeroe gegeven omdat die het symbool voor Australië is. Toen ik met het eerste verhaal begon had ik maar dan ook geen enkele dokumentatie over Australië. Ik heb wat abonnementen genomen op Australische bladen, ik ben naar de ambassade in Brussel gegaan, en ik heb wat boeken over dat land gekocht. Later heb ik gehoord dat over het algemeen mijn dekors heel aardig overeenkomen met het Australische landschap. Een voordeel van Australië is dat je er een soort western kunt situeren die toch heel anders is dan de bekende Amerikaanse. Alleen het landschap al, eucalyptusbomen enzo.
---U heeft ook de Australische 'Flying doctor' in uw strip gebruikt?
Lambil: Die heb ik in één verhaal gebruikt. Ik had daar wat over gelezen, en het leek mij een fascinerend verhaal. Er is trouwens onlangs een strip geweest die als hoofdfiguur zo'n vliegende dokter had. Als ik mij goed herinner was Parras de tekenaar en stond hij in Pilote. Maar sinds Pilote maandblad is geworden is die strip natuurlijk ook afgelopen.

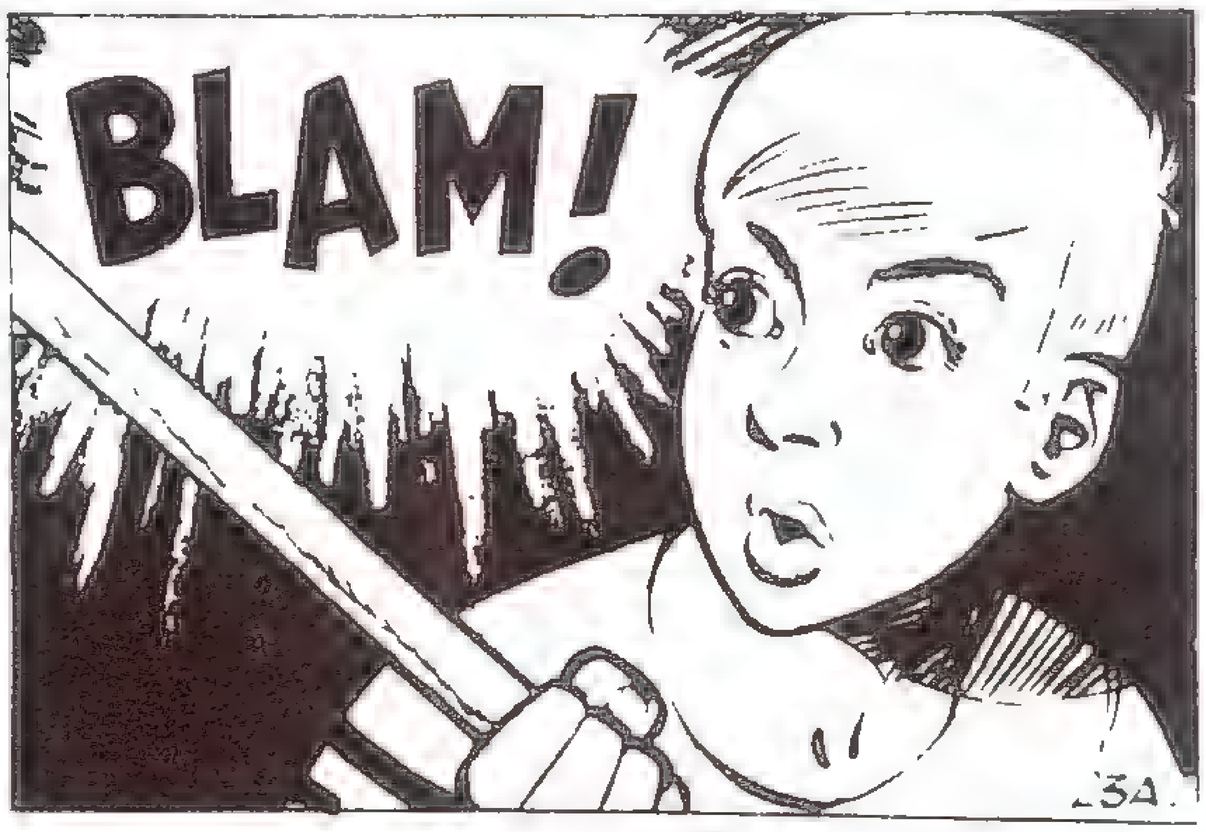

Sandy

---Stopt u nu volledig met Sandy?
Lambil: Zeker niet, ik ben met een nieuw verhaal bezig, waaraan ik van tijd tot tijd werk, als afwisseling voor de Blauwbloezen.
---Heeft u voor Sandy altijd zelf het scenario geschreven?
Lambil: Behalve voor het verhaal 'Beton in de Woestijn'. Toen heb ik samengewerkt met Gennaux
---Wat is uw werktempo?
Lambil: Ik teken twee bladzijden per week, onverschillig of het Sandy of de Blauwbloezen is. Meer lukt mij beslist niet.
---Van wie is eigenlijk het idee voor de Blauwbloezen geweest? Alleen van u (Cauvin) of van Salvérius en u samen?
Cauvin: Het begin is makkelijk te vertellen. Indertijd tekende Morris voor Robbedoes Lucky Luke. Als 'opvolger' zochten wij iets anders dan een cowboy als hoofdfiguur. Salvérius zag wel iets in een 'trapper' als personnage, maar uiteindelijk is het toch de Blauwbloezen geworden. We zijn begonnen (nogal moeizaam, eerlijk gezegd) met wat korte verhalen. Weinig mensen geloofden er toen nog in, want men dacht niet dat deze strip de opengevallen plaats van Lucky Luke zou kunnen innemen. Maar na een jaar bleek dat het publiek de nieuwe serie bijna direkt had geaksepteerd. En sindsdien loopt het goed. Het beste bewijs daarvan is wel dat de eerste twee albums zelfs al herdrukt zijn.
---Is de western uw favoriete genre?
Cauvin: Het is een van mijn favorieten. Ik maak voor Robbedoes een aantal verhalen. Met Mazel doe ik 'De Musketiers', met Berck 'Sammy', met Macherot 'Minnolt', met Bretecher heb ik 'De Schipbreukelingen' gedaan, en met Counhaye 'De dolende ruimtevaarders'. Verder heb ik, nog afgezien van mijn gewone werk voor Dupuis, tv-skripts geschreven met als personnage 'Musti'.
Ik heb misschien een lichte voorkeur voor Sammy, omdat dat nog niet zover achter ons ligt in de tijd. Maar ik vind 'De Musketiers' ook leuk om te doen. De tijd van Lodewijk de XIIIe en XIVe heeft mij altijd geboeid. En momenteel ben ik mij aan het verdiepen in de Napoleontische tijd, want ik wil iets gaan doen over huzaren. Je ziet trouwens dat ik meestal periodes kies met grote knokpartijen. Ook in de Blauwbloezen is dat zo. De charges van de cavalerie, de aanvallen van de Huzaren, dat zijn dingen die mij inspireren.
Lambil: Die charges van de cavalerie hoeven voor mij niet! Al die paarden, al die mannetjes....
Cauvin: Maar aan de andere kant houd ik toch ook van poëtische verhalen, zoals Musti, en zoals het verhaal wat ik met Macherot doe.
---Zoudt u niet ook een realistisch verhaal willen schrijven?
Cauvin: Dat zou ik wel willen proberen, maar ik vrees dat er in Robbedoes niet zoveel vraag naar is.
---(aan Lambil) Wat tekent u liever, realistisch of humoristisch?
Lambil: Het is voor mij veel gemakkelijker humoristische personnages te tekenen. Dat komt door de proporties van de figuren. Als je een realistisch personnage ten voeten uit tekent lijkt het hoofd altijd te klein in verhouding tot de rest van het lichaam. Bij humoristische figuren is het hoofd meestal groter, en dat geeft je meer vrijheid. En verder zijn in een humoristische strip de

LANGZAAM VERSTRIJKT ER EEN UUR. ALLES SCHIJNT IN RUST GEDOMPELD. ALLEEN DE BEEK VERVOLGT HAAR MURMELENDE LOOP TUSSEN HET GRAS DOOR... NU EN DAN KLINKT DE VREEMDE LACH VAN DE KOOKABURRA UIT HET GEBLADERTE...
KANGOEROEJACHT! DIE ARME DIEREN!

Hoppy

bewegingen altijd 'vals', ze zijn sterk overdreven. Voor een realistische strip teken je aan de hand van een foto, of je gaat voor de spiegel staan om een bepaalde beweging of houding vast te leggen.
---Vindt u het ook leuk om de Blauwbloezen te tekenen, of doet u het alleen omdat het goed betaalt?
Lambil: Wat voor mij geldt, maar vermoedelijk voor iedere tekenaar, is dat als wij iets maken we niet aan het kommerciele aspekt denken. Zo gauw wij iets niet leuk vinden is dat in de tekeningen te merken. Zelfs al is het kommercieel, zelfs al brengt het geld op. Als ik de Blauwbloezen niet leuk had gevonden om te doen - ik zeg niet dat ik het direkt leuk vond - dan was dat zeker

MAG IK ME EVEN VOORSTELLEN? MICHAEL FORSTER EEN ENGELS CINEAST IK HEB BESLOTEN EEN REEKS DOCUMENTAIRES OVER DE DIEREN IN AUSTRALIE TE MAKEN. EN DAAROM HEB IK EEN VLIEGTUIG GECHARTERD DAT.
EEN VLIEGTUIG?

Boven: eerste ontmoeting met Michael Forster; onder: Hobby en Koala

gebleken. Ook als ik bijvoorbeeld allerlei technische installaties zou moeten gaan tekenen, zoals Leloup dat doet, dan zou je een slecht resultaat krijgen. Ik houd er niet van, en Leloup wel. Wat hij maakt ziet er dan ook schitterend uit. Zo heeft iedereen zijn voorkeuren. De een tekent graag vrouwen, de ander weer paarden.
---(aan Cauvin) Vermoedelijk houdt u ook wel rekening met de tekenaar als u het scenario schrijft.
Cauvin: Zeer zeker. Neem alleen Willy al. Toen hij met de Blauwbloezen begon had hij veel moeite met het tekenen van kanonnen. Daar houdt je als tekstschrijver dan rekening mee. Nu hij wat meer aan de stijl gewend is lukt het hem gelukkig veel beter.
---In de laatste verhalen komen gevechten voor waarbij doden vallen, wat niet gebruikelijk is voor een humoristische strip. Hoe heeft u dat aangedurfd?

De werking van de boemerang

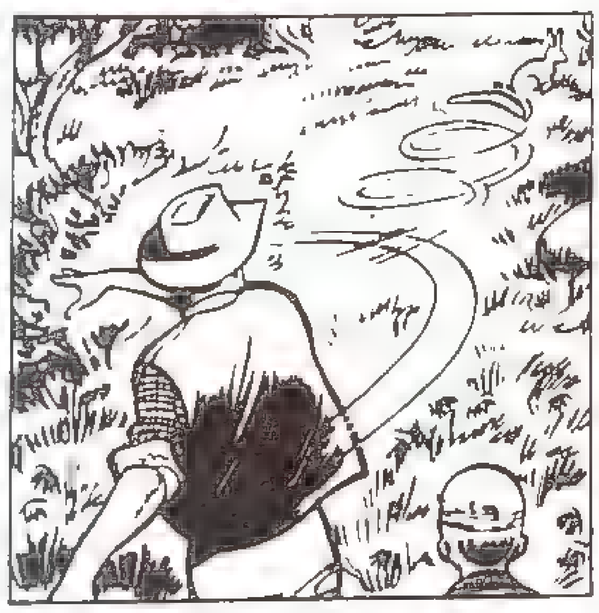

Cauvin: Vroeger was er de altijd aanwezige censuur. Er mochten nooit doden vallen in strips. Maar tegenwoordig kijkt iedere lezer naar de tv, waar bij tientallen echte slachtoffers vallen. Ik ben dan ook van mening dat je tegenwoordig in strips ook best doden kunt laten zien.
Lambil: Ik ben het niet helemaal met je eens. Ik vind dat je zoveel mogelijk het laten zien van doden moet vermijden. Iedereen weet dat ze er zijn, maar het is mogelijk ze niet te laten zien,
Cauvin: Wat ik graag wil is de lezers, vaak kinderen, duidelijk maken dat een oorlog niet goed is, dat een oorlog verkeerd is. Maar hoe wil je dat doen als er geen doden zijn. Daarom gebruik ik ook af en toe deze scene: er is iemand gesneuveld, en Blutch, die toch min of meer voor een ideaal vecht staat erbij en vraagt zich af waar dat alles nu eigenlijk voor nodig is. Die boodschap probeer ik over te brengen.
Lambil: Dat kan best zo zijn, maar toch vermijd ik het zoveel mogelijk om doden te tekenen. En als ik het doe laat ik ze er zo min mogelijk als lijk uitzien. Dat is te doen door bijvoorbeeld boven het hoofd van de liggende man een spiraal te tekenen, waaruit je zou kunnen opmaken dat hij alleen maar bewusteloos is.
Cauvin: Natuurlijk wil ik het niet zo overdrijven dat het een bloederig geheel wordt, maar ik vind toch... Neem nu het verhaal dat je onlangs getekend hebt. Daar komt een mitrailleur in voor waarmee af en toe mensen neergeschoten worden. Dat is normaal, niet? Om de mensen duidelijk te maken dat een oorlog dom en idioot is moet je kunnen laten zien dat die manschappen daar voor niets sneuvelen. En ik kan dat niet uitleggen zonder daarbij ook slachtoffers te laten zien.
---Zijn er op het moment duidelijke toekomstplannen?
Lambil: Ik hoop op de huidige voet door te kunnen gaan. De Blauwbloezen, af en toe Sandy, en wat gags met Lampil. In die laatste strip schets ik eigenlijk meer dan dat ik teken. En vreemd genoeg hoor ik nu weer van mensen dat ze dat zo'n leuke stijl vinden. Het schijnt dat het de soepelheid ten goede komt.
Cauvin: Ik ga door met het voor me laten werken van tekenaars. In vind het prachtig

Arme, arme, arme stakker van een Lampil!

ze te zien klagen, zuchten en steunen. Maar in ernst, ik hoop dat ik de scenario's kan blijven schrijven die ik leuk vind. In de stripwereld heb je de beroemde figuren, de bekende en de onbekende. Je moet zorgen in de groep 'bekende' te komen, niet meer en niet minder. Het is niet alleen een kwestie van al dan niet bekend zijn, laten we eerlijk zijn, maar ook kommercieel gezien is het erg belangrijk.
Bekend zijn betekent dat je de mening van het publiek hoort. Iedere schrijver of tekenaar zit toch te wachten op een reaktie van het publiek. Het is niet prettig om te werken zonder te weten of de lezers het al dan niet waarderen. Iemand die stilletjes zijn werk doet en er nooit iets over hoort heeft het erg zwaar. Als je hoort dat men het goed vindt doet je dat plezier, dat stimuleert je.

Emoes

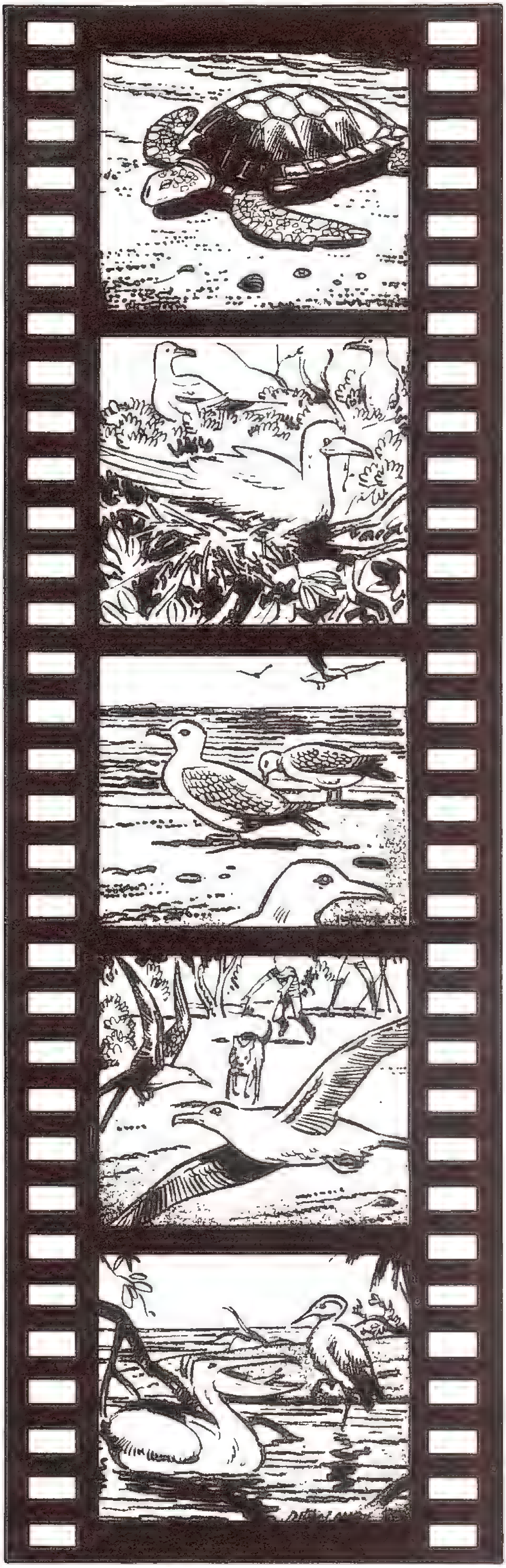

Links: samen met Michael Forster maakte Sandy vele dierenfilms. Zo filmden zij oa schildpadden, zeezwaluwen, papegaaiduikers, mallemeeuwen en stormvogels, pelikanen en reigers...

TITELLIJST

SANDY (en Hoppy)
tekeningen en scenario Lambil

1.	Avontuur in Australië (geen titel)	44 1959
2. a.	Teddy en de Eucalyptus	22 1959
b.	De man zonder geheugen	22 1960
3.	Mensenjacht op de Murray	44 1960
4.	De wolf van Tasmanië	44 1961
5.	Het raadsel van de Grote Barrière	44 1961
6.	Sluikhandel in de bush	44 1962
7.	Jack de Vagebond	44 1962
8.	De heilige kangoeroe	44 1963
9.	In het land van de Kiwi	44 1963
10.	Bestemming Darwin	44 1964
11.	De Vliegende Dokter	44 1964
12.	Moira	44 1965
13.	De nomaden der woestijn	44 1965
14.	Koala's in gevaar	44 1966
15.	De druiven van de angst	44 1966
16.	Verlamming in volle vlucht	44 1967
17.	Spoken in huis	44 1967
18.	De ondermijnde brug	44 1968
19.	Ayers Rock	44 1969
20.	De vreemde van Glen Muir	44 1970
21.	De gebroeders Green	36 1971
22.	Een ster in de woestijn	6 1971
23.	De nacht van Munga Downs	12 1972
24.	De overval in Katoomba	12 1972
25.	Spookdorp Pinkila	44 1972
26.	Beton in de woestijn (scen. Gennaux)	16 1973
27.	Een straal maanlicht	17 1973

14. Koala's in gevaar - Okay album nr. 4 1972

HOBBY EN KOALA

Robbedoes 1524 (6 blz); 1576 (4 blz); 1656 (5 blz); 1706 (5 blz); 1728 (5 blz); 1756 (4 blz); 1760 (16 blz);
Spirou 1782 (1 blz).

LAMPIL
Onder de naam 'Vrij Vel': 1826, 1837, 1847, 1853, 1861, 1876.
Onder de naam 'Arme Lampil': 1880, 1885, 1887, 1891, 1895, 1896, 1899.

BLAUWBLOEZEN
door Salvérius

Vanaf 29/8/68 1-pagina-gags
In 1968 en 1969 korte verhalen (1 tot 6 pagina's)

1.	De grote patrouille	16 1970	
2.	Wagen in het westen	44 1970/71	album 1972
3.	Van Noord naar Zuid	44 1971	album 1972
4.	Blauw en uniformen	22 1971	
5.	Lente in de prairie	5 blz.	
6.	Voor 1500 dollar extra	44 1972	album 1973, titel: Voor 1500 dollars meer

Einde door Lambil

7.	Vogelvrij	44 1972	album 1973: Outlaw

door Lambil

8.	De deserteurs	44 1973	album 1974
9.	De nor in Robertsonville	44 1974	album 1975
10.	Hopeloze liefde	2 blz.	
11.	De blauwe groentjes	? 1974	

DIVERSEN

Dood of levend, fotostrip met Salvérius en Cauvin als hoofdfiguren, 4 blz.
Un Chariot dans le Sud (in Spirou), 3 blz.

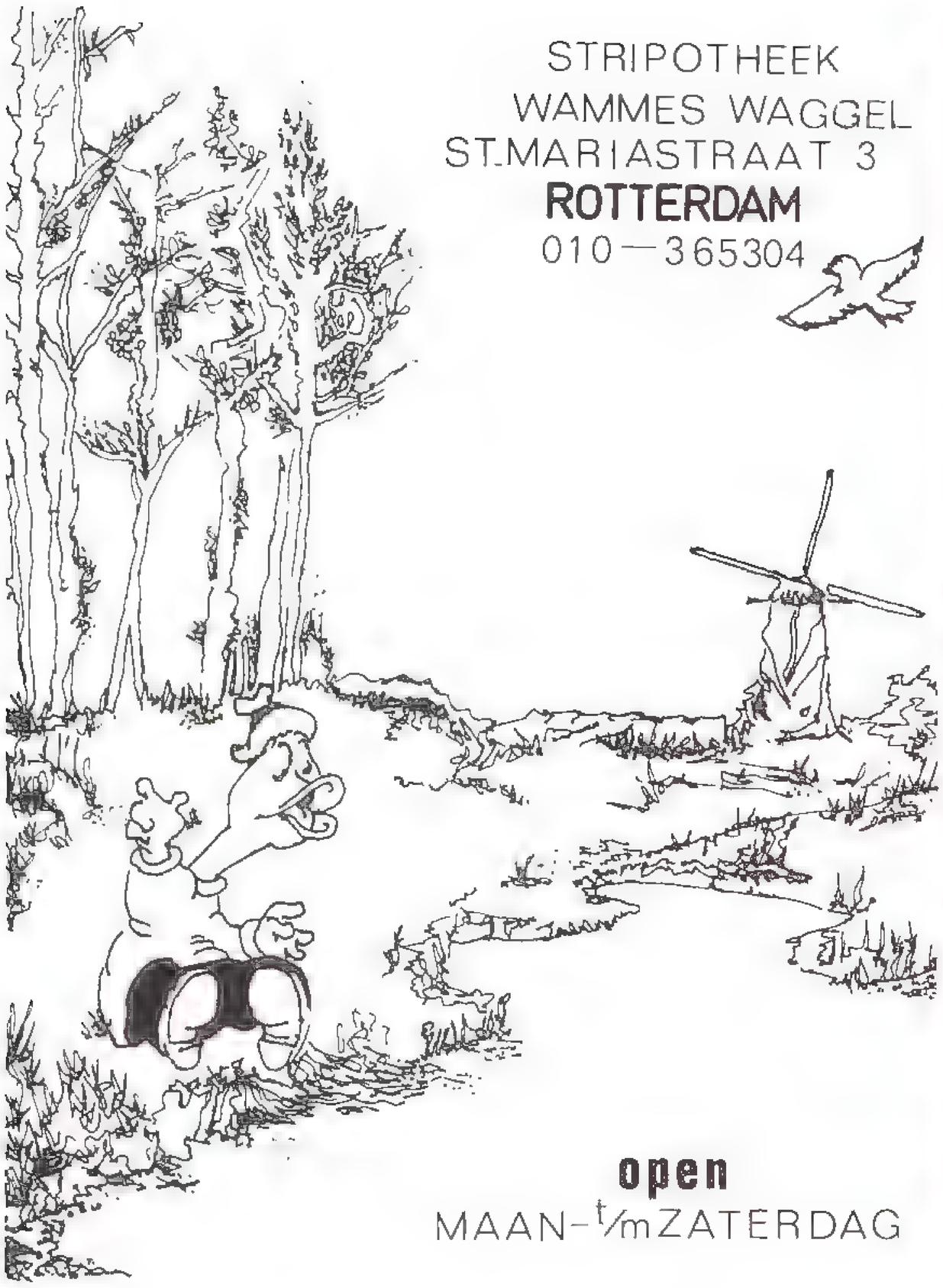

STRIPOTHEEK
WAMMES WAGGEL
ST.MARIASTRAAT 3
ROTTERDAM
010—365304

open
MAAN-t/mZATERDAG

DE BESTE EN NIEUWSTE STRIPS EN ALLE TIJDSCHRIFTEN ALTIJD IN VOORRAAD BIJ **bruna**. OOK IN ONZE STATIONS BOEKHANDELS EN KIOSKEN **EN**, IN ONZE WINKELS DIE NOG **ILA** HETEN.

Volop strips in de meer dan 100 filialen van

bruna b.v.*

*Hoofdkantoor Hollantlaan 2 Utrecht Postbus 818 telefoon (030) 884233

Heeft u nummer 24/25 van Falatoff al?
Deze keer leest u alles over Cabu, tekenaar uit Pilote, Charlie en Hara-Kiri.
Verder veel strips en nieuws.
44 bladzijden, 2-kleuren-omslag, *f* 3,95.

Verkrijgbare oude nummers:
Album 1 (nrs. 0 t/m 12/13) *f* 17,25.
Nrs. 14/15, 16/17, 18/19, 20/21 *f* 3,25 per stuk.
Nrs. 22/23, 24/25 *f* 3,95 per stuk.
Abonnement 6 nrs *f* 18,-.

Verder kunt u bij Kommiks BV bestellen:

Schtroumpf/	
nr. 7 Linus - Mézières	*f* 4,90
nr. 8 Cuvelier	*f* 4,90
nr. 13 Gotlib	*f* 4,90
nr. 14/15 Hergé	*f* 8,90
nr. 20 Martin	*f* 4,90
nr. 21 Macherot	*f* 4,90
nr. 22 Goscinny	*f* 5,90
nr. 23 Uderzo	*f* 5,90
nr. 24 Bretecher	*f* 5,90.

Giro 3086024 tnv Kommiks BV, dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk zh. (graag *f* 1,50 voor porto en administratie-kosten bijvoegen.)

STRIPHANDEL
HENKUS EN 10

050 - 13.25.30
OUDE EBBINGESTR. 47, GRONINGEN

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van *f* 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23, Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

tante Leny presenteert!
WEES TOCH BIJ DE TIJD! OVER'N JAAR ZOEK JE JE ROT NAAR OUDE NUMMERS! NEEM'N ABONNEMENT EN JE KRIJGT 'N MARC SMEETS-POSTER (33x46) KADO! SLECHTS FL 9,50 VOOR 7 NUMMERS
GIRO 27.1926 TNV LENY ZWALVE D HAAG

OVERZICHT VAN DE IN ZWART/WIT VERSCHENEN ALBUMS VAN TINTIN (KUIFJE)

door HANS MATLA

1 Les aventures de TINTIN, reporter du Petit Vingtième, AU PAYS DES SOVIETS
- a. Uitg. Petit Vingtième, 1930
- b. Uitg. Studios Hergé, 1969
- c. Uitg. Casterman, 1973 (opgenomen in: Archives Hergé)

2 Les aventures de TINTIN, reporter du Petit Vingtième, AU CONGO
- a. Uitg. Petit Vingtième, 1931
- b. Uitg. Casterman, kleine opgedrukte plaat, 19. .
- c. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 4 kleurenplaten, 19. .
- d. Uitg. Casterman, grote plaat + 4 kleurenplaten, 19. .
- e. Uitg. Casterman (in kleur), hertekend, 1946
- f. Uitg. Casterman (in kleur), niet belangrijk gewijzigd, 1970
- g. Uitg. Casterman (opgenomen in: Archives Hergé), 1973

3 Les aventures de TINTIN, reporter du Petit Vingtième, EN AMERIQUE
- a. Uitg. Petit Vingtième, 1932
- aa. Uitg. Ogeo, (illegaal, in de kollektie Coeurs Vaillants), 1932
- b. Uitg. Casterman, kleine opgedrukte plaat, 19. .
- c. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 3 kleurenplaten, 19. .
- d. Uitg. Casterman, grote plaat + 4 kleurenplaten, 19. .
- e. Uitg. Casterman (in kleur), hertekend, 1945 en 1946
- f. Uitg. Casterman (opgenomen in: Archives Hergé), 1973

4 LES CIGARES DU PHARAON
- a. Uitg. Casterman, kleine opgedrukte plaat, 1933?
- b. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 4 kleurenplaten, 1934
- c. Uitg. Casterman, grote plaat + 4 kleurenplaten, 19. .
- d. Uitg. Casterman (in kleur), hertekend, 1955

5 LE LOTUS BLEU
- a. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 5 kleurenplaten, 1936
- b. Uitg. Casterman, grote plaat, 19. .
- c. Uitg. Casterman (in kleur), eerste vier platen hertekend, 1946

6 L'oreille cassée
- a. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 4 kleurenplaten, 1937
- b. Uitg. Casterman, grote plaat + 4 kleurenplaten, 19. .
- c. Uitg. Casterman (in kleur), 1943

7 L'Ille Noir
- a. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 4 kleurenplaten, 1938
- b. Uitg. Casterman, grote plaat, 19. .
- c. Uitg. Casterman, (in kleur), 1943
- d. Uitg. Casterman, (in kleur), hertekend, 1966

8 Le sceptre d'Ottokar
- a. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 4 kleurenplaten, 1938
- b. Uitg. Casterman, grote plaat + 4 kleurenplaten, 19. .
- c. Uitg. Casterman, (in kleur), achtergronden en kostuums hertekend, 1947

9 Le crabe aux pinces d'or
- a. Uitg. Casterman, kleine opgeplakte plaat + 4 kleurenplaten, 1941
- b. Uitg. Casterman, grote plaat + 4 kleurenplaten, 19. .
- c. Uitg. Casterman, (in kleur), + 4 kleurenplaten, 1943
- d. Uitg. Casterman, (in kleur), + 4 hertekende kleurenplaten, 1950?

10 L'etoille mysterieuse
- a. Uitg. Casterman, grote ? plaat, 19. . (Het is niet **zeker** of dit album in zwart/wit is verschenen; het staat wel vermeld op diverse zwart/wit albums.)
- b. Uitg. Casterman, (in kleur), 1942

BESTUURSMEDEDELINGEN

ALGEMENE LEDENVERGADERING

De twaalfde Algemene Ledenvergadering vindt plaats op zaterdag 7 december aanstaande in de Korenbeurs aan de Korenmarkt te Arnhem (2 min. lopen vanaf station). Aanvang: Half twee 's middags. Vanaf negen uur 's morgens is er in ditzelfde gebouw een ruilbeurs. (tel. : 085-42 42 83)
AGENDA:
1. Opening en toelichting op de agenda
2. Ingekomen stukken
3. Kort verslag van de vorige ALV van 18 mei 1974 te Utrecht.
4. Mededelingen betreffende Stripschrift
5. Mededelingen van het bestuur
6. Voorstel tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement
7. Mededelingen betreffende legale Tom Poes herdrukken
8. Rondvraag en sluiting.

Leden krijgen nog nadere informatie toegestuurd.

LEDENAANBIEDINGEN

Plakboekjes, 8 stuks voor *f* 7,50.
Simpelman *f* 2,65.
Stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B), in dozen van 12 stuks, prijs per serie *f* 17,50.
De stempels zijn niet los verkrijgbaar.
Stripschapstickers, 20 stuks voor *f* 3,-.

UITSLUITEND VOOR LEDEN te bestellen via giro 1513000 ten name van de Penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Martin Wassington, voorzitter, van Mourik Broekmanstraat 11'', Amsterdam, 020-171332

John van der Mark, sekretaris, Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam, 020-935310.

Wil Soyer, penningmeester, Overtoom 536', Amsterdam, 020-166113.

Kees Helderman, 4e bestuurslid, Zocherstraat 60''', Amsterdam, 020-168214.

John M. Willemse, 5e bestuurslid, Dorus Rijkershof 5', Amsterdam.

FILMOTEEK

Ch. Wauters, Linnaeusstraat 13''', Amsterdam, 020-355182.

STRIPSCHAP KALENDER 1975

HET STRIPSCHAP HEEFT WEDEROM EEN UNIEKE STRIPKALENDER HET LICHT DOEN ZIEN.
DE KALENDER DIE VOOR 1974 WERD UITGEBRACHT WAS EEN PURE NEDERLANDSE AANGELEGENHEID. DE KALENDER DIE NU VOOR 1975 IS UITGEBRACHT HERBERGT ECHTER OOK EEN AANTAL BUITENLANDERS. HET SCHUTBLAD VAN DE NIEUWE KALENDER WERD GETEKEND DOOR MARTEN TOONDER, JANUARI WERD VERZORGD DOOR FRANQUIN, FEBRUARI DOOR PIET, MAART DOOR THE TJONG KHING, APRIL DOOR PEYO, MEI DOOR CARL VOGES, JUNI DOOR FRITS KLOEZEMAN, JULI DOOR FRANCOIS WALTHERY, AUGUSTUS DOOR BERCK, SEPTEMBER DOOR WIBO, OKTOBER DOOR HUBINON, NOVEMBER DOOR PETER VAN STRAATEN EN DECEMBER TENSLOTTE DOOR HANS G. KRESSE.

DE STRIPSCHAP-KALENDER IS ALLEEN BESTEMD VOOR DE LEDEN; DE NIET STRIPSCHAP-LEDEN BIEDEN WIJ OP DE VOLGENDE TWEE PAGINA'S DE KALENDER IN HET KLEIN AFGEDRUKT TER KOMPENSATIE.

HAATSELIE

FEBRUARI

ZONDAG	2	9	16	23
MAANDAG	3	0	17	24
DINSDAG	4	11	18	25
WOENSDAG	5	12	19	26
DONDERDAG	6	13	20	27
VRIJDAG	7	14	21	28
ZATERDAG	1	8	15	22

STRIP

SCHAP KALENDER

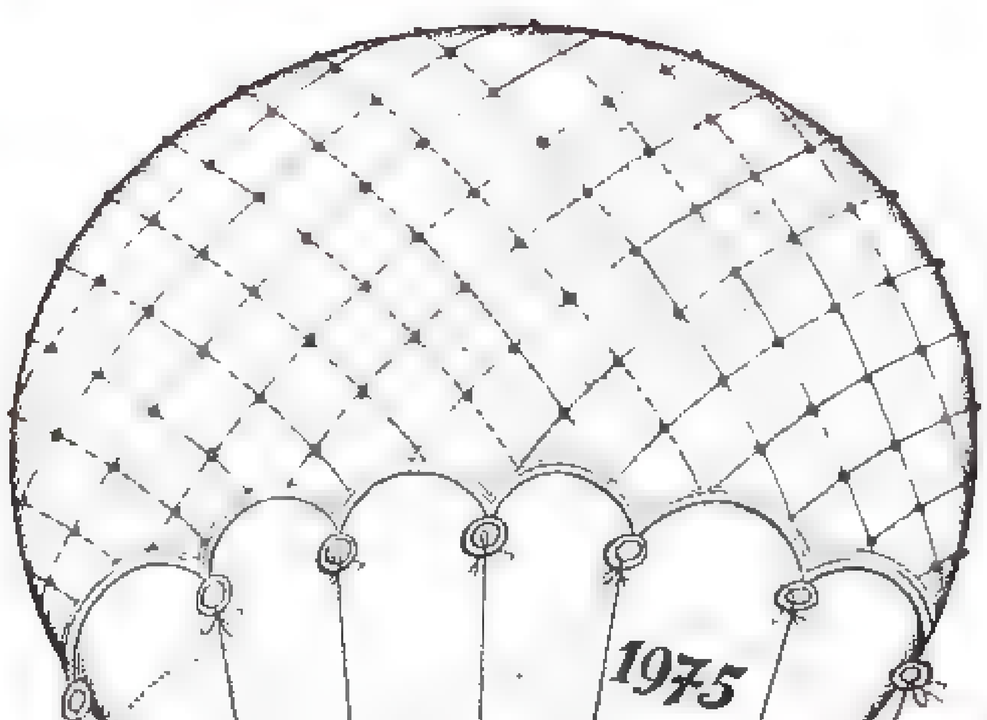

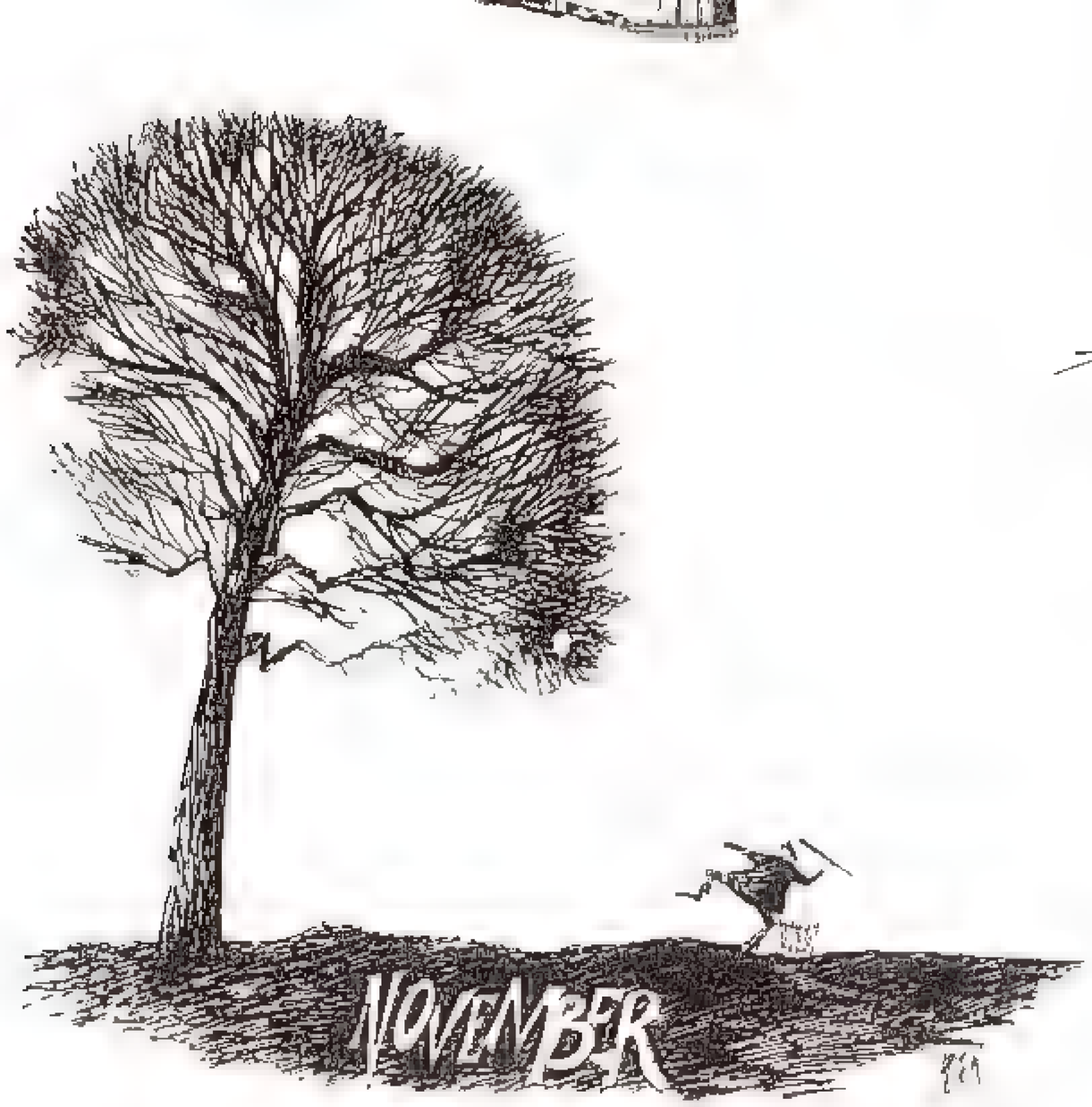

Ma		2	9	16	23	30
Di		3	10	17	24	
Wo		4	11	18	25	
Do		5	12	19	26	
Vr		6	13	20	27	
Za		7	14	21	28	
Zo	1	8	15	22	29	

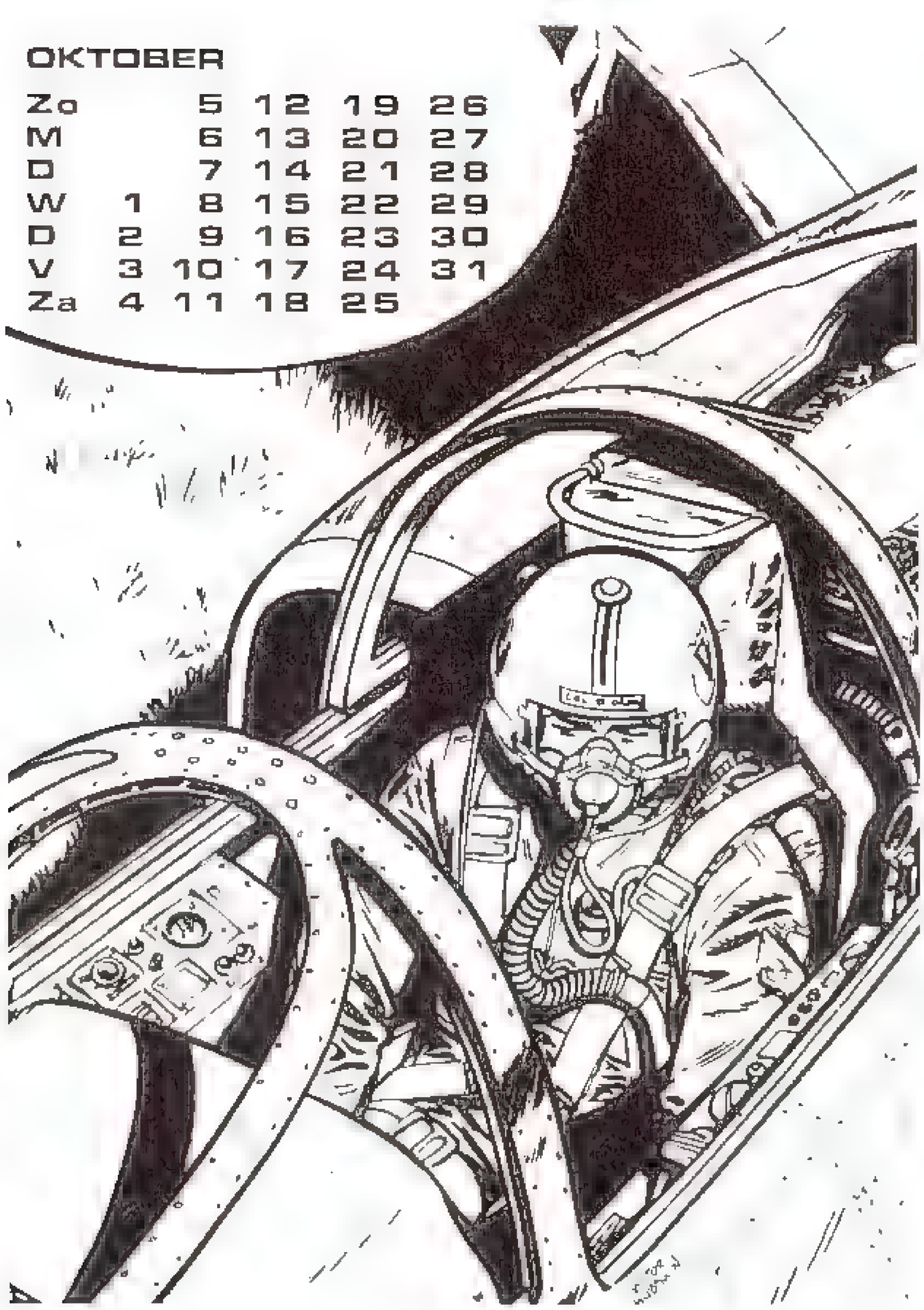

OKTOBER

Zo		5	12	19	26
M		6	13	20	27
D		7	14	21	28
W	1	8	15	22	29
D	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	31
Za	4	11	18	25	

september

zondag		7	14	21	28
maandag	1	8	15	22	29
dinsdag	2	9	16	23	30
woensdag	3	10	17	24	
donderdag	4	11	18	25	
vrijdag	5	12	19	26	
zaterdag	6	13	20	27	

JUNI

Zondag	1	8	15	22	29
Maandag	2	9	16	23	30
Dinsdag	3	10	17	24	
Woensdag	4	11	18	25	
Donderdag	5	12	19	26	
Vrijdag	6	13	20	27	
Zaterdag	7	14	21	28	

JULI

SSSSSTTT...

WALTHERY DOET ZIJN ZOMERSLAAP

Zo		6	13	20	27
M		7	14	21	28
D	1	8	15	22	29
W	2	9	16	23	30
D	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	
Za	5	12	19	26	

NNNN

f Walthéry

AUGUSTUS (75)

ZON DAG		3	10	17	24	31
MAAN DAG		4	11	18	25	
DINS DAG		5	12	19	26	
WOENS DAG		6	13	20	27	
DONDER DAG		7	14	21	28	
VRIJ DAG	1	8	15	22	29	
ZATER DAG	2	9	16	23	30	

door CHRISTIAN H. FREITAG, Berlijn

DER WAHRE JACOB

EEN HISTORISCH VOORBEELD VAN HET DUITSE BEELDVERHAAL

De meeste Duitse beeldverhalen werden vroeger gebruikt voor politieke doeleinden. In de 19e eeuw verschenen er in Duitsland geen normale amusementstrips, zoals bijvoorbeeld het Engelse Ally Sloper's Half-Holiday of de Amerikaanse Katzenjammer Kids. Integendeel, in de laatste helft van de 19e eeuw verschenen een groot aantal tijdschriften, waarin een groot deel in beslag werd genomen door satirische en politieke beeldverhalen.
Als voorbeeld kunnen we noemen het liberaal nationale 'Kladderadatsch' (1845), de 'Fliegende Blätter', waarvoor Wilhelm Busch een tijdje werkte, en 'Simplicissimus' (1896). Naast deze tijdschriften, die, met betrekking tot het bestaande politieke systeem, konservatief waren, was er ook een aanzienlijk aantal progressieve politieke patijkranten, zoals de 'Nussknacker' in Saksen en de 'Süddeutsche Postillon'.
Nog een interessant voorbeeld is 'Der Wahre Jacob', een Duitse sociaal-demokratische krant, ontstaan in de jaren rond de eeuwwisseling, en onderwerp van het volgende artikel.

[redacted]

Aangezien 'Der Wahre Jacob' niet los gezien kan worden van de geschiedenis die er zijn invloed op heeft gehad en aan het blad zijn speciale karakter heeft gegeven, zal het nodig zijn in te gaan op de ontwikkeling van de Duitse politiek in deze periode. 'Der Wahre Jacob' heeft zijn naam te danken aan een Duitse uitdrukking, volgens welke 'der wahre Jakob' iemand zou zijn die 'oprecht en goed' is.
Toen dit geïllustreerde, satirische maandblad voor het eerst verscheen in de sociaal-demokratische koöperatieve pers (Genossenschaftsdruckerei) in Hamburg in 1879, was ekonomische en politieke onderdrukking aan de orde van de dag in Duitsland. De regerende macht ondernam pogingen de toenemende arbeidersbeweging terug te dringen en te vernietigen.
De 'Sozialistengesetze', wetten tegen socialistische aktiviteiten, vormden de belangrijkste legale stok om de arbeidersbeweging mee neer te slaan. Deze wetten verboden oa alle aktiviteiten die als 'gevaarlijk voor de publieke veiligheid' moesten worden beschouwd. Op deze manier werden alle aktiviteiten van de arbeidersbeweging tot een misdrijf en derhalve een zaak voor de politie.
Het is dan ook niet verwonderlijk dat 'Der Wahre Jacob', die zich voornamelijk uitsprak tegen het bestaande politieke en sociale systeem binnen 16 maanden verboden werd. Alles bij elkaar werden er gedurende de periode waarin de anti-socialisten-wetten van kracht waren (1878-1890) meer dan 1880 publikaties, die zich 'vijandig' hadden uitgelaten 'tegenover de klasseharmonie van de bevolking' verboden.
Desondanks werd 'Der Wahre Jacob' begin 1884 opnieuw uitgebracht in Stuttgart, maar nu op een ander formaat. Het verscheen als een orgaan van de Sociaal Demokratische Arbeiders Partij, maar vermeed openlijke aanvallen op de bestaande sociale voorwaarden. Voor een dergelijk doel bleek satire in woord en beeld uitermate geschikt.
In de daaropvolgende jaren verspreidde 'De Wahre Jacob' met veel sukses zijn programma via satirische beeldverhalen. Het blad was vooral aktief in het aan 't licht brengen van ekonomische uitbuiting en politieke onderdrukking en het aan de kaak stellen van een reaktionair binnenlands politiek systeem en een agressieve buitenlandse politiek.
De Sociale Demokratische Arbeiders Partij had op deze manier een goed gekamoufleerd periodiek dat in staat was op een geheel nieuwe wijze theoretische problemen en praktische ervaringen over te brengen op een brede laag van de bevolking. De satire, een populaire kunstvorm, bleek uitstekend geschikt voor deze taak. 'Der Wahre Jacob' had in die tijd een oplaag van meer dan 100.000 eksemplaren. De meeste eksemplaren werden bovendien door de ene arbeider aan de andere doorgegeven, zodat het werkelijke lezersbereik nog vele malen zo groot was.
De praktische ervaringen die veel sociaal-demokraten in die tijd moesten doormaken zijn verbeeld en verwoord in het verhaal: 'Karl Lüth's vreemde avonturen onder de Wetten tegen de Sociale Aktiviteiten in 1889'.
Deze strip verscheen in 1890, vlak voordat deze wetten werden ingetrokken. De strip verhaalt het leven van een fiktieve politieke agitator Karl Lüth. Allerlei demokratische aktiviteiten, zoals het distribueren van pamfletten, de vrije meningsuiting en het bijwonen van openbare partijbijeenkomsten, werden gestraft als misdrijven.
Karl Lüth kan dit soort aktiviteiten niet opgeven en belandt dan ook steeds weer in de gevangenis. De lezers van deze strips begrepen maar al te goed de talrijke dubbelzinnige boodschappen. Bijvoorbeeld de zin: '... Nog maar nauwelijks was een idee geboren, of de wens om het te realiseren werd de grond ingeboord...' door de blijkbaar alomtegenwoordige politie. De strip vraagt de sympathie van de lezers en roept door zijn krachtige voorstelling van de politieke onderdrukking de lezers op tot politieke aktie. Het laatste plaatje maakt het nog eens overvloedig duidelijk:
Dichters en mooie vrijheidsliederen veranderen niets aan de realiteit van de politieke onderdrukking.
Het was in feite de toenemende macht en het politieke werk van de georganiseerde arbeidersbeweging, die in 1890 de anti-socialisten-wetten ten val bracht.
De reputatie van 'Der Wahre Jacob' groeide ook in de internationale arbeidersbeweging Dit blijkt uit de herdrukken van talrijke cartoons in buitenlandse bladen, zoals in het Amerikaanse socialistische maandblad The Comrade.
In de loop der jaren had 'Der Wahre Jacob' op zijn eigen speciale wijze de positie van de revolutionaire Duitse sociaaldemokraat wijd en zijd bekend gemaakt. Later kwam het blad echter onder de invloed van de groeiende macht van de rechtervleugel van de partijleiding. Dientengevolge verschenen er steeds meer bijdragen in 'Der Wahre Jacob' die een vreedzame, bijna automatische transformatie naar een socialistische maatschappij propageerden.
Deze revisionistische tendens bereikte een hoogtepunt tijdens het uitbreken van de eerste wereldoorlog, toen de sociaaldemokratische fraktie van de Duitse 'Reichstag' stemde vóór het oorlogsbudget van de 'Kaiser' en dus voor de imperialistische oorlog.
De rest van de geschiedenis van 'Der Wahre Jacob' is gauw verteld. Wegens financiële moeilijkheden moest het blad tijdens de inflatie van 1923 zijn verschijning staken.
In 1927 werd 'Der Wahre Jacob' heropgericht met dezelfde ideologische strekking; in 1933 werd het blad wederom verboden door de Nationale Socialistische staat, zoals zovele oppositionele stemmen.
'De Wahre Jacob' had zijn naam van de 'ware' Jakob niet meer bewaarheid sedert de aanvang van zijn politieke opportunisme.

Karl Lüth's wunderbare Erlebnisse unterm Sozialistengesetz im Jahre 1889.

Januar.

Flugblatt verbreiten sollst du nicht,
Sonst geht mit dir man in's Gericht.

Mai

Karl Luth halt stramm dem Richter Stand,
Drei Monat kriegt er aufgebrannt.

September.

Die „Freiheit" muß befeuchtet werden,
Das machen Menschen so auf Erden.

Februar.

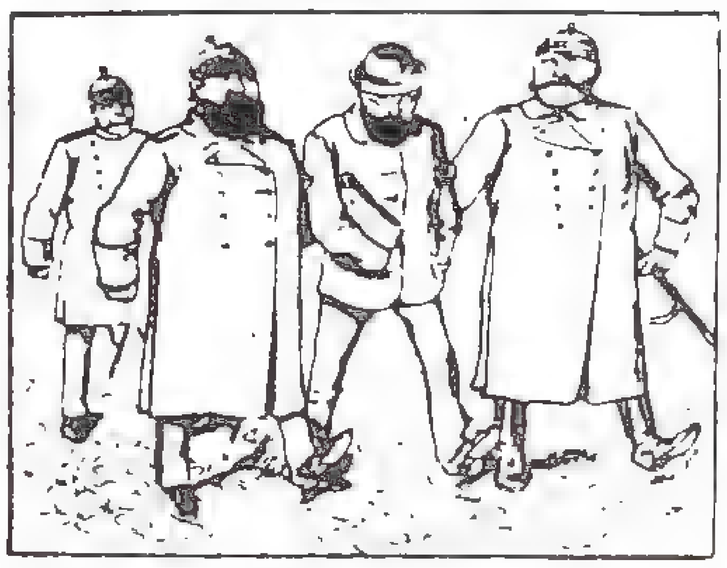

Doch Luth verbreitet frank und frei,
Dafür pack. ihn die Polizei.

Juni.

Wenn's auch in Plötzensee recht kitzlich,
Doch macht sich Luth nach Kräften nützlich.

Oktober.

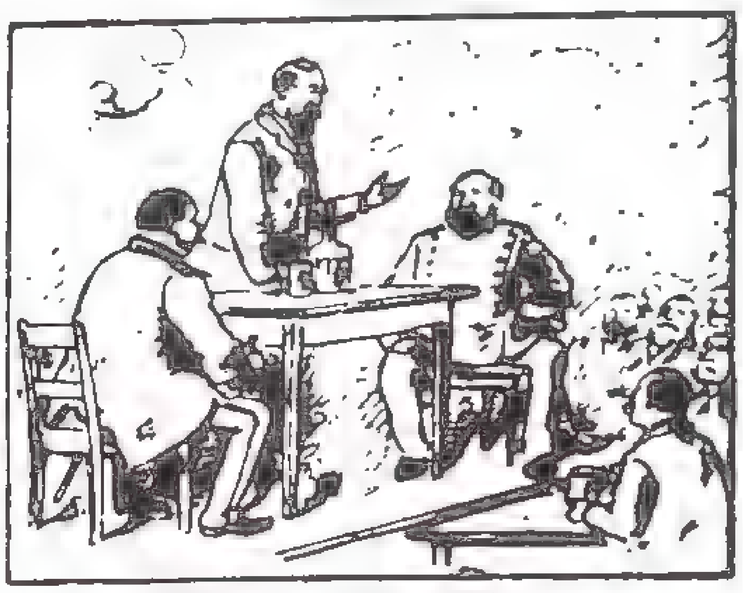

Vom Arbeitsschutz Lüth referirt,
Das Thema ihn enthusiasmirt.

März.

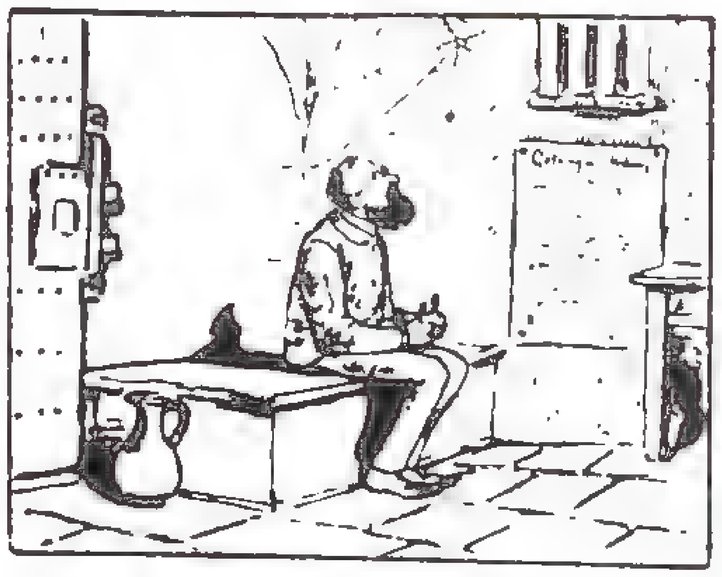

Jetzt sitzt Karl Lüth im Loche drin,
Es fahrt ihm manches durch den Sinn.

Juli.

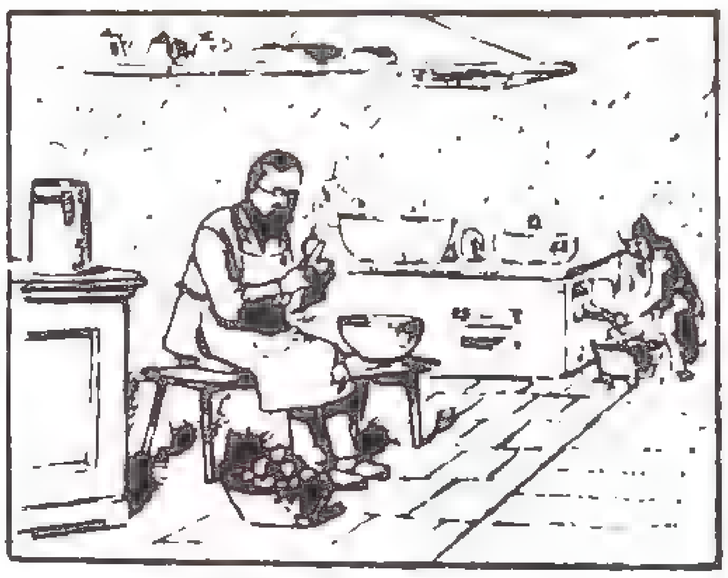

Er avancirt zuletzt zum Koch,
Da giebt es Extrahappen noch!

November.

Doch kaum gedacht, kaum gedacht,
Wird der Lust ein End' gemacht.

April.

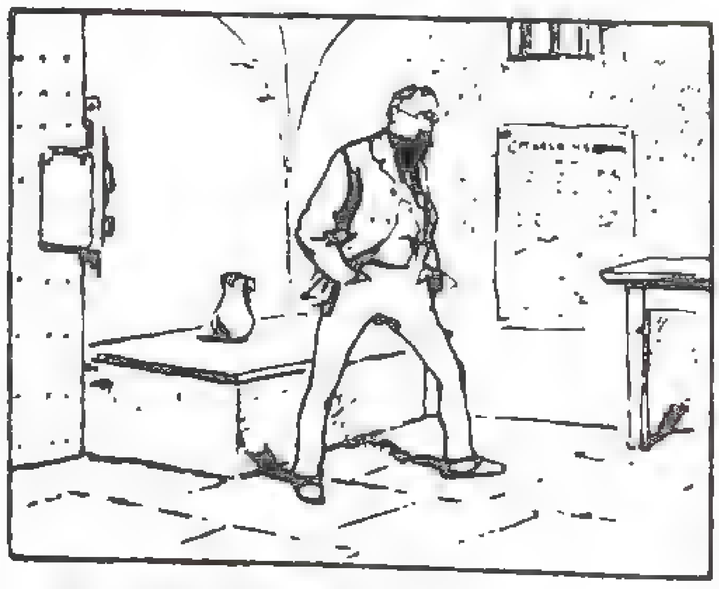

Die neunte Woche sitzt er schon,
Das ist fürwahr ein bitt'rer Lohn.

August.

Und endlich darf er heimwärts ziehn,
Mit Note I belohnt man ihn.

Dezember.

Im Kasten sitzt Karl Lüth schon wieder,
Und Dichter singen Freiheitslieder.

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1656

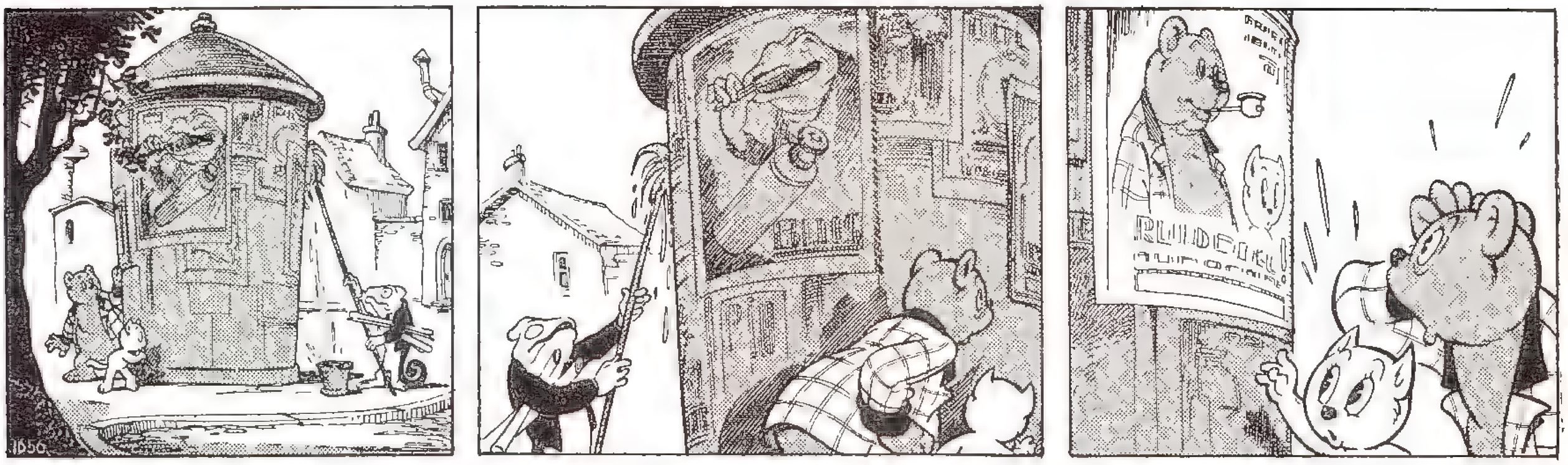

Nadat zij uiteindelijk uit het ziekenhuis ontsnapt waren, zetten heer Bommel en Tom Poes geruime tijd hun vlucht voort, tot zij meenden op veilige afsand gekomen te zijn. Nu bleef heer Ollie in de beschutting van een reclamezuil staan en sprak: „Ik wens even mijn ademhaling te regelen, jonge vriend! Een heer is een graag sprinter, als je begrijpt wat ik bedoel, maar dit voortdurende vluchten kan ik nauwelijks meer sport noemen! Het is een troost, dat mijn doorzetting en snelheid ons eindelijk in veiligheid hebben gebracht...."

„Ik weet het nog niet", mompelde Tom Poes. „We moeten oppassen! Bovendien is er iemand aan de andere kant van deze zuil — ik hoor hem duidelijk!"

Dat was volkomen juist, want aan de andere zijde verrichtte een erkend aanplakker juist zijn eenvoudig, maar bekwaam werk. Tom Poes, die geen prijs stelde op een ontmoeting, beduidde heer Bommel om mee te komen langs de ronding van deze bedenkelijke schuilplaats, maar de Heer van Bommelstein begon bezwaren te gevoelen tegen deze omzichtigheid.

„Het is nu genoeg geweest, jonge vriend!" sprak hij. „Wij zullen deze vacantie onderbreken en rustig dit onaangename land verlaten, geheel onopvallend! Maak je verder geen zorgen. Een heer weet zijn incognito te bewaren wanneer de omstandigheden dit gebieden. Niemand zal ons herkennen! Ik sta daar persoonlijk voor borg...." Maar nu stokte hij plotseling.

Wat was namelijk het geval? De erkende aanplakker, die zojuist nog een bekendmaking had bevestigd waarop werd opgewekt tot het gebruik van de bekende Smilofix-tandpasta (welke het Schijn-verwekkend Camcuflax bevat), had vervolgens nog een ander biljet opgehangen, en op dit biljet viel thans heer Bommel's oog.

„Aanhouding en voorgeleiding verzocht...." stond daar — onder zijn eigen portret! „Een ziekelijke voortvluchtige, in ruiten gehuld. Dit ernstige geval van ingebeelde persoonlijkheid kan hoogst gevaarlijk zijn! Vastberaden zachtheid is gewenst! Zegt het voort!"

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1657

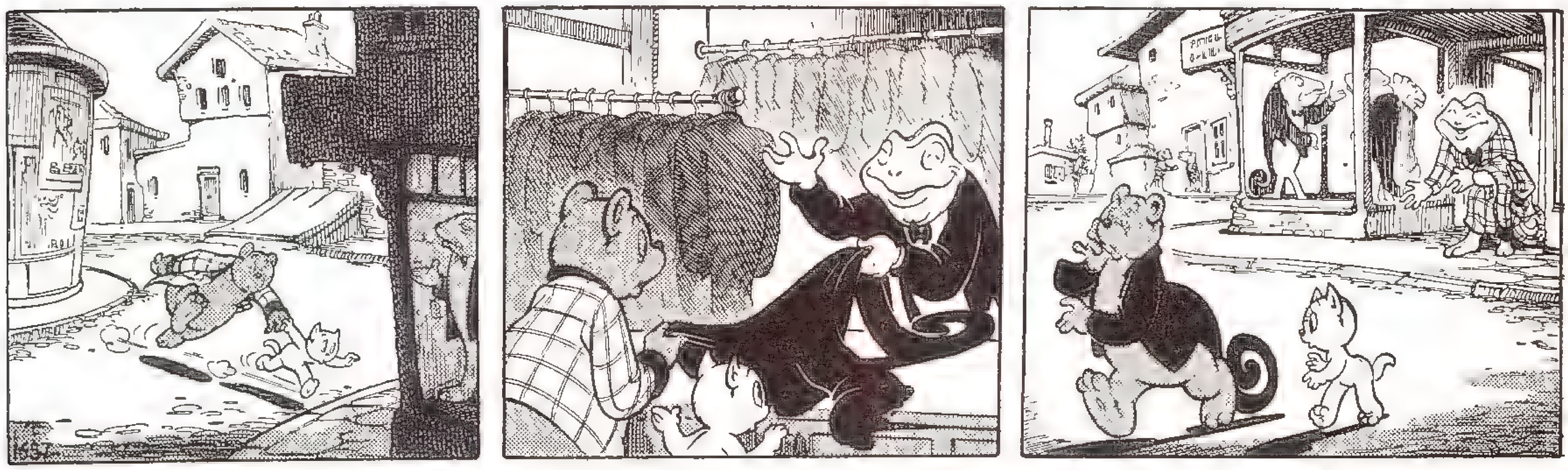

Tom Poes keek een ogenblik naar het aanplakbiljet, waarop de opsporing en aanhouding van Heer Bommel werd verzocht, en hij begreep dat de toestand nu zeer gevaarlijk was. „Iedereen zal u herkennen!" sprak hij. „Direct maakt de hele stad jacht op ons! We moeten iets doen.... een vermomming of zo...."

„Je bedoelt toch niet iets met een baard?" vroeg Heer Bommel. „Dan zou ik namelijk moeten protesteren. Dat staat mij te experimenteel, als je begrijpt...."

Maar Tom Poes wachtte geen bezwaren af. Hij had een gelukkige ingeving gekregen en vatte nu heer Bommel bij de hand om hem mee te sleuren naar een nabijgelegen confectiemagazijn, waar zij dus even later tegenover de innemende manufacturier stonden.

„Een jas!" bestelde Tom Poes.

„Een jas? Bedoel je.... een jas?" mompelde Heer Bommel. „Maar mijn jas is toch nog uitstekend! Ik houd niet van verspilling...."

Toen de opgewekte winkelier nu echter een schoonschijnerscolbert voor hem uitspreidde, begon hij de bedoeling te begrijpen. „Een allerorigineelst seriemodel!" aldus prees de gediplomeerde neringdoende aan. „Maatvast en prima-verschietend!" Hij bleek zelfs zo verheugd dat hij eindelijk een exemplaar van zijn ruime keuze gelijke jassen kon verkopen, dat hij bereid bleek Heer Bommel's ruitjesjas in betaling aan te nemen. „Voor dit museumstukje heb ik een ruime bijdrage tot de beschaving geleverd," mompelde hij idealistisch terwijl hij zijn wegstappende klanten na-oogde; „maar ik moet zeggen dat het een merkwaardig geval is...." Hij bemerkte niet, dat zijn vreugde een verandering bewerkstelligde in zijn eigen onberispelijke kleding.

En intussen was Heer Bommel nog slechts ten dele voldaan met de ruil. ‚Kan een heer met sportieve opvattingen zich wel lenen tot een dergelijke onwaardige dracht?" zo vroeg hij zich af....

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1658

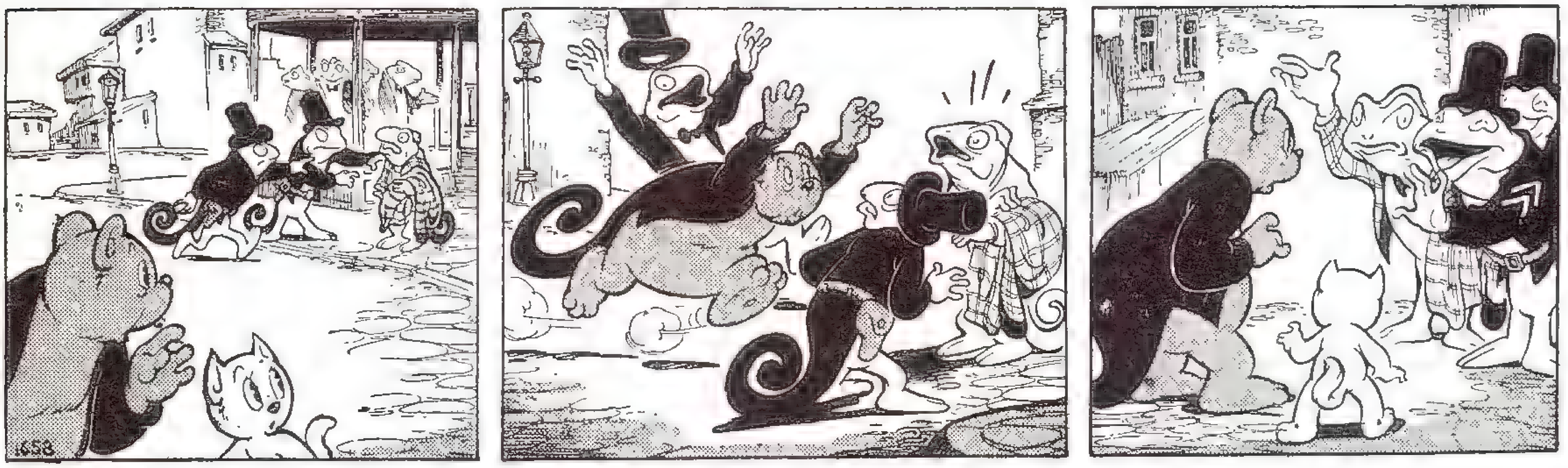

Met snelle pas verwijderde Tom Poes en heer Ollie zich van de winkel, waar de koopman hen met de ruitjesjas over de arm nablikte. Heer Bommel had echter wat hinder van de krulpanden aan zijn Schoonschijnersjas en keek daarom van tijd tot tijd achter zich. Zodoende had hij direct in de gaten, dat er bij het kleding-magazijn iets mis liep. Enige vastberaden agenten traden namelijk plotseling uit een zijstraat te voorschijn en snelden op de nu geheel geruite winkelier at.

„Op heterdaad betrapt!" riepen ze blij „Arme ontspoorde! Geef je goedschiks over, dan zullen we het goed met je maken! We zullen je ruitjes zacht verwijderen!"

„Drommels!" mompelde heer Bommel verblekend. „Ze denken, dat ik die koopman ben! Ik bedoel; ze zien die koopman voor mij aan, bedoel ik, als je begrijpt, wat ik bedoel! Ik moet hem helpen! Ik kan die arme onschuldige toch niet voor mij laten boeten! En vol edele gevoelens snelde heer Ollie terug naar de winkel, waar de agenten bezig waren, de winkelier te arresteren.

„Ik heb niets gedaan!" protesteerde deze. „Ik ben aan alles onschuldig! Ik kan het ook niet helpen, dat alles gaat zoals het gaat!"

„Ha! En dàt dan?" riep een der agenten, op het aanplakbiljet met heer Ollie's beeltenis wijzend. „Ben jij dat, of niet?"

„Nee, dat ben ik!" riep heer Bommel. „Hier heb je me!"

Doch de agenten en de koopman bekeken hem afkeurend. „Onzin!" sprak de arrestant tenslotte. „Iedereen kan zien, dat dat mijn portret is! Ik ben de enige hier met een ruitjesjas!"

„Ga maar gauw weg, vriend!" sprak een der agenten koeltjes. „Wij houden er hier niet van, dat men bekent voordat men beschuldigd is. Dat doen alleen bolsjewieken!"

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1659

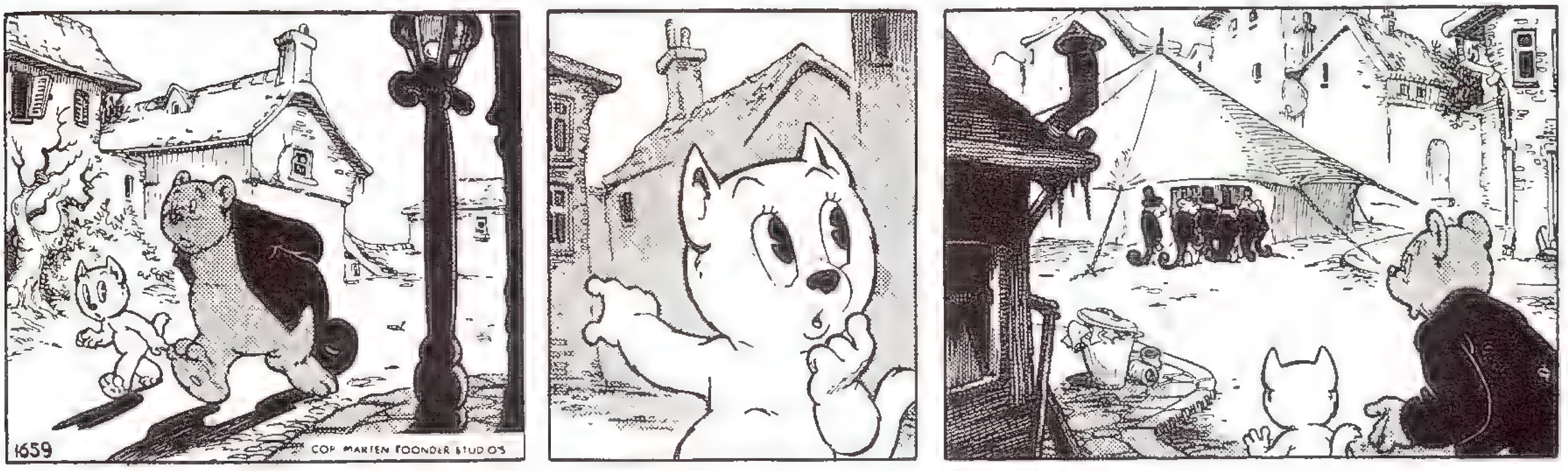

Terneergeslagen vervolgden heer Bommel en Tom Poes hun weg.

„Wat een land!" mompelde heer Ollie, „wat een toestanden!"

„Ach, we zijn in ieder geval veilig!" zei Tom Poes. „Niemand zal in u een vreemdeling zien. U draagt nu een jas, als ieder ander. En omdat ik helemaal geen jas heb, besta ik in dit land niet eens! Nu, er kan ons niets gebeuren, hoor!"

„En toch is dit een snert-land!" hield heer Bommel vol. „Ik loop hier voor aap, met die misselijke krulpanden! Ik wil weg! Ik wil naar huis! Ik heb hier genoeg van!"

„Tja!" mompelde Tom Poes. „Hadden we de Oude Schicht maar weer, dan zou het niet zo moeilijk zijn...."

„Juist! de Oude Schicht!" riep heer Bommel, plotseling oplevend. „Vooruit, jonge vriend, denk eens goed na! Waár kunnen we die in de gauwigheid gelaten hebben?"

„Dat moet ongeveer hier geweest zijn!" zei Tom Poes. „Hier was dat oploopje, weet u wel? En hier kreeg u die ruzie...."

„Ja, ja", onderbrak heer Ollie haastig, „ik weet het allemaal al lang weer! Maar waar is nu de Oude Schicht, vroeg ik! Want daar gaat het om!"

„Hm!" mompelde Tom Poes nadenkend. „We hebben uw auto achtergelaten op de plek, waar nu dat tentje staat!"

En hij wees naar een grauw-linnen optrekje, midden op de straat. Er voor stond een groepje Schoonschijners in de rij, dat voetje voor voetje naar binnen verdween.

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1660

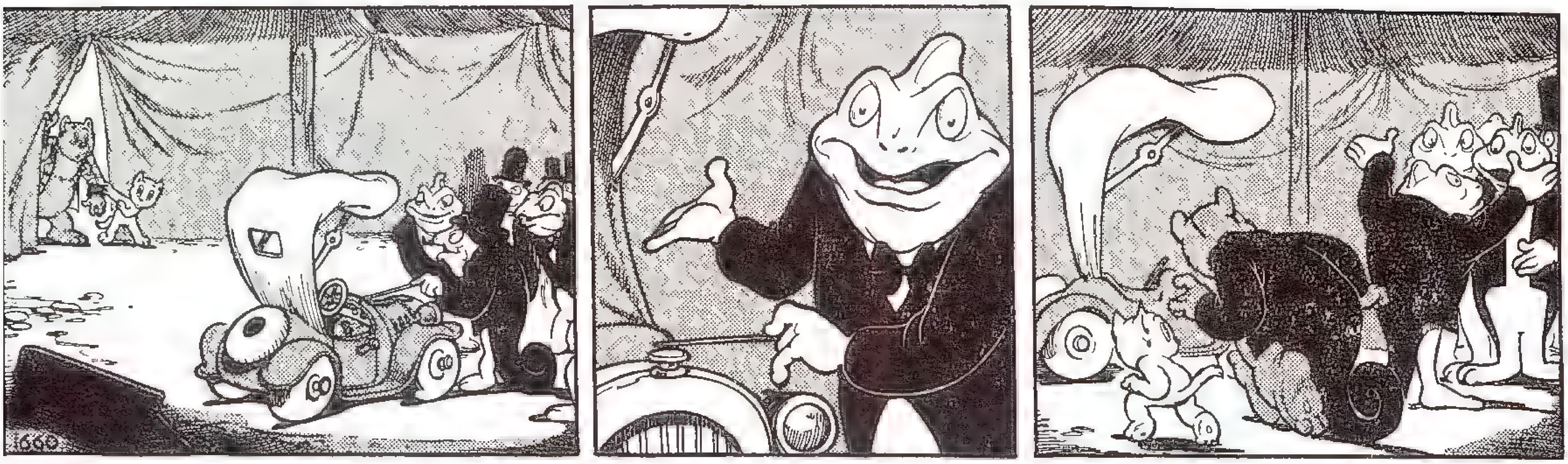

„Kom mee, heer Ollie, laten we eens in die tent gaan kijken!" zei Tom Poes. Doch heer Bommel voelde daar niet veel voor. „Die jeugd, die jeugd!" bromde hij afkeurend. „Dat schertst maar en maakt maar pret en gaat maar naar tenten kijken, terwijl een heer eenzaam en vergeten voor twee moet denken! Foei, jonge vriend! We moeten uit dit land en daarvoor hebben we de Oude Schicht nodig en wanneer we niet ijverig zoeken, vinden we hem nooit!"

Tom Poes had intussen, zonder te luisteren, zijn vriend naar het tentje getrokken en duwde hem naar binnen. En tot heer Bommel's grote verbazing stond zijn trouwe automobiel daar, omringd door een groepje Schoonschijners. Een soort gids was juist doende een verklaring te geven.

„Dit merkwaardige voertuig," sprak hij onderwijzend, „is van onbekende oorsprong. Het werd hier onbeheerd op straat gevonden en de wetenschap denkt in de richting van een andere planeet of andere onbekende buitenlanders. Want deze wagen bezit een motor, die tenminste twintig jaren oud moet zijn en nochtans niet versleten is. Denkt u dat eens in! Zoiets is volkomen barbaars! Op deze wijze immers, zou er tenslotte geen werk meer zijn! Neen! Neem dan onze fraai verzilverde bordpapieren Schoonschijnauto's, die veel duurder zijn en ook veel echter lijken dan dit ding!"

Terwijl nu de gids zo stond te praten, slopen Tom Poes en heer Ollie achter hem om naar de trouwe auto....

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1661

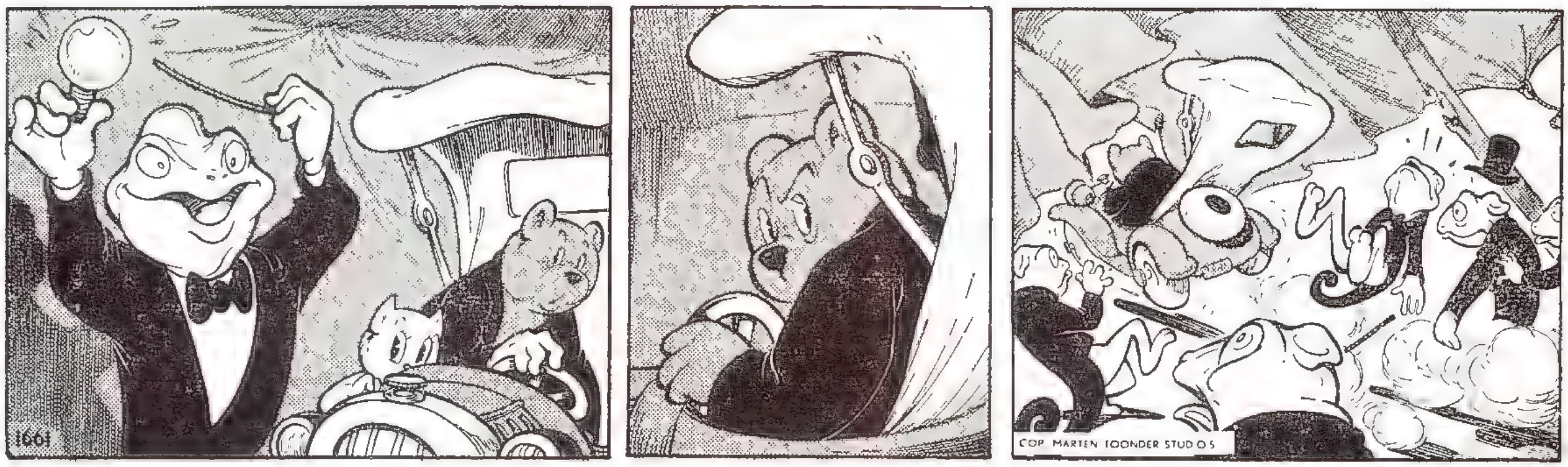

Terwijl heer Bommel en Tom Poes naar de Oude Schicht slopen, vervolgde de gids zijn geleerd betoog, zonder acht op hen te slaan.

„Neemt u nu bij voorbeeld eens een lamp!" riep de spreker uit. „Een gewone gloeilamp! Het is bekend, dat er landen bestaan, waar deze dingen zó gemaakt worden, dat ze praktisch niet verslijten. Dit zijn achterlijke, armelijke landen, waar de wetenschap nog in de kinderschoenen staat, dat zal u duidelijk zijn! Want wanneer iedereen een keer lampen heeft gekocht, kunnen de lampenfabrieken wel sluiten, nietwaar? Wij schoonschijners daarentegen hebben na lange proefnemingen een lamp vervaardigd, die na een kwartier volkomen versleten is. Een bron van welvaart en industrie is hierdoor voor ons ontsproten en onze Schoonschijnlampen zijn spreekwoordelijk!

Als u nu dit voorbeeld toepast op de auto-industrie en u kijkt naar dit vreemde voertuig....."

De gids wendde zich half om en wees naar heer Bommel's trouwe auto. Maar zo doende bemerkte hij plotseling, dat Tom Poes en heer Ollie achter zijn rug om naar binnen waren geklommen.

„Dat gaat niet, heren!" waarschuwde hij. „Het is verboden de tentoongestelde voorwerpen aan te raken! Direct zal ik de werking van het mechanisme wel verklaren, maar nu moet u...."

De rest van zijn woorden was onverstaanbaar, doordat heer Ollie het mechaniek in beweging bracht, gas gaf en met een krachtig optrekken van de oude motor door de linnen tentwand naar buiten verdween.....

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1662

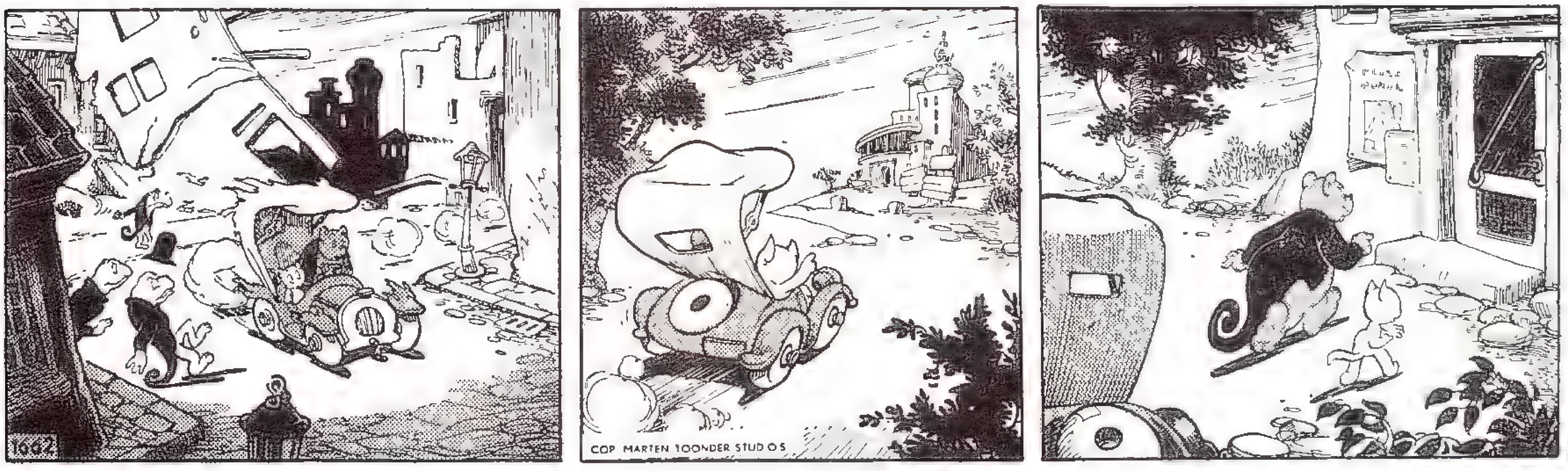

Zonder zich te storen aan de verwarring die hij in de tent achterliet, gaf heer Bommel vol gas en verdween door het linnen.

De gids liet verslagen de lamp zakken en staarde naar zijn verbaasd publiek.

„Dit soort tentoonstellingen heeft in ons land geen zin!" sprak hij moedeloos. „Altijd komt er iets tussen! Maar komaan, niet getreurd! Ik sluit de zaal en zal aan mijn schuldeisers over een jaar een voorstel doen op welke wijze ik mijn schulden niet betalen zal."

Intussen was de Oude Schicht al ver van daar. Met loeiende motor schoot het trouwe voertuig door het verkeer; een spoor van ontstelde voorbijgangers achterlatend. En zo geraakte het al spoedig uit de stad op een stille buitenweg.

„Waar moeten we nu naar toe?" riep heer Bommel boven het geraas uit. „Welke kant moeten we op naar huis?"

Tom Poes keek nadenkend om zich heen, maar ook hij had geen flauw idee waar ze zich ergens bevonden. Gelukkig viel zijn blik echter op een gebouw aan de kant van de weg en dat bracht hem op een idee.

„Daar staat een reisbureau!" riep hij. „Daar zullen ze de weg wel weten!"

Heer Ollie remde krachtig. „Jij altijd met je reisbureau's!" zei hij knorrig. „Er komt altijd ellende van! Maar enfin — door zo'n onderneming zijn we in dat land geraakt — het is dus te verwachten, dat we er ook weer uit zullen raken door zo'n zaak!"

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1663

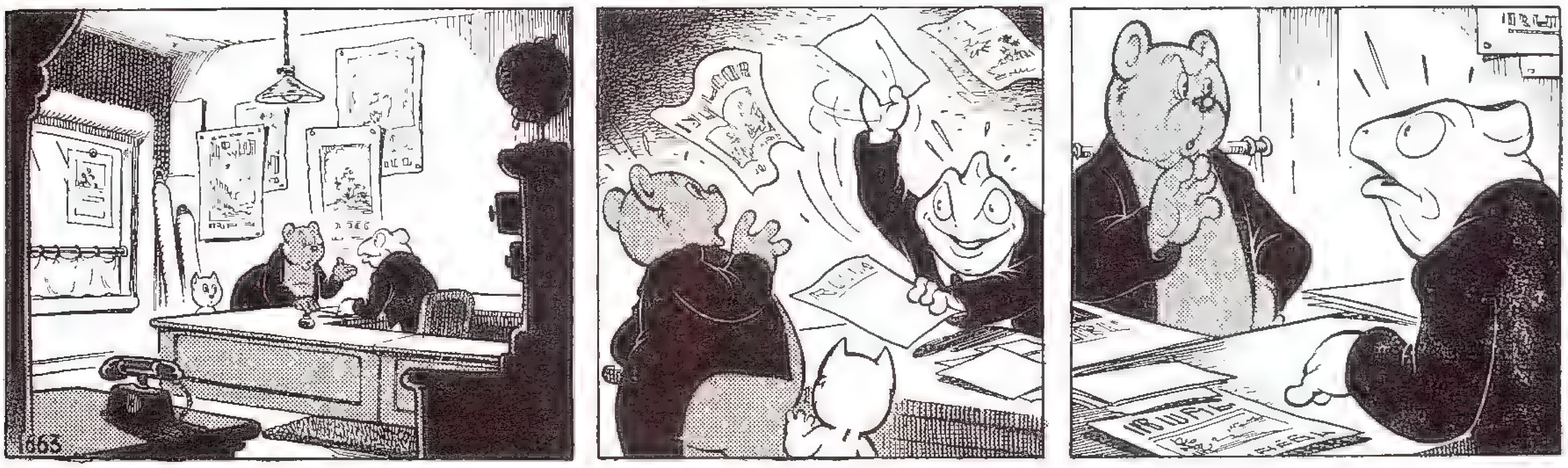

Het reisbureau was gehuisvest in een groot gebouw, dat geheel behangen was met aankondigingen en reclames waarin vermeld werd, dat het ter beschikking stond van iedereen, die er uit wilde. Op het gezicht daarvan vatte heer Bommel weer wat moed en met opgewekte tred begaf hij zich naar de dienstdoende Schoonschijner.

„Ik wil er uit!", sprak hij, naar de affiches wijzend.

„Er uit?", vroeg de ondernemer. „U wilt naar buiten bedoelt u? U wilt met vacantie, vermoed ik? U wilt eens helemaal u zelf zijn, waarschijnlijk?"

„Juist!", zei heer Ollie, „mezelf zijn, bedoel ik! En daarom wil ik naar huis!"

„Haha! U schertst!", lachte de reisorganisator. „Welke Schoonschijner wil er nu met zijn vacantie naar huis? Wat een grap! Nee, kijk, hier heb ik een verzameling alleraardigste adressen voor u, kijk, allemaal reisgidsen en vouwbladen! De wereld staat voor u open! Zeg maar waar u heen wilt: naar Noord of Zuid, naar Oost of West?"

„Naar huis!", hield heer Bommel koppig vol.

„Naar Rommeldam!", verduidelijkte Tom Poes.

De ondernemer verbleekte. „U bedoelt.... eh.... u bedoelt, dat u er uit wil?", stamelde hij. „U wilt buiten Schoonschijn?"

„Juist!", zei heer Ollie voldaan. „Wijs ons de weg, jonge vriend, dan zullen we je niet langer lastig vallen!"

„Maar heren, dat gaat toch niet!", klaagde de beambte handenwringend. „U kunt gaan waar u wilt! De wereld staat voor u open, u bent volkomen vrij.... maar u kunt toch niet buiten Schoonschijn gaan? Onmogelijk!"

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1664

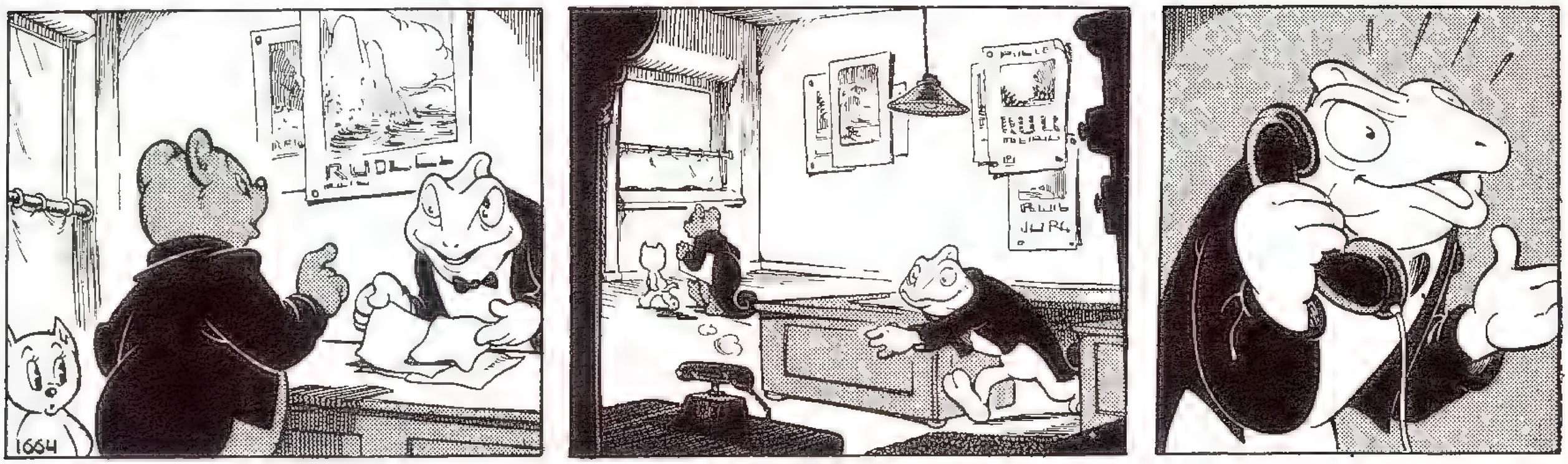

Heer Bommel richtte zich in zijn volle lengte op en trok zijn gelaat in een ernstige plooi.

„Laten we nu alle scherts terzijde stellen!" waarschuwde hij. „Er is reeds te veel met mij omgesold. Een Bommel heeft gevoel voor humor en zo, maar ergens moet de grens liggen, als u begrijpt wat ik bedoel. ‚Ollie, jonge, laat niet met je spotten', zei mijn vader altijd en daar houd ik mij aan. Wijs ons nu dus vlug en goed de weg om buiten dit Schoonschijn land te raken, waarde vriend! Ik wil naar huis!"

„Maar dat kunt u toch niet menen!" jammerde de beambte wanhopig. „Denk toch even rustig na...."

„Ik wil naar huis!!!" loeide heer Bommel, die zijn geduld plotseling geheel verloor en er was zo'n dreigende blik in zijn ogen, dat de reisbureau-ondernemer met sidderende vingers enkele papieren in orde maakte en de weg uitduidde op een overzichtelijk kaartje. Maar zodra heer Ollie en Tom Poes zijn winkel verlaten hadden, snelde hij met een zenuwtrek om de mond naar zijn telefoon en draaide het nummer van de politieke veiligheidsdienst.

„Vlug!" hijgde hij. „Zojuist hebben enkele reizigers mijn onderneming verlaten die buiten Schoonschijn willen. Ja, ze willen deze wereld uit, de ongelukkigen!.... Inderdaad, ze waren gevaarlijk, ja! De dikste heeft hard tegen me geroepen en me dreigend aangekeken! Hij deed niet eens meer alsof hij vriendelijk was.... Het moeten spionnen zijn, dat kan niet anders. Ja, ik ben bang, dat ze het Schoonschijn-geheim-van-net-echt aan het buitenland gaan verkopen...."

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1665

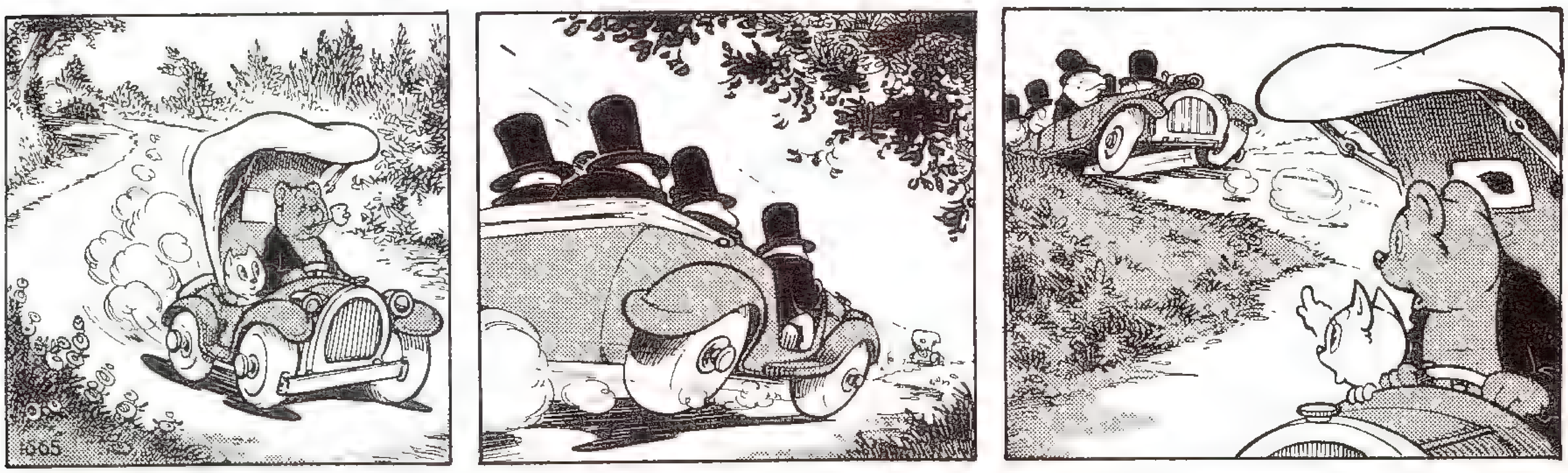

Heer Bommel bediende het stuurrad van de Oude Schicht en Tom Poes bestudeerde het kaartje, dat ze in het reisbureau gekregen hadden en zodoende raakten ze al gauw op de verwaarloosde weg die buiten het land van Schoonschijn voerde.

Ze hadden het best naar hun zin en voor het eerst sinds weken speelde er een glimlach om heer Ollie's zorglijke gelaatstrekken. „Voort!" sprak hij. „Weg uit deze muffe contreien, jonge vriend! Een heer kan hier niet aarden! Er gaat toch maar niets boven zijn zoals men is als je me volgen kunt! Ik zal dan ook blij zijn, wanneer ik mijn eigen jas weer kan aantrekken en ik deze misselijke krulpanden kan weggeven voor een goed doel!"

„Hm!" zei Tom Poes, die achterom zat te kijken. „Ik weet niet, of we wel zo gemakkelijk uit dit land zullen raken, heer Ollie! Het schijnt, dat we achtervolgd worden!"

Heer Bommel wierp een korte blik achter zich en uitte een gesmoorde kreet. Nu dat was geen wonder. Achter hem was een grote auto zichtbaar, die met grote snelheid voortraasde en langzaam de Oude Schicht inhaalde. Het voertuig was zwaar bemand met donkergeklede figuren en alles wees er op, dat dit een afdeling van de politieke veiligheidsdienst moest zijn.

„We moeten op zachte wijze die spionnen-auto tot staan brengen, XY725!" sprak de gedaante, die naast de chauffeur zat.

„Heel goed, chef!" fluisterde de aangesprokene, „ik zal het kanon in stelling brengen!"

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1666

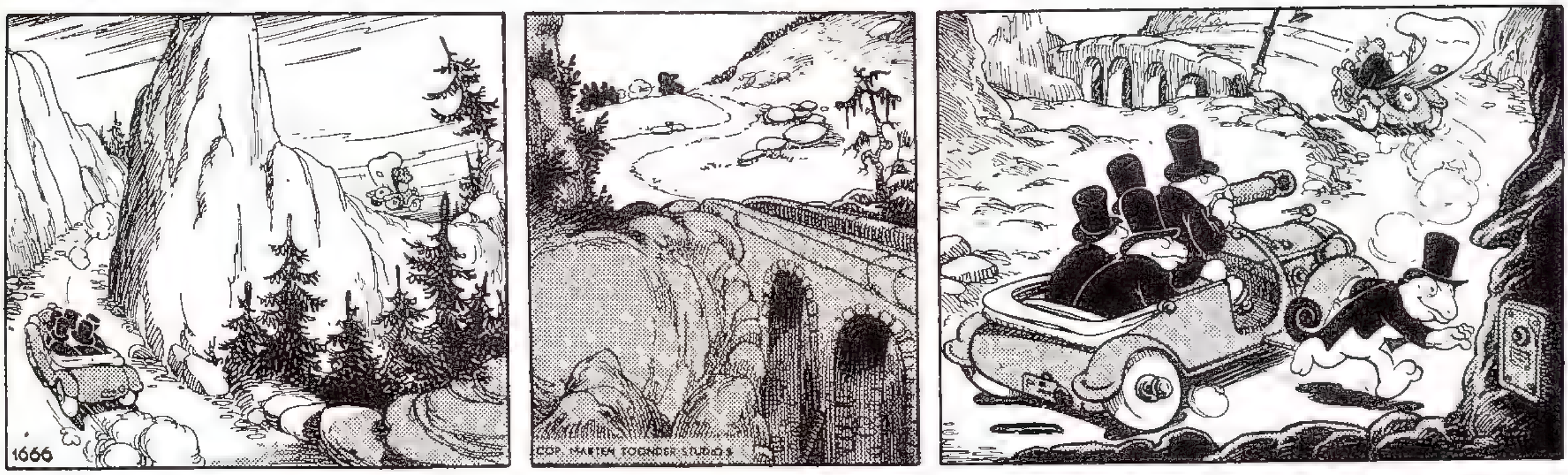

1666 — De auto van de Veiligheidsdienst won langzaam maar zeker veld op de Oude Schicht. Het was duidelijk, dat men bij de bouw van dit voertuig geen Schoonschijnmotor had gebruikt. Het krachtige geronk en de niet-uit-elkaar-vallende carrosserie verrieden een buitenlands merk van goede kwaliteit.

Dat hadden heer Bommel en Tom Poes natuurlijk ook in de gaten. Met verbeten gelaat hanteerde heer Ollie het stuurwiel en koerste scherp langs de diepe kuilen in de slecht onderhouden weg.

„Daar voor ons is een brug!" riep Tom Poes boven het gedaver uit. „En aan het einde van die brug is een tunnel door een bergwand! Dat moet de uitgang uit dit land zijn!"

Heer Bommel antwoordde niet, doch reed met onverminderde snelheid de smalle brug op. Vreemd genoeg deden hun achtervolgers dat niet. Piepend en knarsend remde de zware wagen en de Schoonschijner, die naast de chauffeur zat, wendde zich met een kort gebaar om.

„Blaas de brug op QX 795!" beval hij met omfloerste stem. „En jij YZ 803, richt het kanon!"

„In orde chef!" fluisterden de aangesprokenen. Ze drukten hun hoeden in de ogen en togen aan het werk. Met enkele eenvoudige handgrepen richtte YZ 803 het kanonnetje op de voortsnellende Oude Schicht. Intussen snelde QX 795 op een drukknop toe, die voor het opblazen van de brug op een daartoe geëigende plek gemonteerd was...

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1667

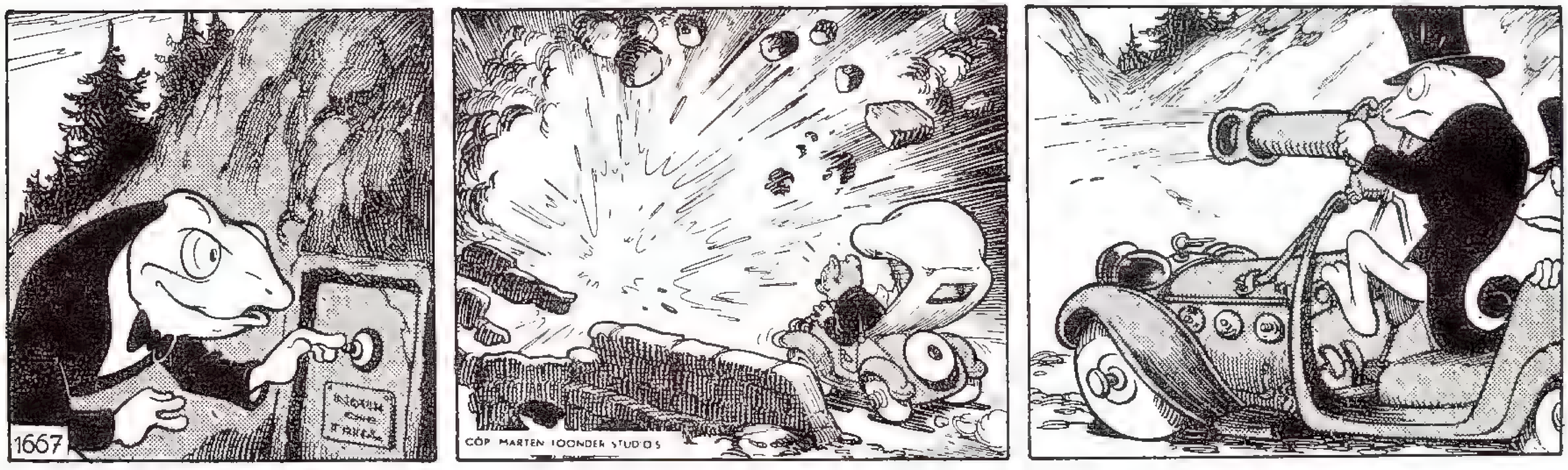

1667 — De hooggeplaatste Schoonschijner, die als de aanvoerder van het groepje Veiligheidsbeambten gedoodverfd kan worden, tuurde met scherpe blik de weg af en schatte de afstand tot de voortrazende Oude Schicht.

„Opgelet!" sprak hij koud. „Hier moet keurig en rustig gewerkt worden, heren! Fris, schoon werk, daar houd ik van! Dus alles netjes doen en geen rommel maken. Nog twee seconden... en dan op de knop gedrukt!"

„Nog een paar seconden, heer Ollie!" riep op dat moment Tom Poes, „dan hebben we de rotswand bereikt!"

„Mooi!" schreeuwde heer Bommel met overslaande stem, „het gevaar is trouwens geweken! Die kerels rijden niet langer achter ons aan en het is een knap iemand die een heer op het toppunt van zijn snelheid tegenhoudt! Ik zou..."

De rest van zijn zin ging verloren in het machtige geluid van een zware ontploffing. De veiligheidsbeambte QX 795 had namelijk op de knop gedrukt en vlak voor de rampzalige automobiel vloog een gedeelte van de brug de lucht in.

„Heel goed, mijn vriend!" sprak de chef koel. „Nu zullen we onze arbeid tot een goed en zeker einde brengen door een kleine granaat op ginds voertuig te deponeren. Dan is er geen spoor meer van dat beklagenswaardige troepje meer over. Richt goed, YX 803! In hun eigen belang mogen die verdoolden de andere kant van die berg niet bereiken. Immers, zoals we allen weten, buiten Schoonschijn is geen leven mogelijk!"

De beambte YZ 803 nam de hoge cylinderhoed van het hoofd. „In orde chef!" zei hij eerbiedig en gaf vuur...

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1668

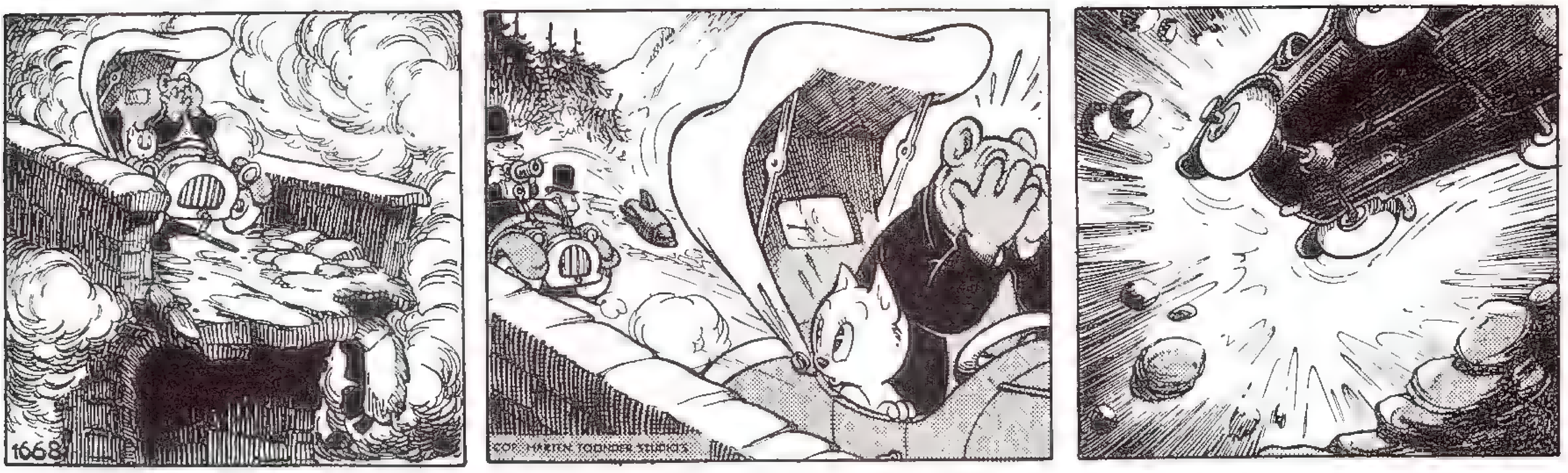

Toen er plotseling vlak vóór de Oude Schicht een gedeelte van de brug de lucht in vloog, slaakte heer Bommel een enkele kreet en sloeg de handen voor de ogen. „We zijn verloren!" stamelde hij gebroken.

Doch Tom Poes gat het zo gauw niet op. „Rem dan!" riep hij opgewonden en hij probeerde voor heer Bommel langs de handrem te grijpen. Een vreemd gierend geluid stoorde hem echter in dat voornemen. Verwilderd wierp hij een blik achter zich en ontwaarde toen een kleine granaat, die blijkbaar uit het kanonnetje op de achtervolgende auto was afgevuurd en recht op heer Bommel's rampzalige voertuig afsuisde.

„Hier valt maar één ding te doen!" dacht Tom Poes. „Niet remmen, maar gas geven!" En hij drukte heer Bommel's voet naar beneden, zodat de Oude Schicht loeiend vooruit schoot. De granaatschieter had daar niet op gerekend, en dus niet geheel zuiver gemikt. Maar dat wist hij niet en hij kwam het ook nooit te weten. Want toen het helse projectiel, in plaats van op de auto, achter het voertuig op de brug uit elkaar sprong, werd de Oude Schicht door de geweldige luchtdruk de lucht ingeslingerd en verdween door een opening in de rotswand uit het gezicht.

Toen de rook- en stofwolken waren opgetrokken monsterde de chef van de Veiligheidsdienst de nu verlaten brug en knikte tevreden. „Mooi werk!" sprak hij tevreden. „Het maakte helaas een beetje lawaai en er is een en ander kapot gegaan. Maar ja, wat wil men? Wie de vrede wil, moet zich voorbereiden op de oorlog, dat weet ieder beschaafd schepsel!"

TOM POES EN DE SCHOONSCHIJNERS 1669

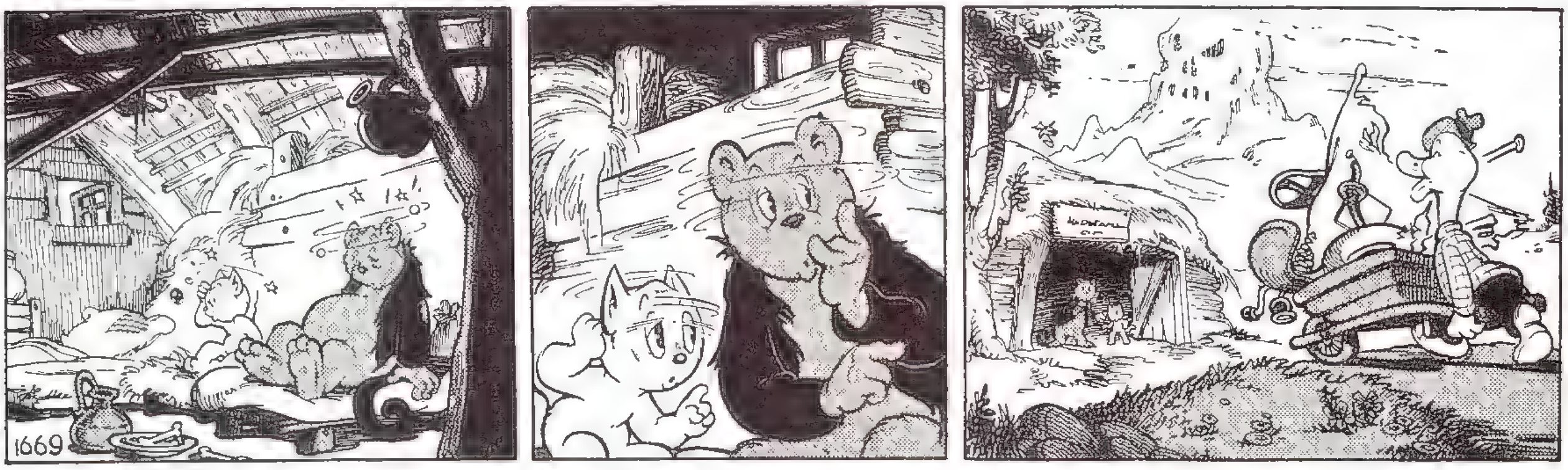

Tom Poes kwam heel langzaam weer bij. Kreunend sloeg hij de ogen op en keek versuft om zich heen. De omgeving was hem volkomen onbekend en ook overigens had hij nogal moeite om zich te herinneren wat er gebeurd was. Tot zijn verbazing bevond hij zich in een bouwvallige ruimte, die het meest op een vervallen schuur leek. Heer Bommel lag in een soort krib naast de zijne en maakte gesmoorde geluiden, die er op wezen, dat ook hij bezig was tot zichzelf te komen. Op de grond stonden een paar waterkruiken en een bord met afgekloven kluiven en overal lag rommel. „Waaawaar zijn we-we?" stamelde heer Bommel met dikke tong. Hij kwam wat overeind en betastte duizelig zijn schrammen en builen. „Wawawaar zijn we?" herhaalde hij moedeloos.

„Ik weet het niet!" zei Tom Poes zwakjes. „Het laatste wat ik me herinner is, dat er een soort bom achter de Oude Schicht ontplofte en dat we de lucht in geslingerd werden."

„Oh!" zei heer Ollie, terugvallend op zijn matras. „Dan is dit zeker de Schoonschijners hemel of zo!" En hij sloot vermoeid de ogen.

Maar op dat moment klonk er buiten een naderend geknars en gepiep, dat begeleid werd door een bekende stem die een eenvoudig lied zong. Tom Poes liet zich van zijn bed zakken en strompelde naar de deur, gevolgd door heer Bommel. Een vreemd toneeltje ontrolde zich aan hun oog. Want niemand minder dan Wammes Waggel naderde de schuur, een kruiwagen voor zich uit duwend, volgestapeld met onderdelen van de Oude Schicht. En op de achtergrond verhief zich de vreemde bergformatie in de vorm van een schedel, die Tom Poes zich nog herinnerde van de reclameplaten voor het land van Schoonschijn....

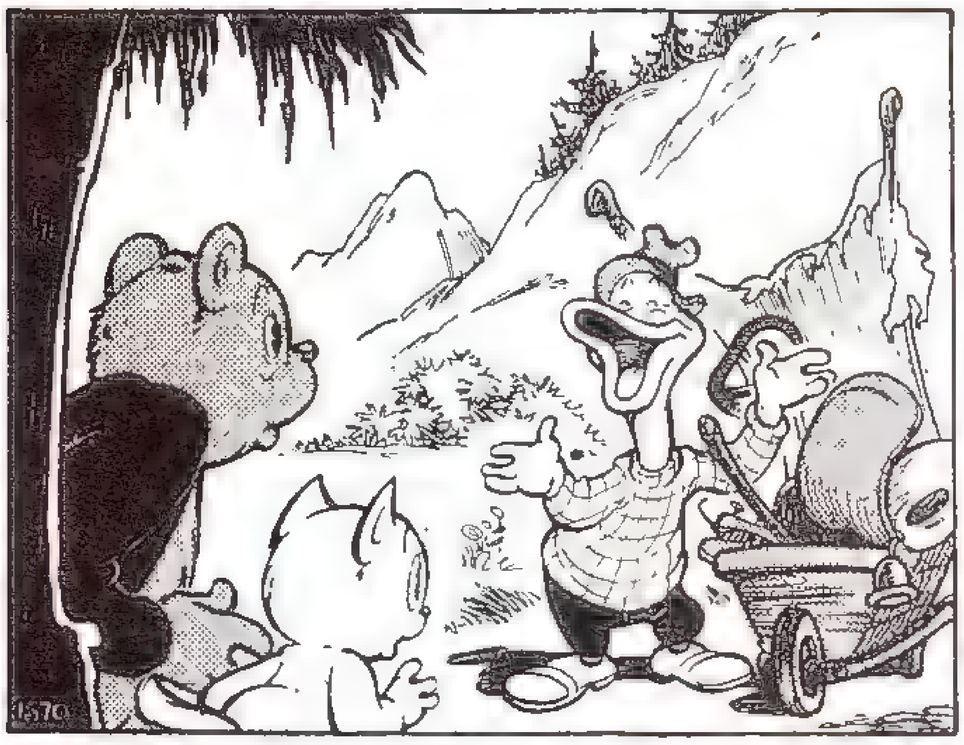

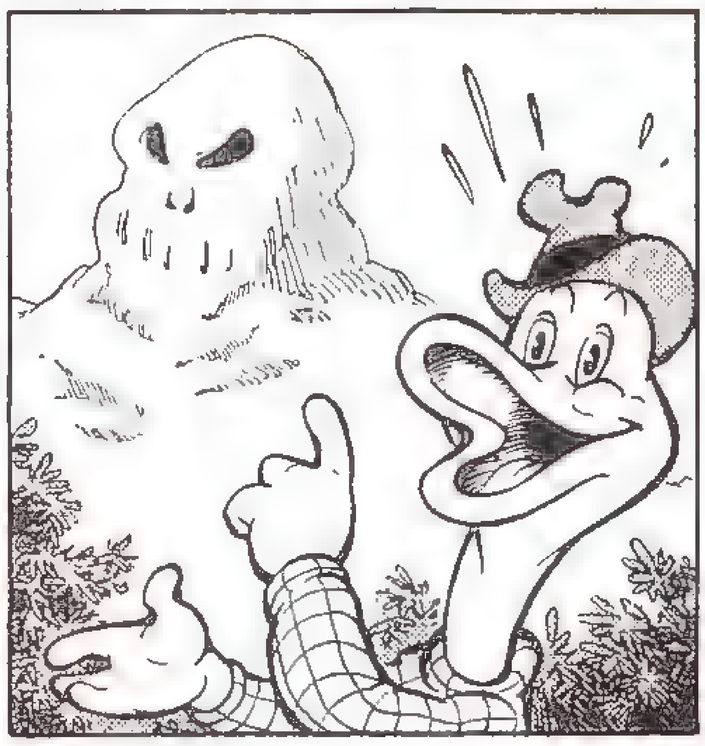

Wammes Waggel zette zijn kruiwagen neer en begon blij te lachen. „Hallo luidjes!" riep hij. „Hoe gaat het? Lekker?"

„Helemaal niet lekker!" zei heer Bommel, verontwaardigd zijn builen betastend. „Ik voel me ellendig! Wat is er gebeurd, jonge vriend? Hoe komen we hier? Waar zijn we hier? Wat doe jij hier?"

„Hihihihi!" zei Wammes, „U weet ook niet veel! U ziet toch wat ik hier doe? Ik krui de onderdelen van de Oude Schicht naar het hospitaal, heel gewoon! Ik krui altijd alles en wat er uit de gaten van die berg komt, naar mijn hospitaal, daar zit een goede zaak in!"

Heer Bommel keek fronsend naar de ruwe berg en dacht na. „Is dat niet...." begon hij peinzend.

„Juist!" zei Tom Poes. „Dat is de berg van het land van Schoonschijn! Het schijnt, dat we er weer uitgeraakt zijn door die ontploffing!"

„Ik weet niet wat dat is met die Schoonschijn!" zei Wammes, „maar als je die leuke rots daar bedoelt, daar komen alle klanten voor m'n hospitaal uit. Jullie rolden door de neusgaten naar beneden en verleden week kwam er nog iemand door een holle kies kruipen. Het is een reuze zaak, hoor!"

„Over welk hospitaal heb je het toch?" vroeg heer Bommel geprikkeld. Wammes keek hem een beetje verontwaardigd aan. „Wel, dàt natuurlijk!" zei hij, op de oude schuur wijzend. „Ik ben blij, dat jullie zo gauw weer beter zijn, want dat geeft weer ruimte! Nu kan ik de volgende patient in elkaar gaan zetten!"

Hij vatte de kruiwagen weer op en reed de overblijfselen van de Oude Schicht het oude gebouwtje binnen.

„Toch wel aardig!" zei heer Ollie. „We zijn weer in het vaderland, merk je dat, Tom Poes?"

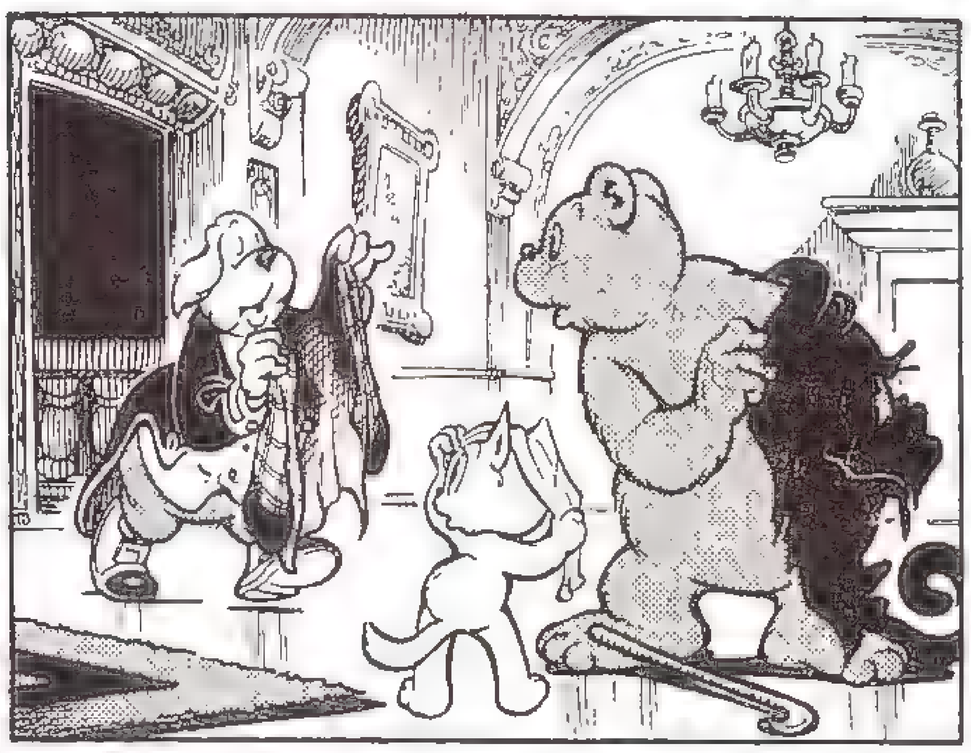

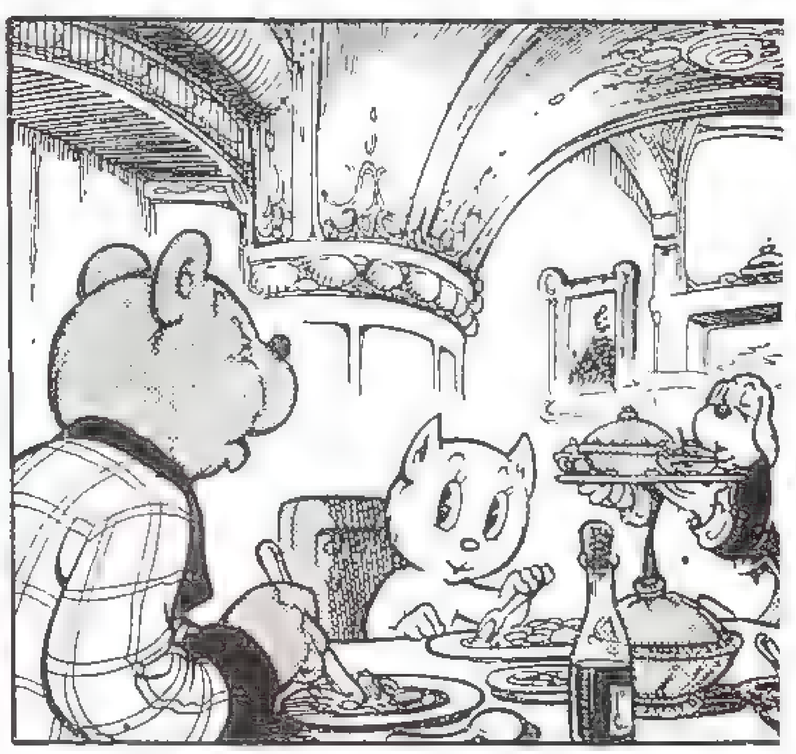

Het zou mij te ver voeren om de terugtocht van Tom Poes en heer Bommel op de voet te volgen. Om dus kort te gaan: nadat zij Wammes Waggel hadden betaald en hem hadden gevraagd de Oude Schicht thuis te bezorgen, zochten ze ergens een taxi-onderneming op en reden naar Bommelstein.

Daar kwamen ze aan op een winderige achtermiddag en de bediende Joost deed hen open.

„Heer Olivier!" riep de trouwe knecht, geschokt naar de pleisters en draagbanden starend. „Hebt u een ongeluk gehad als ik zo vrij mag zijn?"

„Ja, een groot ongeluk, Joost!" sprak heer Bommel. „We zijn terecht gekomen in het land van Schoonschijn! Een vreselijk land! Alles is daar namaak, de kunst, het marmer, de bouwstijlen, de vriendelijkheid, de rechtspraak, àlles! Ze zeggen daar, dat je vriendelijk en goed voor je medeburgers moet zijn en slaan je intussen op je hoofd. En als een paar schurken een heer aanvallen, zegt de de rechter, dat de meerderheid altijd gelijk heeft en dan gaat de heer de gevangenis in. Maar het ergste is nog, dat men daar jassen draagt, die de kleur van de omgeving aannemen!"

„Tut! tut! Wat u zegt!" zei Joost. „Dat land kan niet zo ver weg zijn, met uw welnemen. Alles wat u daar opnoemt heb ik hier in de buurt ook al eens meegemaakt. Maar dat van die jas is bedenkelijk. Ik zal onmiddellijk uw nieuwe ruitje van boven halen, als u mij toestaat! En . . eh. . . het eten kan over een half uur worden opgediend, heer Olivier!"

Zo gebeurde het dus. Heer Bommel kon de krulpanden wegwerpen en even later in een stralend humeur met Tom Poes aan tafel gaan. „Er gaat toch maar niets boven een vacantie in eigen huis!" zoals hij zei.

EINDE VAN DIT VERHAAL

POSTRIPTUM

Geagte Redaksi,
Gaarne wil ik U nog bedanken voor het moje artikeltje met tekening: 'Wie maakt voor mei een betere tekening?' in nr. 62 van Uw blat. Er heeft één tekenares op gereageert en niet onverdiensteluk. De tekening zal ons volgende blat 'Spellingvereenvoudiging' sieren en geeft wel een diskussi weer, hoewel.... de stukken vligen er niet af; er liggen geen leiken; er staan geen kemphanen tegen overelkaar met opengesgeurde bloeses e. d. 't is een beetje tam, zie beigaande tekening, maar een gegeven paart mag je niet in de bek keiken!
Nogmaals véél dank en hout U het nog eens in gedagten: er bestaat een diskussi over de gehele werelt en de afloop kan een wereltoorlog worden. Imant die dat in een dreigende tekening kan vastleggen, zal zeker erg de aandagt trekken. In een korrespondensi met de bekende sgilder Willink hep ik het hem ook al voorgestelt, maar ik weet niet of dit tema hem ligt, hei heeft nog niet geantwoort.
Ik hou van strips omdat ik de tekenaars die uitdrukkingen op gesigten kunnen tekenen zo ontzettent bewonder: boosheit, vreugde, geheimzinnigheit enz. met een vleugje sex!
Met vriendeluke groeten,
W. L. K. van Oosten, Badhoevedorp.

als hèt middel om moeilijkheden uit de wereld te helpen en niet als middel om een wereldoorlog te doen ontstaan zoals u dat blijkbaar glashelder, maar pessimistisch, voor u ziet. Er moet ons overigens nog even van het hart dat spellingvereenvoudiging een schone zaak is maar dat de inkonsekwente spelling in uw brief, met de vele mogelijkheden tot verkeerd lezen en begrijpen vanwege de vele homonieme woorden, verre van ideaal is. Maar dat zult u zelf wel weten anders zou er niet gediskussieerd hoeven te worden.

Geachte redaktie,

Wat is het toch jammer, dat goede tekenaars, als ze eenmaal sukses hebben, op een vreselijke manier doorzakken. Neem nu Vandersteen: tot ± de duistere diamant waren z'n verhalen goed, maar toen begon hij langzaam af te zakken. Nu heeft hij, op uitschieters na, voor mij 'n zeer laag nivo bereikt. Slechte tekeningen, verhoudingen kloppen absoluut nergens, afgeroffelde achtergronden en teksten om nachten van wakker te liggen. Nu begint men dan ook nog de oude albums opnieuw uit te geven, en wel in kleur. Het resultaat is regelrecht

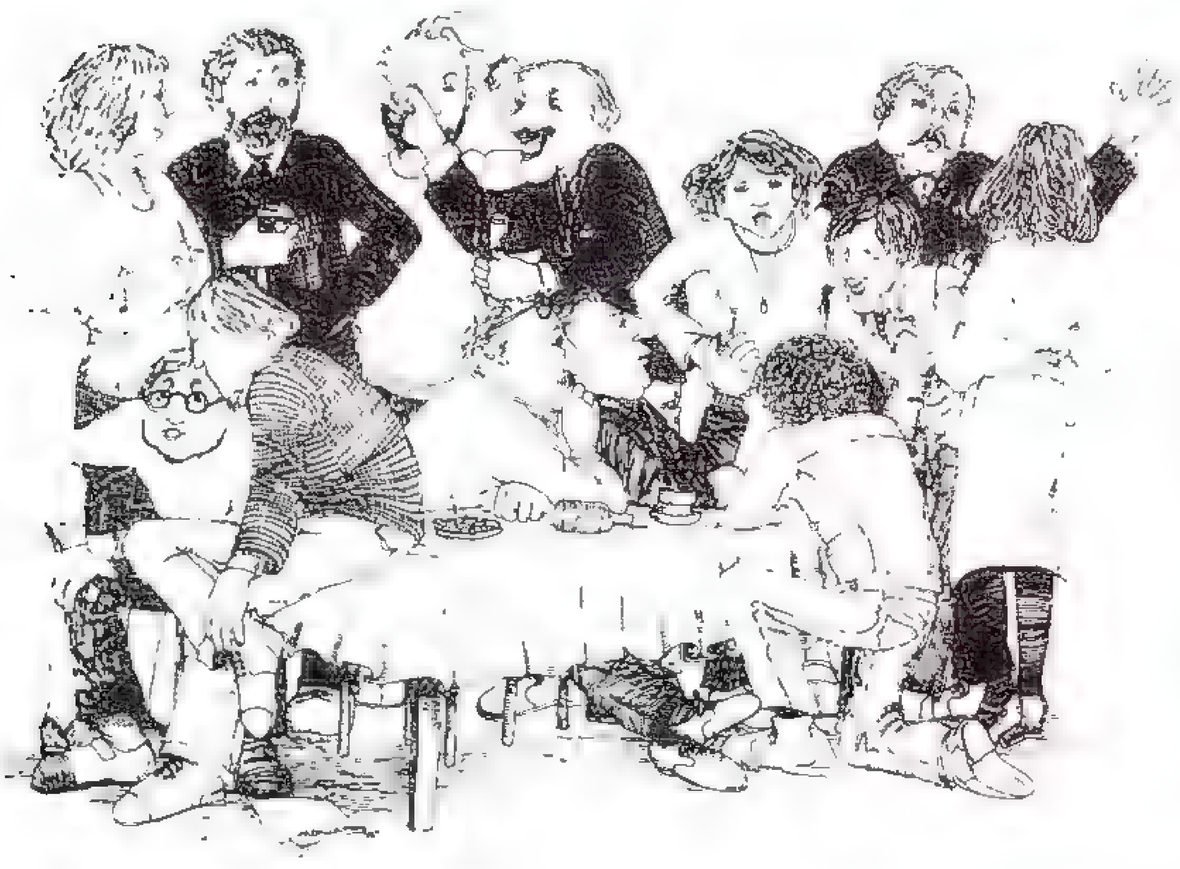

P. S. De tekenares is kleuterleister. Monica Maas, Rozendijk 24, Den Burg, Tessel.

Antwoord redaktie:
Wij vinden de tekening van Monica Maas fraai en beslist geen 'gegeven paard dat je in de bek moet kijken'. Waarom u zonodig lijken en seks tijdens de diskussie wilt is ons een volslagen raadsel. Wij zien een diskussie nog altijd

verkrachte versies van de oude albums (waarom rijden onze helden toch altijd in Ford-wagens, heeft Vandersteen een kontrakt met Ford lopen?). Ook Franquin doet de laatste tijd vreemd. Eerst liet hij een andere (overigens zeer goede) tekenaar 4 albums met zijn helden tekenen en deze maakte er 4 kinderachtige boeken van, zonder dàt, wat Franquin er zo in heeft zitten. Dan, waarschijnlijk omdat de verkoop terugliep, besloot de grootmeester om zelf de pen weer ter hand te nemen, maar wel met behulp van meester-scenarist Greg en Bollie-Roba. Jammer dan, maar dat was het ook niet. Ben benieuwd wat het volgende album zal brengen (Franquin tekeningen, Jan Wolkers tekst en Crumb achtergronden?) Ook Guust, ons aller Guust, heeft een gevoelige knauw gehad in R4; wat een flauwe, kinderachtige vertoning, verdorie nog an toe, hoe kun je nu in vredesnaam op het idee komen om een beeldverhaal in verslagstijl te brengen, onmogelijk.
Er moest eigenlijk een bond opgericht worden door striplezers, om dit soort tekenaars tegen zich zelf te beschermen. Schoenmaker, blijf bij je Guust!

Kaj Sorink, Tilburg.

werken, qua tekst & qua tekeningen.
2. Méér (slurp) over de Spirit van Will Eisner. (Herdrukken van bv oude verhalen (volledig dan) zie bv Witzend nr. . . . uh. . . . kut, ik kan hem niet vinden, sorry. Nou ja, een van het handjevol dat is verschenen.)
3. Op het gevaar af op het weekblad Story te lijken het artikel: Waar bleef (blijft) Lodewijk en de opkomst van de vaderlandse strips? Of iets van gelijke strekking. Het is toch te gek dat deze tekenaar, die naar mijn idee het hoogste nivo had en heeft van al de jonge tekenaars, uit de tijd dat we dachten dat de Nederlandse strip het nog ging maken in het buitenland, volslagen verdwenen is van het stripkader. En WAAROM heeft de Nederlandse strip het nog steeds NIET gemaakt buiten ons kikkerlandje?
Ziedaar, stof dacht ik, voor een werkelijk achtergrondartikel.

't Is niet dat ik niet meer ideeën heb, maar eens moet je ophouden. Ik hoop dat jullie er wat aan hebben.
Elbert Waller, Groningen.

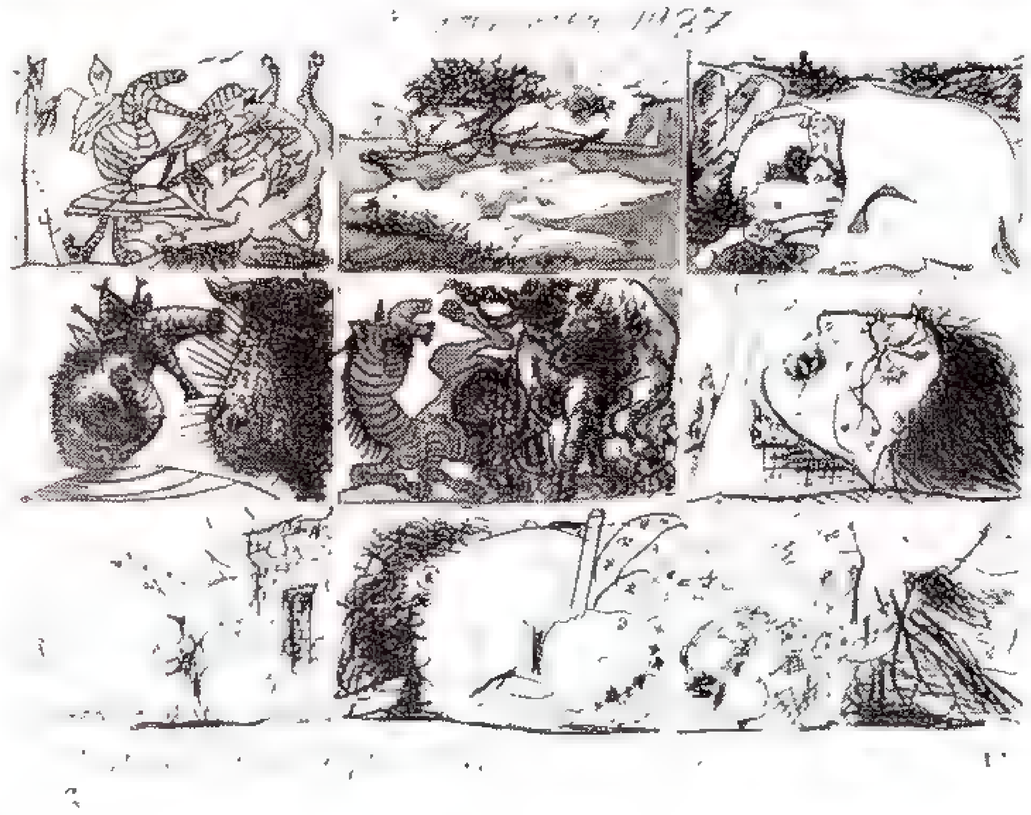

Geachte redaktie,

Dat Pablo Picasso zaliger zich óok met de strip bezighield, blijkt uit bijgaande afbeelding, afkomstig uit een veilingkatalogus Sotheby & Co., Londen.
Is dit curiosum een opname in uw prachtblad Stripschrift waard? Leuk toch voor de stripofielen.

Anton Hermus, Utrecht.

Antwoord op de brief van Fred Hensens gepubliceerd in Stripschrift 68/69:

Beste Redaktie,

Hierbij een aantal verzoekplaten:
1. (natuurlijk) Groot artikel over Vaughn Bodè, een van de briljanste underground tekenaars van dit moment. Zijn Deadbone Erotica en Junkwaffel 1 & 2 zijn stuk voor stuk meester-

Waarde heer Hensens,

Uw stripje zoals afgedrukt in Str. schr. 68/69 is bijzonder belangwekkend. Marin zal een pseudoniem zijn van onze eigen Henry Albers, dunkt me. Als u uw stripje nu eens naast bv. Albers zijn Tom Lucky legt, dan zult u nl. veel raakvlakken in tekenstijl zien. Albers behoorde destijds tot de vaste staf van het weekblad Robs Vrienden (1952-57) waarvoor hij naast materiaal als de strip Oscar Eend, gags & cartoons maakte die hij ondertekende met. . . Marin!
Een onderzoek blijft geboden!

A. Hermus, Utrecht.

FANZINES EN MAGAZINES

Macabre nr. 6. In dit nummer van de Nederlandse versie van het Amerikaanse stripblad Creepy de volgende selektie: 'Het voetspoor van Frankenstein' door Reed Crandall en A. Goodwin, 'De lijkendief' door Crandall/Goodwin, 'De weg van alle vlees' door Jose Bea en D. Moench, een artikel over het griezelen in de bioskoop, 'De klok van Kuang Sai' door Munes en Henderson, 'Gevoel voor geweld' door Munes/Moench, 'Weerwolf' door Frank Frazetta met tekst van Larry Ivie en tot slot 'Een excuus voor geweld' door Abellan en McGregor. Macabre is weer voorzien van een prachtige voorplaat van Frazetta. Prijs ƒ 2,75. Uitg.: Semic Press, Brouwersgracht 97, Amsterdam.(KdB)

Ran Tan Plan nr. 31 met aandacht voor Hermann als tekenaar van auto's; een artikel over science fiction in strips, een korte Jeff Hawke bibliografie, het 6e deel van de geschiedenis van het tijdschrift Tintin door André Leborgne en natuurlijk een uitgebreide bibliografie van Tintin (periode 1946-1971) verlucht met vele illustraties uit strips en karikaturale tekeningen van tekenaarshoofden. Verder een interview met Marcel Dehaye, een artikel over stripheld Timoer met daarbij een Sirius bibliografie, een artikel over de 43 jarige tekenaar John Adkins Richardson, een interview met deze tekenaar, met tot slot de strip 'The hunting of the snark' getekend door John Adkins Richardson. Op de laatste pagina nog een kort portret van Tibet, de prijswinnaar van de grote prijs van 1974 voor zijn politie. Uiteraard ook in dit nummer weer los bijgevoegd een supplement met vermeldingen van nieuwe boeken en fanzines. Prijs 95 Bfr. Te bestellen bij A. Leborgne, Avenue van Volxem 435, B-1060 Brussel. (KdB)

Submarine nr. 9. In dit nummer veel strips waarvan de 6 pagina's Pogo (in Franse vertaling) het belangrijkst. Verder 'Transit' een aardige strip van Eric Loublanchès die enigszins in de lijn van Dick Tracy ligt; de originele vervolgstrip 'Borax' door F'Murr, 'Miss Peach' door Mell Lazarus, 'Animal Crackers' door Rog Bollen, 'Les Indesires' door Howard Post, 'Eek & Meek' door Howie Schneider. In het tijdschrift zijn verder nog gemengde berichten terwijl in het artikel L'heritage d'Alain Saint-Ogan door middel van illustraties en een nostalgisch verhaal wordt aangetoond dat Hergé voor zijn Kuifje enige ideeën ontleend heeft aan Alain Saint-Ogan. In totaal 52 pagina's voor Ffr. 5,-. Een abonnement kost u 30 Ffr. voor 6 nummers. Submarine is een goed tijdschrift met altijd originele onderwerpen. Ter herinnering: nr. 1 Godard, nr. 2 Frappat, nr. 3 Tillieux, nr. 4/5 Forest, nr. 6 Cézard, nr. 7 Pogo. Te bestellen bij: Submarine, Marc Minoustchine, 5, Rue des Chantiers, 75-Paris-V. France. (KdB)

Bommelkoerier nr. 17. Interviews met Peter van Straaten en Jan Steeman die ophoudt met Sjors en Sjimmie. Een aardige opmerking van Peter van Straaten is overigens dat hij nu eens niet de alom geroemde 3 Pep tekenaars het beste vind, maar Peter de Smet van De Generaal en Joris P. K. Tot slot een dossier van Agent 327 waarin een korte bibliografie en een niet eerder gepubliceerd stripverhaal van 4 pagina's die Martin Lodewijk tekende voor 'een fervent stripfan'. Oude nummers van de Bommelkoerier zijn uitverkocht. Een abonnement kost ƒ 10,-. Hiervoor krijgt u 11 nummers thuis-gestuurd. Ieder nummer is 22 pagina's dik. Te bestellen bij J. D. van der Ploeg, Burg. Gülcherlaan 43, Hilversum. Geld storten op giro: 72978. (KdB)

Striprofiel nr. 7. Praktisch geheel gewijd aan Martin Lodewijk (agent 327). Een interview met deze tekenaar, een kort kompleet verhaal van agent 327, de niet eerder gepubliceerde eerste plaat van Martin's eerste betaalde strip voor A. T. H., namelijk 'Lodewijk Pedaal', een herdruk van het verhaal 'De zure bom', een avontuur van Babel en Knetterton dat Martin Lodewijk in 1957 publiceerde en nog een nieuwsrubriek waarin opnieuw duidelijk wordt dat Striprofiel het niet op haar tegenvoeter De Bommelkoerier heeft voorzien (omgekeerd al evenmin). Hoewel dit nummer van Striprofiel natuurlijk het nodige toevoegt aan de reeds bekende gegevens over Martin Lodewijk beginnen de kleine stripbladen in Nederland elkaar nu wel erg te overlappen. Het lijkt me geen kwaad idee voor deze blaadjes om eens met elkaar rond de tafel te gaan zitten om enkele afspraken te maken. Dit overigens terzijde want dit nummer is één van de beste tot nu toe verschenen. Goed interview, goede herdrukken. In totaal ongeveer 40 pagina's voor de prijs van ƒ 1,25. U kunt zich abonneren door ƒ 6,50 te storten op girorekening 2794739 tnv G. J. Aartsen, Assendelft. U ontvangt dan 10 nummers. (KdB)

Inkt nr. 1. Momenteel het meest belovende kleine tijdschrift in Nederland. Het woord 'klein' moet u overigens met een korrel zout nemen, want grote stripfanzines bestaan er in ons land niet. In dit 1e nummer een interview met Evert Geradts + een één-pagina strip van hem. Verder is het blad hoofdzakelijk gewijd aan Duck-tekenaar Carl Barks. Eveneens is het 1e deel (5 pagina's) van het Barks-verhaal 'The Milkman' opgenomen (zwart/wit en engelstalig). Tot slot enkele nieuwtjes. Prijs van een los nummer ƒ 1,50 en van een abonnement ƒ 7,50 (6 nummers). Te storten op giro 3173731 tnv U. v. d. Veen, Haarlem. (KdB)

BABERIBA nr. 0 of nr. 1. Eerst wel, toen niet, toen wel, niet en uiteindelijk dan toch verschenen het 1e nummer van het nieuwe door Oberon uitgegeven tijdschrift Baberiba. De formule is duidelijk: een themanummer met 'de jacht' als onderwerp barstensvol korte komplete strips en verhalen. Men heeft zich echter niet op een bepaald genre vastgepind wat zowel een voordeel als een nadeel is. Er staan nu een aantal strips in die in principe door verschillende leeftijdsklassen gelezen worden. De langste strip 'Pepper Grimpoon en de jacht op het Monster Zonder Waarde' is bijvoorbeeld een strip die voor hetzelfde geld in Pep had kunnen staan. 'De kat weet er meer van' door Lob en Clavé is voor Pilote lezers. 'Jacht naar geluk' door Jos Looman en Jan van Erp is typisch voor de liefhebber van Eery/Creepy/Macabre., terwijl het informatieve artikel (geen strip) 'De vrouw bestaat écht' zo uit het blad Kijk gehaald zou kunnen zijn. Het blad is dus moeilijk onder één noemer te brengen. Komische en griezelstrips door elkaar. Naast de reeds genoemde strips is werk opgenomen van Bretécher, Gotlib, Browne, Henk Kuijpers met een aardige komische strip, Alexis, Julsing (véél Julsing), Jacovitti, Fred en een verzamelprodukt van Lawrence/Buissink/v. Erp. In totaal 64 pagina's hoogglanspapier veel kleurenwerk en een prijs die tijdelijk ƒ 2,95 is maar die bij een eventueel sukses van het blad ƒ 3,95 wordt. De redaktie is in handen van Frans Buissink, Jan van Erp en Maarten Boom. Een waardeoordeel over dit 1e nummer vellen doe ik niet, al wil ik wel iets terzijde zeggen. Het blad stikt van de individuele kwaliteit maar het heeft geen eigen gezicht (nog niet) en dat is voor ieder blad fnuikend. Men zal toch meer één bepaalde richting opmoeten. Door de kontekst waarin de individueel goede strips staan, komen ze niet tot hun recht. Een bepaalde sfeer die ieder blad weet te scheppen is namelijk niet aanwezig. Op welk publiek men mikt weet ik niet. Het zal echter duidelijk zijn dat de lezer/koper in de toekomst ƒ 3,95 neertelt voor 2 of 3 tekenaars of strips die hij goedvindt. Dat de rest niet op de koop toe genomen wordt, komt omdat, zoals ik al zei, de sfeer van de verschillende strips niet op één niveau ligt. Overigens zal een ieder in dit nummer genoeg van zijn gading vinden om van een gerechtvaardigde aankoop te kunnen spreken. Uitg. Oberon, Ceylon 5-25, Haarlem. (KdB)

STRIPFLITSEN

In Robbedoes nr. 1903 (3/10/74) is begonnen met de herdruk van het eerste door Franquin getekende Robbedoes & Kwabbernoot verhaal dat in 1947 in 'Robbedoes Almanak' verscheen. De herdruk in kleur is prima verzorgd en inmiddels afgelopen. Na dit verhaal over 'De tank' is men inmiddels tot publikatie van het 2e verhaal overgegaan. Nabestellingen: Dupuis, Industriestraat 13, Sittard. Holland.

Bij uitgeverij De Vrijbuiter/De Schorpioen is alweer het 4e album verschenen met de avonturen van Huon de Neveling, de ridderheld van Gerrit Stapel die oa ook de strip Floris tekent. In dit album staan de verhalen 10 en 11 (in zwart/wit - 4 stroken per pagina) te weten: 'De zeeleeuw' en 'De boodschap'. In deel 3 stonden: 'De steen van Glaiva' en 'Het maanwoud'. Prijs per deel (slappe kaft) ƒ 1,75. Te bestellen bij: De Vrijbuiter, Spoorlaan 450, Tilburg.

Vlak voor het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons het juweeltje van een boekje 'The world of the Wizard King' waarin het prachtig geïllustreerde titelverhaal door Wallace Wood en de uit 1969 stammende strip 'Dragonella' eveneens van deze meestertekenaar. Tijd en ruimte ontbreken momenteel voor een uitvoeriger bespreking. Rest me te zeggen dat het boekje een uitgave is van Real Free Press, Oude Nieuwstraat 10 te Amsterdam. Prijs (incl. porto) ƒ 3,60. Spotkoopje! Volgende keer hoort u er meer over. (KdB)

NIEUWS!

De nieuwsrubriek staat onder redaktie van Kees de Bree, Kinkerstraat 59'''', Amsterdam, 020-169833.

UNDERGROUND

Enige tijd geleden werden een aantal undergroundcomix aangekondigd die door de nieuwe wijze van transport enige tijd op zich konden laten wachten. Importeur Paranoia heeft ze nu ontvangen. Het zijn: 'Freak Brothers 3', reeds eerder door Real Free Press naar ons land gehaald. Het bekende uitstekende stripwerk van Gilbert Shelton. Onder een aantal één pagina strips van de Freak Brothers vinden we, net als bij Krazy Kat van Herriman het geval was, onder aan de pagina een ministrip van 6 plaatjes waarin de avonturen van Fat Freddy's Cat worden verhaald. 'All Canadian Beaver Comix' nr. 1, waarin 2 korte verhalen van undergroundstripheld Harold Hedd door Rand Holmes. In het ene verhaal viert Harold zijn homoseksuele neigingen bot en in het andere verhaal zien we hem op komische wijze aantonen wat de geneugte van het fietsen is. (zie illustratie). Evenals in

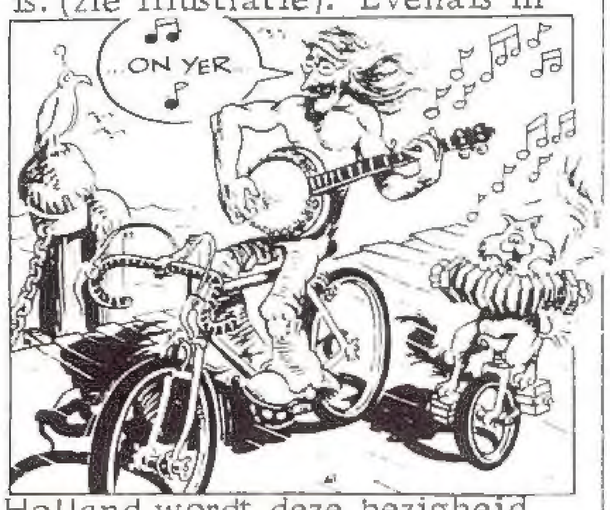

Holland wordt deze bezigheid ook in Amerika een bepaald soort incrowd aangelegenheid. Geen brullende motors à la Easy Rider, geen racewagens maar simpel en gezond fietsen. Dat is je ware. Men kan helaas wel eens te water raken, zoals Harold Hedd aantoont. Verder werk van Boates, Falcioni en Tapani Knuut Ila (absurdistisch wrede seksuele verhalen in een geheel eigen stijl, of je die nu bewondert of niet). 'Cheech Wizard, Schizofrenia' door Vaughn Bodé is ongetwijfeld een van de meest aparte werkjes. De pagina's zijn (zonder kaderlijn) verdeeld in 2 delen: een strip die horizontaal loopt en waarin de vreemde stripfiguurtjes van Bodé konverseren op eenvoudige lokaties en daaronder een strip die alleen gelezen kan worden als men het boekje een halve slag draait. Hierin is de monoloog opgenomen van een jongeling (soort zelfportret van Vaughn Bodé) die zich wapperend beweegt in een maanlandschap en al beschouwend en mediterend tot de konklusie komt: 'Mama, I am me, an I am alive'. Schitterend. 'Bakersfield Kountry Comics' door Larry Welz & Larry Sutherland, waarin achtereenvolgens een op drift geraakte vrachtrijder, een pillen slikkende, stuff rokende, joy-riding beluste, zuipende, neukgrage groep scholieren (hun wel en wee) en wat verhalen waarin de dreiging van politie en domme plattelandsbevolking aan de orde komt. 'Slow Death' nr. 6 met het verhaal 'Call of the Wild' door Charles Dallas in zijn streperige stijl die me altijd doet denken aan Frans Masereel. Verder een makaber verhaal van Jaxon en een aan de ouwe E. C. -periode herinnerend verhaal 'Raw Meat' door Rand Holmes ('suspense en pornografie'). Een mengeling van de spanningverhogende elementen van E. C. (kamerastandpunten, close-ups van zwetende angstige gezichten, realisme etc.) en de schijnbaar onvermijdelijke seksuele hoogstandjes, in close-up, van de undergroundstrips, al mag je natuurlijk niet alles over één kam scheren (zie illustratie).

Het woord 'underground' is trouwens meer van toepassing voor Amerika dan voor Nederland waar het leefklimaat anders is en alle strips 'uppergroundzijn. Als aanduiding voor een bepaald genre strips is het woord echter ook hier best te gebruiken. Het geeft duidelijk aan dat je niet aan strips met de tekst eronder moet denken of aan de Pep-Sjors-Duck strips. De bovengenoemde boekjes kosten overigens ƒ 3,50 per stuk. Alleen Freak Brothers is ƒ 3,-. Andere nieuwe boekjes zijn: 'Dirty Laundry Comics' door Aline and Bob ofwel Robert Crumb en A. Kominsky. Ik zie Crumb liever alleen aan het werk maar gek (in de goeie betekenis) is hun samenwerking wel. Crumb behoeft weinig aanbeveling, dacht ik. 'Sleazy Scandals' nr. 1, uitgegeven door Cartoonists Co-op Press, met werk van verschillende tekenaars. Klein formaat boekje met strips waarin enkele tragische en geruchtmakende zaken van beroemde filmsterren (zoals de zelfmoord van Marilyn Monroe en Lupe Velez en zedenschandalen van Clara Bow en komiek Fatty) op zondagbladachtige manier in woord en beeld worden gebracht. Aanrader. Prijs van bovengenoemde 2 boekjes ƒ 3,-. Een prachtige uitbeelding van liefde en kosmisch orgasme (?) met een bijzondere aandacht voor de menselijke anatomie is te vinden in 'Armageddon' nr. 3 door Barney Steel. Velen zullen zijn poetische pretenties en zijn anatomietekeningen, voortijdens en na de liefdesdaad, net iets te veel van het goede vinden, een koketteren met zijn kwaliteiten. Niet helemaal ten onrechte. Ik vind Steel echter ver boven het gemiddelde uitstijgen. Voor mij het beste boekje van de nieuwe aanbiedingen. Prijs ƒ 4,-. Tot slot dienen nog vermeld te worden 'Jesus Comics nr. 3', volgetekend door Foolbert Sturgeon en Will Hatcher, het aardige 'California Comics' nr. 1, met werk van John Williams en Ed Watson en 'Barbariar. Comics' nr. 3 waarin John Williams uitzonderlijk op dreef is, een strip 'For Lila' door W. A. Meugniot in de trant van de Marvel Comics. Held Crom, de beeldschone Lila en de krachten der dryaden botsen. Tevens in 'Barbarian Comics' een uitstekend sf-verhaal en een tekening van Corben. Prijs van deze boekjes ƒ 2,50 per deel. Bij bestelling vooruit betalen. Als uw handelaar ze niet heeft kunt u altijd via de importeur: Paranoia, postbus 78, Laren NH, bestellen. (KdB)

ONDERWIJS

Er zijn vele soorten scholen en daar gebeurt veel. Onbegrip daaruit voortvloeiende onbegrijpelijke handelingen, verwarde gesprekken. Iedere partij denkt gelijk te hebben en heeft dat waarschijnlijk tot op zekere hoogte (vanuit eigen standpunt gezien) ook wel. De problemen worden er niet door opgelost vooral om dat redelijke diskussies over de knelpunten veelal uitblijven of leraren amper in kontakt komen met de ouders van de schoolgaande kinderen. Bij uitgeverij Ploegsma is nu voor het schappelijke prijsje van ƒ 3,90 het stripboek 'Daar moet je op school mee aankomen' uitgebracht. Er worden vele problemen in dit boek aan de orde gebracht. Men geeft een bepaald probleem en laat vervolgens alle betrokken partijen aan het woord, waarbij goed tot uitdrukking komt hoe weinig moeite men zich getroost in de gedachten van een ander in te leven. Het stripboek geeft geen pasklare oplossingen. In tegendeel. Het moet alleen dienen als inspiratie tot en hulp bij diskussies over de school, het onderwijs, de leraren, de leerlingen en hun ouders, ouderkommissies. Kortom alles wat met school en schoolgaan te maken heeft. Daar er zoveel mogelijk reakties op een problematische situatie worden weergegeven is het niet moeilijk om ons met één van de partijen te identificeren. De reakties van de anderen leveren voldoende gespreksstof op om tot een vruchtbare diskussie te komen. Dit boekje is eigenlijk een verplichte aanschaf voor alle leraren en andere mensen die in het dagelijks leven met de problematiek van de school in aanraking komen. Het oorspronkelijk Deense boekje is tot stand gekomen met medewerking van een aantal Nederlandse onderwijsdeskundigen. Te bestellen bij uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam. (KdB)

AKIM

In Stripschrift 68/69 tastte men op pagina 25 volledig in het duister waar het de titel van het 1e deeltje uit de serie 'AKIM, de held van het oerwoud' betrof (grote gekleurde Lilliput serie). Uit het zuiden des lands berichtte Taco van Weijden ons dat hij het betreffende boekje in zijn bezit had en dat de titel was: 'Het eiland met de apen'. De Akimbibliografen danken hem.

KRESSE 1

Hans G. Kresse en uitgeverij Tango overwegen momenteel om de eerste twee verhalen van Matho Tonga in boekvorm uit te brengen. Bij de uitgeverij wordt nog druk overleg gepleegd. We hopen dat de beslissing niet al te lang op zich laat wachten. Matho Tonga is een strip die het uitgeven dubbel en dwars waard is.

KRESSE 2

Binnen afzienbare tijd zal een herdruk van het in 1946 verschenen boek 'De gouden dolk', geillustreerd en van een voorwoord voorzien door H. G. Kresse het licht zien. De meestertekenaar van vikingen en indianen heeft ook zijn zinnen gezet op een dik, luxueus, historisch boek over indianen. Het zal voorzien worden van prachtige kleurenplaten. De tekst en de vele, vele illustraties zullen door Kresse zelf verzorgd worden. De prijs van dit boek zal om en nabij de *f* 50,- liggen. Een uitgave die dus bestemd is voor geschiedenisliefhebbers en voor een aantal Kresse liefhebbers door dik en dun. De geschiedenis van de Noordamerikaanse indianen is bij Kresse in ieder geval in goede handen.

KRESSE 3

'De prooi van de Rode Rots' is de titel van het onlangs bij uitgeverij Tango verschenen stripboek waarin de verhalen 35, 36 en 37 van Eric de Noorman zijn opgenomen. Het zijn, behalve het titelverhaal 'De prooi van de Rode Rots', 'Het raadsel van Tuaim Mor' en 'De gouden droom'. Alle drie verhalen zijn herdrukken van boekjes die in 1956 ooit zijn verschenen. Over de kwaliteit van de Tango uitgaven behoeft niets meer gezegd te worden. Iedere Eric-enthousiast weet dat nu wel. Gezien het tempo waarmee de dappere Noorman door de verhalen heenschiet mogen we konstateren dat Tango een pluim verdient. Er is op deze manier hoop dat de laatste, nooit eerder in boekvorm verschenen avonturen van Eric aan de beurt komen. Voor het najaar zijn al nieuwe titels aangekondigd. U kunt zelf wel uitrekenen welke verhalen dat zijn: 'De Romeinse helm', 'De koningin van de eilanden', 'De grote beslissing' etc. Laten we wel wezen, een stripmonument als Eric de Noorman verdient het om, evenals Kapitein Rob, in uniform formaat in zijn totaliteit uitgegeven te worden. Tango, Leiden, is aardig op weg. Prijs van een album *f* 9,90.

KRESSE 4

In 'Tom Poes weekblad' (1947-1948) verscheen de strip Xander geschreven door J. G. Toonder en getekend door H. G. Kresse. Het is een uniek stripverhaal waarin de jonge blonde held wel de naam Xander heeft maar kwa uiterlijk al volledig Eric de Noorman is. Op jeugdige leeftijd wel te verstaan. Nico Noordermeer, Kressekenner en bibliograaf bij uitstek, heeft van Hans G. Kresse toestemming gekregen om de 2 Xander verhalen (resp. 19 en 21 pagina's) in beperkte oplage te drukken. Deze uitstekend verzorgde herdrukken worden voorafgegaan door een interview met Kresse door N. Noordermeer en R. van Eijck, uiteraard voorzien van vele prachtige illustraties. Het in eigen beheer uitgegeven offsetwerk krijgt u in het bezit door *f* 12,50 te storten op girorekening 494637 van Nico Noordermeer in Harlingen.

WIST U...

... dat er bij uitgeverij Teleboek al 3 deeltjes met de bekende cartoons van Kim Grove zijn verschenen, waarvan in totaal meer dan 150.000 eksemplaren werden verkocht? De deeltjes heten 'Liefde is', 'Meer liefde is' en 'Nog meer liefde is'. Prijs per deel *f* 5,90.

... dat er voor dezelfde prijs (*f* 5,90) bij dezelfde uitgeverij (Teleboek, A'dam) een boekje vol levenswijsheden is verschenen van cartooniste Edit Lankor? Titel 'Adam en Eefje'.

... dat tekenaar Peter de Smet in de Nieuwe Revue een detective-vervolgstrip heeft lopen, 'Het Hop Mysterie' getiteld? Een prima strip waarin Wilhelm Schickelgrüber, diktatorvan Hötzenstein een superzeppelin heeft laten bouwen die een bedreiging vormt voor de beschaafde wereld. Geheimagent in dit kleurrijke verhaal is de ex-schoonmaker Hubert Draadklaver die bijgestaan wordt door zijn hoogblonde hospita, de voloptueuse Bella. Hopelijk verschijnt dit verhaal ooit in album.

... dat een grote winkelier in modieuze coats en andere trendsettende kledij dat alleraardigste Engelse muziekgroepje The Rolling Stones een loer draait door in een soort stripadvertentie (gebaseerd op Lichtenstein) een vrouwelijke pilote met wapperende haren te laten zeggen: 'Hey, hey... Get off my cloud... I'm on my way to P & C...'? Die handige reklamejongens van Peek & Cloppenburg toch. Wat een fantasie. Om te huilen zoals trouwens die hele rage om strips als reklamemateriaal te gebruiken. Een leuk plaatje uitknippen van een bekende stripfiguur, even een tekstje erbij en klaar is Kees. Kan het makkelijker? Ja, het tekstje ook (gedeeltelijk) pikken! (KdB)

... dat cartoonist Wibo het gezag van het leger behoorlijk ondermijnt door zijn reklametekening voor 'Vlekje jonge jenever'? In de tekening die als advertentie dient, zien we een soldaat die duidelijk dienst heeft een glas jenever achter zijn rug houden als zijn meerdere ter inspektie komt kijken. De goede waarnemer zal ook in het wachthokje van de dienstdoende soldaat een ferme fles 'Vlekje' zien staan. Dat de Binnenlandse Veiligheidsdienst er nog geen lucht van te pakken heeft gekregen. Of hebben ook zij de smaak te pakken?

... dat in de meest verkochte en minst gelezen krant van Nederland, in september, een nieuwe oer-Hollandse strip van start is gegaan (tekst onder de plaatjes)? De titel is 'Kroniek van Grondel-Een nieuw bewind' door Lex Overeynder en Jaap Loohuis. Een stuk beter dan de Gabbers al vertonen de trekken van de mensen af en toe meer overeenkomst met deze wezentjes dan wenselijk is. De strip zit boordevol woordspelingen en archaïsmen. Een duidelijke vorm is nog niet gevonden maar dat zou wat al te veel gevraagd zijn van een eersteling. Voorbeeld van het taalgebruik: 'Ter hoogte van de bouwvallige boerderij van weduwe Neeltje besloot de ooievaar tot een poging om iets eetbaars te bemachtigen. Handig gebruik makend van de thermiek boven het pannendak, maakte hij een fraaie touch down. 'Misschien valt hier iets te halen', overwoog de vogel en wette zijn vermiljoenkleurige sneb'. Oordeelt u zelf maar.

... dat in Spanje twee verhalen van Corto Maltese, door Hugo Pratt, in kleur zijn uitgegeven voorzien van 5 pagina's inleiding? De verhalen zijn 'El secreto de Tristan Bantam' en 'Cita en Bahia', gebundeld als deel 5 van de luxe-serie 'Noveno Arte', verschenen bij: Pala S. A., Paseo Olmos, 5, San Sebastian, y Calvet, 51-53, Barcelona (Espana). Prijs 125 peseta's (ongeveer *f* 6,50). Het enige vreemde aan dit overigens fraaie, van harde kaft voorziene, album is dat de teksten volledig in balloons zijn ingesloten. Iets wat het origineel, de Franse en Nederlandse versies onrecht aandoet. Een van de karakteristieke trekjes van de Corto Maltese verhalen is juist het ontbreken van echte tekstballoons.

VAMPIRELLA

Griezelen of genieten, of allebei, al naar uw aard, kunt u met Vampirella 2, het full color horror magazine uitgegeven door uitg. Semic Press. In dit nummer natuurlijk een verhaal van de titelheldin Vampirella door Jose Gonzalez en Archie Goodwin. Naast de vrijwel ontblote borsten van dit verdorven maar mooie wezen zowaar ook nog aandacht voor half verrotte lijken en monsters dus twee vliegen in één klap. Van Esteban Maroto en Doug Moench het verhaal 'Monster in de ruimte' (een verhaal met een moraal; een nar die tegen zijn moordenaars zegt 'Jullie zijn de werkelijke clowns, schiet me neer' en die daarna stervend mompelt 'In ieder geval ben ik nu eindelijk vrij'.) Een artikel over vampierfilms in Europa. Verder een rattenetende vrouw in 'Dood in de schaduw' door tekenaar Luis Garcia en Moench, en 'Blikvanger' door Auraleon en Moench. Fraai getekende, spannende verhalen. Prijs *f* 2,50. Gezien de kwaliteit drukwerk, kleur en niet te vergeten de uitstekende inhoud een zeer billijke prijs. (KdB)

STRIPWINKEL

'Wammes' is de naam van de nieuwe stripwinkel die zich heeft gevestigd in Bussum. Adres: Laarderweg 10. Tel.: 02159-19523. Uit betrouwbare bron hebben we vernomen dat de winkel niet al te best in de antikwarische boeken zit. Dat hoeft overigens geen nadeel te zijn. Er zijn nog te weinig winkels die zich volledig op de verkoop van strips toeleggen. En er verschijnen genoeg (eigenlijk te veel) mooie nieuwe strips. Een gespecialiseerde zaak in de buurt is nooit weg. Het is overigens te hopen dat de zakelijke belangen van de stripverkoper niet te opvallend door zullen dringen in het stripblad waarvan hij redakteur is al zijn wij genegen niet direkt het kwade in de mens te zoeken, het is verleidelijk om nieuwe boeken uit de zaak aan te prijzen. Voorzichtig Inkt! (Jean Desprez)

NIEUWS!

LUCKY LUKE

In 5 landen is het 84 pagina's dikke blad Lucky Luke nu verkrijgbaar. In Frankrijk, Zwitserland, België, Canada en Spanje. Raadselachtig genoeg in Nederland niet en dat terwijl de eenzame cowboy in ons land toch uitermate populair is en in ieder, maandelijks verschijnend nummer een kompleet kort verhaal van Lucky Luke (6 pag) is opgenomen. In ieder nummer is tevens een enorme poster bevestigd met aan de achterkant een reeks foto's van westernfilms waarin de, getekende, acteur van de poster heeft meegespeeld. In nummer 4 was dat bijv. Paul Newman, in nr. 6 Henry Fonda en in het laatste nummer dat ik heb ontvangen, nr. 7 is het Burt Lancaster. Verder is in dit tijdschrift te vinden: 'Sonate en Colt Majeur' (Lucky Luke-strip), nieuwtjes uit Nothing Gulch, L. Luke spelletjes, een komplete avonturenstrip van Jose Bielsa en Truchaud, een komplete komische strip van Jean Chakir, nog enkele komplete strips en een cowboystrip in afleveringen. Alles op mooi papier (full-color). De pseudoniemen zijn niet van de lucht en menig bekend tekenaar verleent zijn medewerking. Prijs in Frankrijk is Ffr. 5,00. Voor Nederland kost een abonnement op het blad Lucky Luke 32,50 Ffr. voor 6 nummers en 65.00 Ffr. voor 12 nummers. Publiciteitschef is René Goscinny, artistiek direkteur is Morris terwijl Claude Moliterni chefredakteur is. Lucky Luke is te bestellen bij: Dargaud Editeur, 12, rue Blaise Pascal, 92201 Neuilly-sur-Seine, Frankrijk. Begin oktober is alweer nr. 8 verschenen. Uit de brievenrubriek blijkt dat alle Lucky Luke-verhalen (niet de fraaie L. Luke voor- en achterkanten van het tijdschrift) later in albumvorm zullen worden uitgegeven. Vraag niet wanneer. (KdB)

KARIKATUREN

Uw eigen huisgallery met portretten van beroemde Nederlanders in boekvorm. Dat biedt u de Apeldoornse uitgeverij Semper Agendo die de karikaturale portretten (die schilder/tekenaar Wouter Lap reeds geruime tijd voor de achterkant van Panorama vervaardigt) in een bundeltje van f. 12,90 bijeen heeft gebracht. Het boekje dat de titel 'Kijk op het gezicht' meekreeg, is voorzien van een inleiding door Simon Carmiggelt **wiens karikatuur** uiteraard ook in het boekje staat en door Carmiggelt's kleinzoon direkt herkend werd met: 'Opa. Gekke opa'. Verder is er een begeleidende tekst van auteur Wolf Kielich opgenomen die uit zijn toverdoos een soort grappig konijn haalt dat vermakelijk over gelaatkunde weet te verhalen. Leerzaam. Zo ben ik pas te weten gekomen dat een lange neus, vooral als die een dunne punt heeft, blijk geeft van een indiskrete, onbescheiden natuur; dat een smalle mond (smal in de breedte) duidt op zelfgenoegzaamheid en preutsheid en dat dikke lippen een teken van zinnelijkheid zijn. Ook deelt Kielich ons mee dat ons stereotypen worden ingehamerd door reklame, tv en film. Sophia Loren - zo hoort een sexy vrouwtje eruit te zien. Viriele mannen lijken op Clark Gable. Omdat Sophia altijd de sexbom speelt en Clark altijd de stoere boy.
Al met al is 'Kijk op het gezicht' van de 42 jarige Wouter Lap een aardig werkje. Al die ouwe Panorama's niet meer bewaren! U kunt beter dit boekje kopen. (KdB)

FLASH GORDON

De beroemde ruimtevaartheld Flash Gordon en zijn aantrekkelijke vrouw en/of minnares Dale zijn niet dood. Zij leven voort maar vraag niet hoe. De zogenaamde ghostwriters hebben van de strip een tweederangsstrip gemaakt waarin Flash lijkt opgebouwd uit een paar hulplijnen en ook Dale geen fraktie meer is van de appetijtelijk ogende jongedame die Alex Raymond eens wist neer te zetten. Het King Features Syndicate rommelt maar wat aan. In Spanje zijn nu 2 boekjes verschenen (64 pagina's dik) waarin Flash matig spannende avonturen beleeft. De aanhang van de science fiction-held is groot zodat de boekjes toch vermelding verdienen. Evenals dat bij oude boekwerken het geval was worden ook in deze stripboekjes per 2 pagina's zo'n 2 à 3 stroken weggelaten. Een kwalijke zaak, of de strip nu goed of slecht is. De verhalen zijn in Amerika verschenen in 1973. In Spanje zijn de 2 boekjes verschenen in de serie Comics Art (nr. 1 en 2). De prijs is 30 peseta's (ongeveer f. 1,75) per deel. Te bestellen bij: J. Perales, Concepcion Arenal, 146 Barcelona (16), Espana. De Flash Gordon Comics verschijnen eens in de 5 weken. (KdB)

BARKS

Terwijl iedereen zo'n beetje denkt dat de Carl Barks revival zijn hoogtepunt gehad heeft, de èchte grootmeester geëerd is en alles wat gezegd moet worden nu gezegd is, komen plotseling een groot aantal bladen in binnen- en buitenland met speciale Barks-uitgaven op de markt. In Zweden is een speciaal nummer van 36 pagina's geheel aan Carl Barks gewijd. Het is 'Solohaefte' nr. 1 en heeft ditmaal als titel meegekregen: 'Et imperiums Grundsten, Carl Barks & Co., Den Gyldne Hand'. Een interview, artikelen, vele illustraties en een komplete Carl Barks indeks alsmede een Skandinavische Barks indeks. Medewerker aan dit nummer was o. a. Daan Jippes. Als u niet tegen het zweeds opziet, kunt u het blad bestellen bij: Fred Milton, Alms Väg 25, 17237 Sundbyberg, Sweden. Prijs 685 øre.

OHEE

Laatste Ohee-uitgaven: nr. 596 Grote figuren: Hannibal en Bertrand du Guesclin, nr. 597 Het einde van een piraat - een avontuur van de Groene Kozak, nr. 598 De Uraniers (een driedubbele mengeling van sf-humor-western), nr. 599 De redding - een avontuur van Zilverpijl de jonge hoofdman, nr. 600 Sergeant Vechtersbaas - De laatste slag, nr. 601 Ridder de StClair en tot slot nr. 602 Overwonnen hart (een tragische liefdesgeschiedenis). Uitg. Reyntjes, Forelstraat 22, 9000 Gent.

ISELANDE

Begin dit jaar zocht tekstschrijver Ruysch van Dugteren via Stripschrift kontakt met een tekenaar wiens tekenstijl zou passen bij het stripscenario dat de heer Ruysch van Dugteren geschreven had. Bij de vele reakties was er een van Chris Overbeeke.
Inmiddels hebben deze beide heren de strip 'De geheimen van Iselande' ontwikkeld, waaruit hierboven een fragment. De strip is nog niet gepubliceerd.

SEMIC

Bij uitgeverij Semic verschenen voor de jeugdige striplezer: 'Nooit voor één gat te vangen', zeven nieuwe avonturen van de Rose Panter. Het is inmiddels het 3e album van deze bij de lezers goed aanslaande rose sluiper. Prijs f 3,50. Verder verschenen 'Dennis extra 2', een zomernummer en derhalve 48 pagina's in kleur. Jeugdige schelmenstreken van een sproetige kleuter. Prijs f 1,75.

CAHIERS DU CINEMA

Wist u dat de erotisering van het nazisme is begonnen in stripverhalen? Pas daarna kwam de film aan de beurt. Wilt u er meer van af weten? Koop dan Cahiers du Cinema nr. 251/252. Uiteraard komt u meer over film dan over strips te weten. Dat spreekt. Prijs f 9,- plus f 1,10 porto. Te verkrijgen bij Skrien, postbus 318, Amsterdam. Postgiro 2903383.

BV

De 1e oktober van dit jaar heeft publicist Jack Feenstra de BV Jack Feenstra Producties opgericht. Deze zeer bescheiden onderneming zal zich bezighouden met het produceren en verkopen van oorspronkelijke stripverhalen in de Nederlandse en Engelse taal. De onderneming heeft tot nu toe 3 strips gepubliceerd waarvan één een strip van 3 tekeningen (Black Jimmy) en een ander slechts bestaande uit 1 pagina (Doe-het-zelf-oorlog). De enige echte strip is 'De Harde Valuta' met teksten van Jack Feenstra en tekeningen van Guido van Gelder. Oud Hollandsch dus tekst onder de plaatjes.

POSTERS

Bij Edicions Vertice zijn posters te koop van Captain America, Conan, Captain Marvel, Dan Defensor, Hombre de Hierro, La Masa, Namor, Thor, Los 4 Fantasticos en Spiderman. Prijs voor 5 posters 100 peseta's en voor 10 posters 175 peseta's. Te bestellen bij: Vertice, Concepcion Arenal, 146 entlo. 2a Barcelona, Espana.